

STRATEGIE EUROREGIONU BÍLÉ – BIELE KARPATY

2021 - 2027

TÝM AUTORŮ:

Bírošíková Viera

Dobešová Helena

Grebeníček Pavel

Havelková Silvia

Janalíková Marta

Lišková Dagmar

Palkechová Danka

Smutná Jana

POSLÁNÍ:

„Přeshraniční spoluprací do lepší budoucnosti“

VIZE:

„Dosáhnout prosperujícího a atraktivnějšího Euroregionu, který přispěje k budování území moderního, otevřeného inovacím a opírajícího se o kulturně-historické a přírodní dědictví. Chceme se díky otevřenější komunikaci zaměřit na hledání nových forem spolupráce i upevňovat stávající partnerství.“

Obsah

1	ÚVOD	5
1.1	Předmluva	5
1.2	Proces přípravy dokumentu a struktura dokumentu	6
1.3	Hodnocení přeshraniční spolupráce v ER BBK do roku 2020	8
1.4	Fond malých projektů.....	12
2	ANALYTICKÁ ČÁST.....	13
2.1	Charakteristika území, poloha ER BKK.....	13
2.2	Socioekonomická analýza.....	14
2.2.1	Rozvoj lidského potenciálu a podnikání	14
2.2.1.1	Demografický vývoj a sídelní struktura	15
2.2.1.1.1	Počet obyvatel, věková struktura, hustota a migrační saldo obyvatelstva.....	15
2.2.1.1.2	Vzdělanostní úroveň obyvatelstva	17
2.2.1.1.3	Sídelní struktura	18
2.2.1.2	Ekonomika, zaměstnanost a trh práce	18
2.2.1.2.1	Průmysl.....	19
2.2.1.2.2	Stavebnictví	20
2.2.1.2.3	Zemědělství a lesní hospodářství	21
2.2.1.2.4	Trh práce	22
2.2.1.3	Školství.....	24
2.2.1.4	Vzdělávání, věda a výzkum.....	25
2.2.1.5	Zdravotnictví a sociální oblast	26
2.2.1.5.1	Zdravotní péče.....	26
2.2.1.5.2	Sociální péče.....	28
2.2.1.6	Veřejná správa.....	30
2.2.2	Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy.....	33
2.2.2.1	Životní prostředí	33
2.2.2.1.1	Příroda a krajina, ochrana přírody.....	33
2.2.2.1.2	Ovzduší	34
2.2.2.1.3	Vodstvo.....	36
2.2.2.1.4	Odpady	38
2.2.2.2	Doprava	41
2.2.2.2.1	Silniční doprava	41
2.2.2.2.2	Železniční doprava.....	43
2.2.2.2.3	Letecká doprava	44
2.2.2.2.4	Vodní doprava	44

2.2.2.2.5	Cyklistická doprava	45
2.2.2.2.6	Veřejná hromadná doprava	45
2.2.2.2.7	Hraniční přechody	47
2.2.3	Rozvoj cestovního ruchu a kultury	48
2.2.3.1	Cestovní ruch	48
2.2.3.2	Kultura	57
3	SWOT ANALÝZA	59
3.1	Prioritní oblast 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání	60
3.1.1	Lidský potenciál	60
3.1.2	Podnikání	61
3.2	Prioritní oblast 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy	62
3.2.1	Životní prostředí	62
3.2.2	Doprava	63
3.3	Prioritní oblast 3 – Rozvoj cestovního ruchu a kultury	65
3.3.1	Cestovní ruch	65
3.3.2	Kultura	66
4	NÁVRHOVÁ ČÁST	67
4.1	Střednědobá strategie přeshraniční spolupráce (2021 – 2027)	67
4.1.1	Prioritní oblast 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání	70
4.1.1.1	Priorita 1.1 – Rozvoj lidského potenciálu a vzdělávání	71
4.1.1.2	priorita 1.2 – Rozvoj podnikání	71
4.1.1.3	Priorita 1.3 – Rozvoj sociálních a zdravotnických služeb	71
4.1.2	Prioritní oblast 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy	72
4.1.2.1	Priorita 2.1 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí	72
4.1.2.2	Priorita 2.2 – Rozvoj dopravy	73
4.1.3	Prioritní oblast 3 – Rozvoj cestovního ruchu a kultury	73
4.1.3.1	Priorita 3.1 – Rozvoj cestovního ruchu	73
4.1.3.2	Priorita 3.2 – Rozvoj kultury	74
4.1.4	Prioritní oblast 4 – Fond malých projektů	74
4.1.4.1	Priorita 4.1 – Kultura a cestovní ruch (FMP)	74
4.1.4.2	Priorita 4.2 – Rozvoj místních iniciativ (FMP)	74
4.2	Dlouhodobá strategie přeshraniční spolupráce (2028+)	74
4.2.1	Prioritní oblast 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání	75
4.2.2	Prioritní oblast 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy	75
4.2.3	Prioritní oblast 3 – Rozvoj cestovního ruchu a kultury	75
4.2.4	Prioritní oblast 4 – Fond malých projektů	75

5	ZÁVĚR	76
5.1	Management projektů	76
5.2	Financování.....	76
5.3	Vazba na programy EU	77
5.3.1	Programy přeshraniční spolupráce	77
5.3.2	Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce	78
5.3.3	Mezinárodní Vyšehradský fond.....	80
5.3.4	Erasmus+ 2021-2027	80
5.3.5	Národní programy na podporu regionálního rozvoje	81
5.4	Hodnocení aplikace strategie a ukazatele plnění.....	81
5.4.1	Implementace programu a monitorování dosažených cílů programu.....	81
5.4.1.1	Harmonogram implementace a monitorování Strategie	82
5.4.1.2	Hodnocení Strategie	82
5.4.1.3	Harmonogram hodnocení Strategie.....	82
5.4.1.4	Ukazatelé hodnocení Strategie podle priorit	83
6	PŘÍLOHY	84
6.1	Seznam zkratk.....	84

1 ÚVOD

1.1 Předmluva

Základy přeshraniční spolupráce na česko-slovenské hranici jsou dány přirozenými kulturními a společenskými vazbami, ale i tradičními hodnotami, které vznikaly během let existence společného státu. Silněji začala být možná spolupráce vnímána díky rozdělení společného státu na dva samostatné, kdy po tomto rozpadu vzešla od regionálních subjektů iniciativa směřovaná na udržení a zejména rozvoj spolupráce v oblasti příhraničí dotýkající se různých témat.

Euroregion Bílé-Biele Karpaty (dále také jako ER BBK, Euroregion) byl založen v roce 2000 a dnes již můžeme konstatovat, že má toho mnoho za sebou; prošel různými fázemi vývoje i výzvami, se kterými se musel vypořádat. Aktuálně stojí jako organizace na počátku dalšího plánovacího období a vzhledem k útlumu jeho činnosti v minulých letech je třeba opět činnost Euroregionu oživit, ať už jakožto budoucího Správce Fondu malých projektů na SK-CZ hranici pro období 2021+ či jako organizace aktivní v přeshraničním území, která má za cíl toto území rozvíjet, zvelebovat a dále podporovat.

Dokument, který Euroregion nyní předkládá, je jeho vizí do dalších let. Ambicí Euroregionu je oblast vytyčené Strategii co nejvíce pozitivně podpořit a zaměřit se na jejich rozvoj. Nemalým jeho cílem je také znovu nastartovat činnosti přeshraničních pracovních skupin z dotyčných oblastí, které bývaly pevnou součástí struktury ER BBK a dlouhodobě napomáhaly s definováním i řešením problémů, které společná hranice přináší.

Euroregion disponuje i po slabších letech své existence solidními základy, na kterých může stavět. V rámci obou regionů se podařilo v minulosti i díky existenci Fondu malých projektů obnovit, udržet, ale i vybudovat nové vazby mezi obyvateli, organizacemi, veřejnou správou a přeneseně i podnikateli. To všechno i přes komplikované roky 2020-2021, kdy byla zavedena četná omezení v rámci států, ale i regionů, díky celosvětové situaci spjaté s nemocí Covid-19.

Jako globální společnost nás čeká, a bohužel už i na její obyvatele postupně dopadá, doba ekonomických výkyvů spojených s nestabilní politickou situací v Evropě, což oblasti v pohraničí, jak již to bývá, pocítí obzvláště citelně. Euroregion může svou činností a podporou v určených oblastech alespoň částečně přispět k ulehčení této situace v příhraničí.

A právě i pro řešení těchto situací vznikl dokument – **Strategie ER BBK 2021-2027**, který byl vypracován během roku 2022 ve spolupráci ER BBK s týmem odborných zpracovatelů za jednotlivé oblasti z české i slovenské strany a jeho cílem je dostatečně vyspecifikovat možné další směry rozvoje v území Euroregionu po roce 2021.

Vznik dokumentu byl podpořen finančním příspěvkem ze Zlínského a Trenčianského samosprávného kraje, jež svým územím vymezují ER BBK. Oblast přeshraniční spolupráce je pro oba kraje víceméně doplňující činností v rámci udržitelného rozvoje území, nicméně je jimi vnímána jako důležitá součást územního rozvoje a přispívá k jejímu udržení a dalšímu rozvoji. V posledních letech byl ze strany obou krajů v oblasti přeshraniční spolupráce učiněn další významný krok – TSK se stalo členem RBK SR a ZLK je stálým hostem ve Správní radě RBK ČR.

ER BBK chce pro realizaci výstupů této strategie využívat také možnosti, které se budou v evropských fondech v aktuálním i navazujícím období nabízet. Bude třeba se také více zaměřit na realizaci více vlastních projektů, které vzejdou ať již přímo ze strategie či jako podnět z pracovních skupin nebo od vlastních členů či dalších subjektů.

Pro praktické naplňování výstupů strategie má Euroregion vytvořenu vhodnou strukturu: samotný je přeshraniční organizací sdružující subjekty z české i slovenské strany, které realizují přeshraniční spolupráci na různých úrovních a chtějí se na vytváření společného prostoru i nadále podílet. Stejně tak česká i slovenská strana ER BBK disponuje pro aktivní naplňování cílů strategie personální základnu, která se postupně stabilizuje.

Věříme, že v roce, kdy budeme hodnotit naplnění této strategie, budeme moci konstatovat, že většinu z jejích cílů se podařilo naplnit.

Euroregion Bílé-Biele Karpaty děkuje Zlínskému kraji a Trenčianskému samosprávnému kraji za poskytnutou finanční podporu při zpracování dokumentu Strategie ER BBK 2021–2027 a za jeho odborné posouzení.

1.2 Proces přípravy dokumentu a struktura dokumentu

Proces přípravy dokumentu

Současný dokument volně navazuje na přechozí programové dokumenty (Společný programový dokument ER BBK o cezhraničnej spolupráci na roky 2001–2006, Společný programový dokument ER BBK o cezhraničnej spolupráci na roky 2007-2013 a Programový dokument přeshraniční spolupráce na území ER BBK v letech 2014-2020), které byly zpracovány jako strategické se stěžejním tématem přeshraniční spolupráce pro území ER BBK. První ze zmíněných dokumentů byl rámcovým dokumentem rozvoje území, který pracoval s pěti prioritami, z nichž byly pro další navazující rozvojové dokumenty s drobnými obměnami formulovány 3 základní priority: rozvoj lidského potenciálu a podnikání, infrastruktury životního prostředí a dopravy, cestovního ruchu a kultury.

Na tyto již navazuje dokument pro roky 2014-20 a dále s nimi pracuje i současná strategie doplněná o samostatnou prioritu Fond malých projektů. V aktuálním dokumentu pro období 2021+ se ale také do řešených oblastí promítají nová témata, která byla za poslední roky v regionálním rozvoji vymezena, např. jako jsou SMART řešení ve vybraných oblastech či nové přístupy k řešení vymezených problémů. Strategie ale odráží i další náměty, které souvisí s přistoupením obou zemí k Agendě 2030 pro udržitelný rozvoj OSN, kde do tohoto roku plánují zavést opatření v různých oblastech tak, aby byly chápány jako udržitelné země. Tato agenda se přeneseně projevuje v dalších rozvojových dokumentech obou zemí a okrajově se dotýká i přeshraniční spolupráce.

Příprava Strategie vycházela z upraveného konceptu předchozích dokumentů. Vzhledem k proběhlým změnám v národních částech Euroregionu a tím i vzniklému časovému posunu přípravy dokumentu, byl zvolen odlišný model přípravy, který ale obsahově navázal na dokumenty předchozí.

Harmonogram přípravy dokumentu pro roky 2021–2027:

Přípravné práce, zajištění financování	1/2022–3/2022
Ustavení zpracovatelů dle jednotlivých priorit programu	4/2022–5/2022
Zpracování Strategie	6/2022–11/2022
Veřejné připomínkování pracovní verze, připomínkování ze strany ZLK a TSK	11/2022–12/2022
Veřejná prezentace Strategie, představení členům a ZLK a TSK	2/2023–4/2023
Schválení Strategie VS ERBBK	4/2023
Zveřejnění Strategie	4/2023
Rozpracování Strategie do dílčích projektů	Od 4/2023
Aplikace strategie realizací dílčích projektů	Od 7/2023

Dokument jako celek byl realizován díky úzké spolupráci regionálních odborníků – zpracovatelů a obou částí ER BBK. Pro zpracování analytické části, SWOT analýzy a strategické (návrhové) části dokumentu byla ustavena skupina regionálních odborníků na každou prioritní oblast, a to za českou i slovenskou stranu (celkem 3 prioritní oblasti za CZ a SK stranu). Skupina těchto odborníků společně zpracovala a konzultovala určené části strategie, jež pracovníci národních sdružení Euroregionu doplnili o doprovodné části dokumentu včetně ustavení prioritní osy 4 – Fond malých projektů a stanovili celkové závěry vyplývající ze Strategie pro další činnost a směřování ER BBK v oblasti přeshraniční spolupráce. Finální verze byla předložena k připomínkám oběma dotčeným krajům i veřejně zpřístupněna na www stránkách ER BBK. Všechny připomínky byly do konečné verze strategie společně zapracovány.

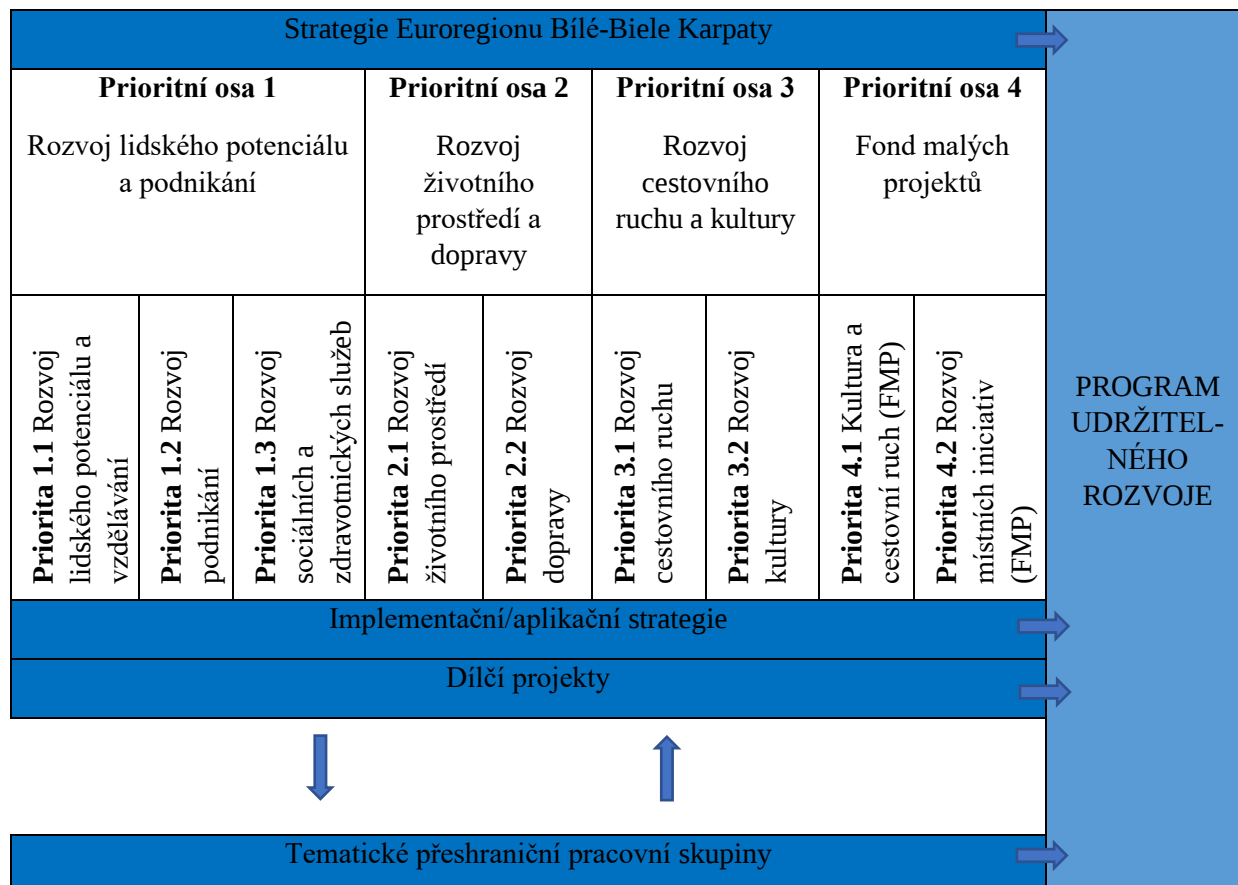
Programový dokument bude předložen ke schválení Valnému shromáždění ER BBK a dále bude předložen ke schválení odpovídajícím orgánům Zlínského a Trenčianského samosprávného kraje tak, aby mohl být považován za základní dokument pro rozvoj přeshraniční spolupráce v území.

Obecně pro tvorbu dokumentu bylo využito dostupných statistických dat z obou stran hranice, osobní znalosti oblasti i dané problematiky. Zpracovaný dokument vytváří široký podklad pro implementační fázi, v níž budou navržena řešení rozpracována do aplikační strategie a navazujících dílčích projektů (potažmo navazujícího programu pro udržitelný rozvoj), které budou postupně realizovány.

Strategie ER BBK je zpracována jako otevřený dokument, který může být v případě potřeby upraven, objeví-li se během implementace nové aspekty související s rozvojem Euroregionu a bude třeba je v dokumentu zohlednit.

Struktura dokumentu

Obrázek č. 1: Schéma struktury dokumentu a návrh aplikačního postupu

Jedním z cílů celého procesu je znovunastavit program pro udržitelný rozvoj přeshraniční spolupráce v území ER BBK, který bude mít stanovenou základní strukturu, která bude dále uplatňována při realizaci dílčích aktivit a projektů ER BBK. Program se bude také zaměřovat na základní vize pokračování přeshraniční spolupráce po roce 2027.

1.3 Hodnocení přeshraniční spolupráce v ER BBK do roku 2020

Východiská cezhraničnej spolupráce v ER BBK

Cezhraničná spolupráca na česko-slovenskej hranici je ukotvená na viacerých úrovniach – mezivládnej, samosprávnej i medzisektorovej.

Dohoda medzi vládami Slovenskej a Českej republiky o cezhraničnej spolupráci z 2. 11. 2000 významne legislatívne podporila cezhraničnú spoluprácu aj vytvorením podnes činnnej Slovensko-českej/Česko-slovenskej medzivládnej komisie pre cezhraničnú spoluprácu, ktorá je vhodným nadnárodným nástrojom na riešenie aktuálnych problémov na spoločnej hranici aj pre ER BBK.

Po niekoľkoročnej osvedčenej susedskej spolupráci a jej finančnej podpore Slovenská republika zákonom č. 539/2008 Z.z. zo 4. 11. 2008 o podpore regionálneho rozvoja i v jeho zmene k 1. 1. 2017: vo svojej 4. časti *Ďalšie subjekty územnej spolupráce* v § 13 Subjekty územnej spolupráce (1) Subjektmi územnej spolupráce sú okrem iných: b) slovenská časť euroregiónu, c) európske zoskupenie územnej spolupráce, legislatívne ukotvuje cezhraničnú spoluprácu i jej ďalšiu podporu zo štátneho rozpočtu.

Na regionálnej úrovni je legislatívny postup pre cezhraničnú spoluprácu nasledovný: uzavretie Zmluvy o vytvorení cezhraničného združenia Euroregión Biele Karpaty (zo dňa 30. 7. 2000) medzi Regiónom Biele Karpaty so sídlom v Trenčíne a Regionem Biele Karpaty so sídlom v Zlíne s charakteristikou z Článku 1: *ER BBK nemá nadnárodný ani nadštátny charakter, je dobrovoľným spoločenstvom dvoch samostatných združení, ktoré má slúžiť ich vzájomnej realizácii cezhraničnej spolupráce*; ktorá dala možnosť registrovať ER BBK ako samostatnú právnickú osobu verejného práva, na Krajskom úrade v Trenčíne podľa § 20, písm. f) až j) Občianskeho zákonníka o združeniach právnických osôb (28. 9. 2000). Členskú základňu národných i spoločného združenia tvorili zástupcovia verejného, neziskového i podnikateľského sektoru.

Práve jednoduché a jasné kvalitné legislatívne rámce cezhraničnej spolupráce Slovenskej i Českej republiky umožňujú euroregionálnym združeniam kvalitnú spoluprácu bez prekážok. Preto nie je potrebné na slovensko-českej hranici uplatňovanie vzniku európskych zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), ktoré sú administratívne i legislatívne pre cezhraničnú spoluprácu omnoho komplikovanejšie.

Cezhraničnú spoluprácu podporovali od svojho vzniku aj Zlínsky kraj a Trenčiansky samosprávny kraj uzavretím *Dohody o spolupráci dňa 27. 6. 2003*, neskôr nahradenou *Dohodou o spolupráci z 23. 9. 2005*, schválenou oboma zastupiteľstvami. Oba kraje si po schválení zastupiteľstvami osvojili programové dokumenty ER BBK 2007-2013 a 2014-2020 ako svoje pre cezhraničnú spoluprácu, nakoľko sa na ich tvorbe podieľali aj ich odborní zamestnanci. Ďalej bola 7. 9. 2009 uzatvorená *Dohoda o spolupráci* na projekte „Fond mikroprojektů“ v rámci programu OPCS SK-CZ 2007- 2013 medzi RBK ČR a TSK, konkrétne na realizáciu tohoto projektu.

Na českej strane nasledovala *Dohoda o spolupráci a partnerství* medzi Zlínskym krajom a Regionom Biele Karpaty z 27. 10. 2015 a na slovenskej strane Trenčiansky samosprávny kraj a Región Biele Karpaty po dlhoročnej spolupráci najskôr uzavreli *Memorandum o spolupráci* 3. 2. 2017 a na Valnom zhromaždení Regiónu Biele Karpaty dňa 10. 9. 2021 bol Trenčiansky samosprávny kraj prijatý za riadneho člena RBK a ER BBK. Dňa 3. 3. 2021 bolo taktiež podpísané *Memorandum o spolupráci* medzi Regionom Biele Karpaty ČR a Trenčianskym samosprávnym krajom, konkrétne o podpore cezhraničnej spolupráce v prihraničnom území s hlavným predmetom zacielenia spolupráce na príprave a realizácii Fondu malých projektov v programovom období 2021–2027.

Úkoly ER BBK v době implementace SPD ER BBK v letech 2014-2020

Mezi hlavní úkoly ER BBK patřilo v době implementace naplňování těchto cílů:

1. Dlouhodobě budovat povědomí a sounáležitost k území ER BBK – území Zlínského a Trenčianského kraje – cíl byl průběžně plněn v rámci priorit a opatření SPD ER BBK 1 – 3 konkrétními projekty, zviditelňováním loga ER BBK i díky FMP podél celé hranice. Tento cíl díky své důležitosti zůstává jedním z cílů i pro budoucí plánovací období.
2. Poskytovat podporu projektům a institucím v souladu s prioritami a opatřeními programu – cíl byl průběžně plněn poradenstvím, pomocí při zpracovávání a realizaci projektů (i z pohledu FMP).
3. Prosazovat efektivní finanční podporu a získávání zdrojů pro přeshraniční spolupráci – cíl byl a je stále současně plněn v součinnosti se SMV OPPS SR-ČR 2014-2020, Správcovstvím FMP Regionem Bílé Karpaty, účastí členů v Pracovní skupině pro přípravu OPPS SR-ČR 2021+.
4. Monitorovat a hodnotit efektivní využívání zdrojů podle priorit a opatření Programu – cíl realizovaný každoročním monitoringem ve výročních zprávách národních sdružení ER BBK, zpracováním hodnotící zprávy.

Pro efektivní a kvalitativní plnění těchto cílů Euroregion v součinnosti s dalšími institucemi na regionální, obou národních úrovních i evropské úrovni:

- Organizoval informační, pracovní a prezentační fóra v rámci implementace SPD a OPPS SK-CZ pro své území – bylo realizováno přímo národními částmi v rámci konkrétních projektů, zejména RBK ČR jakožto Správce FMP,
- Vybudoval dlouhodobě udržitelný profesionální poradenský a školicí servis pro přeshraniční spolupráci – zabezpečeno více na české straně se spoluúčastí slovenské strany ER,
- Úzce spolupracoval v rámci provázanosti přeshraničního a regionálního rozvoje s kompetentními orgány a institucemi na úrovni NUTS III a NUTS II – Trenčianský samosprávný kraj se stal členem RBK SR, Zlínský kraj zasedá ve Správní radě RBK ČR jako stálý host, existuje proto úzká spolupráce mezi těmito subjekty, stejně tak spolupracuje i s ostatními partnery z území.

Činnost ER BBK na česko-slovenské hranici lze hodnotit i z širšího pohledu, kdy RBK ČR jakožto Správce Fondu mikroprojektů/malých projektů pomohl zrealizovat či přispěl k realizaci množství přeshraničních projektů. Lze konstatovat, že v mnoha případech spolupráce navázaná díky FMP (ale i OPPS) dále pokračuje a navázané partnerství přetrvávají a jsou na stabilní úrovni. A to i přes nepříznivou situaci pro realizaci přeshraniční spolupráce vzniklou díky překážkám spojeným s omezeními díky onemocnění Covid 19.

Je třeba ale také zmínit, že celkově i přes elementární splnění cílů uvedených výše došlo v období 2014-2020 k situaci, kdy nebylo možno ze strany ER BBK věnovat tolik prostoru pro rozsáhlejší plnění cílů. Od roku 2015 došlo k částečnému omezení činnosti kvůli vytíženosti RBK CZ s realizací FMP a také díky personálním problémům RBK SR. Tím bylo částečně těžiště CBC přeneseno na jednotlivé členy a další aktéry z území (školy všech stupňů, obce, kulturní zařízení, neziskový sektor).

Hodnotenie PDPS ER BBK 2014 - 2020

Priebežné hodnotenie sa uskutočnilo k 13. 10. 2020 pre VZ ER BBK a výstupy boli použité do propagačného materiálu k 20. výročiu založenia ER BBK. Záverečná hodnotiaci správa sa zamerala vzhľadom na dostupnosť niektorých údajov najmä na kvantitatívne a porovnávacie ukazovatele v jednotlivých prioritách a opatreniach s dvomi predchádzajúcimi SPD ER BBK i s operačnými programami SR-ČR, ktoré sú si strategickými cieľmi a najmä opatreniami veľmi blízke, a teda porovnateľné. Veľkými projektmi nazývame projekty nad 30 000 Eur, FMP sú projekty tzv. malé do 30 000 Eur.

Projekty investičného a neinvestičného charakteru riešiace priority a opatrenia Programového dokumentu cezhraničnej spolupráce ER BBK sa riadili nariadeniami štrukturálnych programov v rámci EÚ a pravidlami, ktoré sú priebežne vyhlasované inštitúciami implementujúcimi príslušné programy, pričom pre OPCS SR-ČR a Interreg V-A je na slovenskej strane Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (predtým Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR) a Ministerstvo pro miestni rozvoj na českej strane.

Už prvý pohľad na porovnávaciu tabuľku počtu a hodnoty schválených a realizovaných projektov cezhraničnej spolupráce v území ER BBK naznačuje vysoký pokles celkového počtu projektov v rokoch 2014-2020, ktoré tvorili iba 44 % projektov realizovaných v rokoch 2007-2013 a 50,2 % počtu projektov k obdobiu rokov 2011-2006. Ich hodnota tvorila 61,4 % z hodnoty projektov predchádzajúceho sedemročného obdobia, avšak bola viac ako dvojnásobkom hodnoty projektov prvého obdobia.

Tabuľka č. 1:

Tabuľka č.: **Porovnanie počtu a hodnoty schválených a realizovaných projektov v ER BBK v rámci troch Spoločných programových dokumentov ER BBK podľa jednotlivých priorít:**

Priorita	SPD 2001-2006 ⁷ v €		SPD 2007-2013 v € (k 31.5.2014)		SPD 2014-2020 v € (k 20.6.2022)	
	Počet projektov v hodnote		Počet projektov veľkých a FMP v hodnote		Počet projektov veľkých a FMP v hodnote	
1. Rozvoj ľud.potenciálu a podnikania Z toho: veľké FMP	134	1.646.628,60	165 56 109	28.600.821,18 26.235.434,31 2.365.386,87	41 19 22	4.051.363,29 3.652.765,22 398.598,31 (-3 pr. 60.034,87)
2. Rozvoj infraštruktúry ŽP a dopravy Z toho: veľké FMP	39	6.003.323,29	30 19 11	12.319.436,39 12.102.203,82 217.332,57	24 12 12	21.333.711,84 21.023.282,56 310.429,28
3. Rozvoj infra CR, kult. a prírod.dedič. Z toho: veľké FMP	44	5.316.534,94	77 12 65	5.515.507,90 4.295.052,57 1.220.455,33	49 4 45	2.207.135,53 1.157.267,38 1.049.868,15 (-2 pr. 37.679,27)
Spolu	217	12.966.476,83	272	46.435.765,47	114	27.592.210,60
Nerealizované projekty veľké FMP			- 4 - 20	1.272.938,40 396.683,48	- - 5	- 97.714,14
Celkom realizovaných projektov	217	12.066.476,83	248	44.766.143,59	109	27.494.496,46
Z toho: veľké FMP			83 165	41.359.752,30 3.405.391,29	35 74	25.833.315,16 1.661.181,30

⁷ V 1. SPD sú zahrnuté projekty z Phare CBC, INTERREGU IIIA a ďalších zdrojov

Čo sa týka jednotlivých priorít, počet projektov na *Rozvoj ľudského potenciálu a podnikania* tvoril iba štvrtinu projektov a ich hodnota sedminu tejto priority obdobia minulého. Lepšie skončila druhá priorita *Rozvoj infraštruktúry životného prostredia a dopravy* s približne rovnakým počtom projektov, avšak s 1,7 krát vyššou hodnotou oproti minulému plánovaciemu obdobiu. Priorita *Rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu, kultúrneho a prírodného dedičstva* bola realizovaná 1,5 krát nižším počtom projektov s 2,5 krát nižšou finančnou hodnotou v období 2014-2020 oproti obdobiu 2007-2013.

Ako príčiny nižšieho počtu schválených projektov, ako aj nižšej čerpanej finančnej hodnoty za územie ER BBK sme identifikovali:

- Vysoká miera administratívnej náročnosti programu a v súvislosti s tým (najmä u FMP) nízka efektívnosť získaných finančných prostriedkov vzhľadom k vysokej náročnosti zúčtovania. Celkovo nižšia alokácia programu oproti obdobiu 2007-2013.
- Po roku 2020 malá ochota realizovať projekty typu ľudia ľuďom v súvislosti s prekážkami spojenými s obmedzeniami Covidu 19.
- Po roku 2022 vysoký a viac-menej kontrolovateľný nárast cien vo všetkých oblastiach, čo viedlo k nerealizovaniu zamýšľaných projektov, prípadne aj k odstupovaniu od realizácie projektov.

Plnenie harmonogramu implementácie:

1. Verejná prezentácia a vydanie PDPS 2014-2020	do 03.2014	realizované 9.6.2014
2. Aktualizácia PDPS na základe ročného intervalu monitorovania	do 12.2017	nebolo potrebné
3. Propagácia a implementácia PDPS na roky 2014-2020	od 03.2014	realizované
4. Príprava Stratégie na roky 2021-2027	2019-2020	realizované od 11.2021
5. Monitoring a hodnotenie plnenia Stratégie na roky 2014-2020	priebežne	realizované priebežne
6. Vyhodnotenie plnenia Stratégie na roky 2014-2020	do 05.2021	realizované 09.2022
7. Verejná prezentácia a vydanie Stratégie 2021-27	do 03.2021	02-04.2023

Schválené a realizované projekty Euroregiónom Bílé-Biele Karpaty:

Samotný Euroregión riešil v sledovanom období Regiónom Biele Karpaty ako vedúci partner na slovenskej strane v partnerstve s Regionem Bílé Karpaty a ďalšími iba jeden projekt *Štúdia Vážskej cyklotrasy* zo štátneho rozpočtu SR a s podporou Trenčianskeho samosprávneho kraja v hodnote 20.235 Eur. Na českej strane manažoval pre celú slovensko-českú hranicu už po tretíkrát Region Bílé Karpaty projekt *Fond malých projektov* z programu Interreg V-A SR-ČR v hodnote 9.013.945 Eur, kým v predchádzajúcom období to bolo 9.474.014,09 Eur.

Plnenie finančného plánu:

Ako už ukázala predchádzajúca tabuľka, finančný plán vychádzajúci z obdobia 2007-2013, zostal naplnený iba na 58 % s čiastočným naplnením hodnoty veľkých projektov. Absolútne zlyhali iné zdroje, ktoré bude potrebné v budúcnosti vytvoriť, najmä ak prestane fungovať program Interreg zo zdrojov EÚ. V období rokov 2007-2013 bolo čerpané Euroregiónom z iných zdrojov spolu na 35 projektov 489.983,31 Eur.

Tabuľka č. 2: Plnenie finančného plánu PDPS ER BBK na roky 2014-2020

Finančný plán	v MEUR:	Skutočnosť:
Veľké projekty	29,19	25,83
Fond mikroprojektov	4,5	1,66*
iné zdroje	13,5	0,02
Čerpanie celkom	47,19	27,51

* V skutočnom čerpaní nie je započítaný projekt RBK ČR Fondu malých projektov, nakoľko bol realizovaný v partnerstve so Žilinským samosprávnym krajom.

Porovnanie sektorového rozdelenia vedúcich partnerov žiadateľov:

Aj v predchádzajúcich troch programoch cezhraničnej spolupráce v území ER BBK bolo pre nás dôležité, najmä kvôli správne nasmerovaniu servisu potenciálnym žiadateľom, sledovať úspešných žiadateľov a na hodnotenie sme zvolili kritérium podľa vedúceho partnera projektu. Nasledujúca tabuľka porovnáva počet realizovaných projektov predchádzajúceho i hodnoteného programu ER BBK:

Tabuľka č. 3: Porovnanie schválených projektov podľa sektorov žiadateľov (vedúcich partnerov), Interregu V-A SR-ČR v ER BBK

Sektor vedúceho partnera	Počet projektov 2007-2013	Počet projektov 2014-2020
Kraje – ZLK a TSK	5	3
Obce, mestá	124	45
NNO, MVO, ZMO, MAS	70	31

Kultúrne inštitúcie	19	8
Materské a základné školy	12	6
Stredné odborné školy	10	12
Vysoké školy	8	4
Celkom	248	109

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že najväčší počet žiadateľov opäť tvorili mestá, obce, ich zoskupenia združené v neziskových organizáciách a za nimi nasledovali ďalšie mimovládne neziskové organizácie. Naďalej je stále málo zapojených žiadateľov z kultúrnych inštitúcií, aj keď medzi nimi pretrvávajú dlhoročná cezhraničná spolupráca. Je potešujúce, že sa zvýšila spolupráca stredných škôl, najmä na báze tvorby vzdelávacích a výmenných programov.

1.4 Fond malých projektů

Fond malých projektů (dále také jako FMP, Fond) na česko-slovenské hranici je nástrojem podpory menších projektů zaměřených na přeshraniční spolupráci mezi partnery z české a slovenské republiky. Jeho hlavním cílem je podpořit vyvážený rozvoj území a je vždy součástí operačního programu přeshraniční spolupráce, je mu vyhrazeno 10 % prostředků programu.

Fond malých projektů byl v programu přeshraniční spolupráce SK-CZ zakomponován již pro zkrácené programové období 2004-2006, kdy jeho Správcem byl RBK ČR na české straně a TTSK na slovenské straně. V dalším období 2007-2013 byl spolu s RBK ČR Správcem TSK a v období 2014-2020 RBK ČR spravoval tento Fond společně se ŽSK.

Jakým způsobem probíhalo čerpání prostředků z FMP týkající se území ER BBK ukazují následující dvě tabulky:

Tabulka č. 4: Počet zrealizovaných projektů 2014-2020 z FMP v ER BBK

	Počet projektů v ZLK/ Počet projektů ve FMP (CZ)	Počet projektů v TSK/ Počet projektů ve FMP (SK)
Oblast podpory 6c	51/80	17/72
Oblast podpory 11b	58/104	16/101
celkem	109/184	33/173

Tabulka č. 5: Počet zrealizovaných projektů 2007-2013 z FMP v ER BBK

	Počet projektů v ZLK/ Počet projektů ve FMP (CZ)	Počet projektů v TSK/ Počet projektů ve FMP (SK)*
FMP	181/336	94/273
celkem	181/336	94/273

**Slovenská část Fondu měla v tomto období vyhrazeno cca 1/3 celkové alokace FMP*

Fond malých projektů v období 2021 - 2027 bude vykazovat řadu změn oproti obdobím předchozím – zejména ve způsobu řízení Fondu. Správcovským subjektem bude ER BBK, jakožto přeshraniční osoba fungující v česko-slovenském pohraničí. Na administrativní úrovni se očekává změna v pojetí Fondu hlavně v aplikaci zjednodušených výdajů.

Základní oblastí podpory ve Fondu v minulých obdobích byly vždy projekty typu lidé lidem. Od období 2014-20 byly tyto rozšířeny o projekty směřující k podpoře drobné infrastruktury CR. Stejně tak tomu bude i v období 2021+, které navazuje na předchozí zaměření Fondů, vychází z jejich zkušeností i požadavků území. V roce 2021 bylo realizováno dotazníkové šetření k Fondu malých projektů pro období 2021 – 2027, jehož cílem bylo zjistit zájem z území o česko-slovenskou spolupráci na této úrovni a její další směřování. Hlavními výstupy bylo potvrzení zájmu o obě osy, které mohou být v rámci Fondu realizovány (místní iniciativy, kultura a cestovní ruch). Jako jeden z výstupů bylo také připomínkováno složitá administrace malých projektů.

Fond malých projektů má z hlediska ER výrazný podíl na širokém rozvoji spolupráce v ER BBK, přispěl k významné propagaci subjektu Euroregionu podél celé hranice. Jeho správa postupem času vedla na české straně k užší spolupráci RBK ČR se ZLK (2015) a na slovenské vyústil od podpisu Memoranda o spolupráci mezi TSK a RBK SR (2017) do členství TSK v RBK SR (2021).

ER BBK má vzhledem k šíři své členské základny množství zkušeností a výborné znalosti území, jeví se proto jako vhodný subjekt Správce Fondu, který zabezpečí realizaci Fondu jako celku. Takto bude navázáno na správcovství RBK ČR, který byl dlouholetým Správcem na české straně. Bude tím také garantován jednotný přístup a způsob řízení.

Fond malých projektů představuje průřezový nástroj podpory využívaný v území ER BBK, proto je mu v rámci této Strategie věnován zvláštní prostor, i s ohledem na osobu Správce pro období 2021-2027. V rámci analytické části dokumentu nejsou údaje týkající se přímo FMP uváděny zvlášť, protože se jedná o průřezovou osu všemi nadefinovanými prioritními osami.

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Charakteristika území, poloha ER BKK

Euroregión Bílé-Biele Karpaty je cezhraničný regionálny zväzok situovaný v severozápadnej časti Slovenskej republiky (SR) a vo východnej časti Českej republiky (ČR). Rozloha Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty zodpovedá rozlohe krajských územných celkov na oboch stranách hranice. Slovenská časť pokrýva administratívne územie Trenčianskeho samosprávneho kraja a česká časť územie Zlínskeho kraja. Aj z týchto dôvodov sú v charakteristike Euroregiónu uvádzané štatistické údaje za Trenčiansky a Zlínsky kraj. Celková rozloha ER BBK je 8.465,5 km², z toho 3.963,5 km² v ČR (čo predstavuje približne 5,03 % rozlohy územia Českej republiky) a 4.502 km² v SR (čo predstavuje približne 9,18 % rozlohy Slovenskej republiky).

Celková dĺžka spoločnej hranice je 120 km, čo je prakticky polovica celej slovensko-českej hranice. Euroregión nemá spoločnú hranicu s tretím štátom. Slovenská časť Euroregionu susedí s Žilinským, Banskobystrickým, Nitrianskym a Trnavským samosprávnym krajom, česká časť s Moravskoslezským, Olomouckým a Jihomoravským krajom.

Nadmorská výška Euroregiónu sa pohybuje od 165 m n. m. (niva Dudváhu v katastri Hornej Stredy) do 1346 m n. m. (vrchol Vtáčnika). Obe miesta sa nachádzajú v slovenskej časti Euroregiónu. Na českej strane je najvyšším položeným miestom Čertův mlýn (1206 m n. m.) a najnižšie položeným miestom je hladina Moravy pri Uherskom Ostrohu (173 m n. m.).

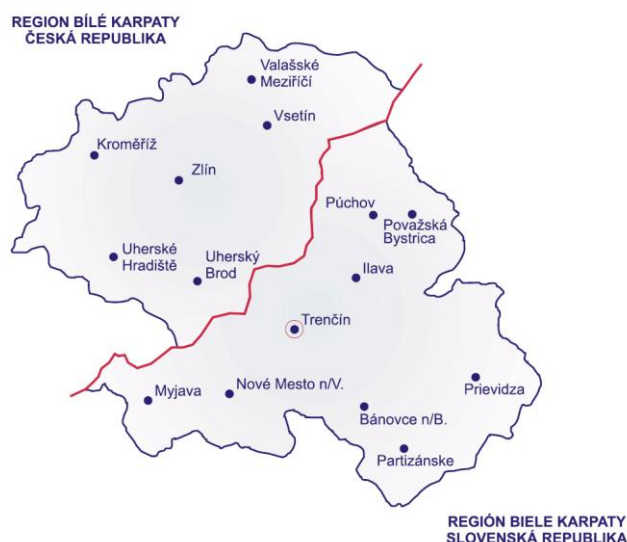
Územie Euroregiónu z hľadiska orografie (geomorfológie) je pomerne členité. Patrí do oblasti západných Karpát. Na slovenskej strane sem zasahujú Biele Karpaty, Javorníky, Myjavská pahorkatina a Považské podolie, okrajovo Malé Karpaty, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Súľovské skaly, Hornonitrianska kotlina, Žiar, Trábeč, kotliny Považského podolia. Z Podunajskej nížiny sem zasahuje Podunajská pahorkatina. Na českej strane územie tvoria Moravskosliezske Beskydy, Javorníky, Bílé Karpaty, Hostínsko–Vsetínska hornatina, Vizovická vrchovina, Chřiby, Horno-moravský úval a Dolnomoravský úval. Hydrologicky patrí územie do povodia riek Morava v západnej časti, Váh v centrálnej časti a Nitra vo východnej časti.

Administratívne územie Euroregiónu tvorí 9 okresov na slovenskej strane (Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov a Trenčín)

a 4 okresy na českej strane (Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín). Z celkového počtu 582 obcí má 48 štatút mesta. Počet obyvateľov je 1.146.131 a priemerná hustota osídlenia predstavuje 135,39 obyvateľov na km², čo prevyšuje republikové priemery na oboch stranách hranice (na slovenskej strane výrazne).

Euroregion má výhodný polohový potenciál z hľadiska vnitrostátného i se zreteľom na geopolitické usporiadanie stredoevropského a evropského priestoru v treťom tisíciletí. Region pretínajú dôležité evropské trasy ve smeroch severozápad-jihovýchod, leží na trase najvýznamnejších prirodzených spojnic Stredozemí se střední a severní Evropou.

Obrázok č. 2: Mapa ER BBK

2.2 Socioekonomická analýza

2.2.1 Rozvoj ľudského potenciálu a podnikání

V oblasti rozvoja ľudského potenciálu nastal posun nárokov od zvyšovania kvalifikačnej štruktúry obyvateľstva k cieľnému vzdelávaniu, vrátane celoživotného, pre potreby trhu práce a elimináciu nárastu dlhodobo nezamestnaných. Rastúci pokles obyvateľstva v predproduktívnom veku, odliv obyvateľov v produktívnom veku a zvýšenie podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku prinieslo nové výzvy nielen v oblasti zamestnanosti, ale aj v oblasti nedostatočných systémov sociálnych služieb. Práve v oblasti sociálnych služieb boli prakticky realizované iba dva projekty a tento cieľ bude potrebné kvalitnejšie obsiahnuť v programovom dokumente cezhraničnej spolupráce v ER BBK na roky 2021-2027.

V podnikateľskej sfére v rámci cezhraničnej spolupráce bola veľkou výzvou podpora a zachovanie niektorých tradičných odvetví (napr. sklárstvo, gumárenstvo apod.), zvýšenie podielu finalizácie výrobkov, inovačných aktivít a modernizácie v priemysle a skvalitnenie IKT infraštruktúry na území Euroregionu. Ďalším dôležitým cieľom bola cezhraničná spolupráca podnikateľských subjektov a inštitúcií vzdelávania najmä v oblasti duálneho vzdelávania, v spoločnom výskume a vývoji, zvýšení spolupráce a koordinácie spoločných aktivít v dopravnej obslužnosti územia na oboch stranách hranice, najmä v oblasti budovania a prepájania cyklotrás. Nepodarilo sa významnejšie riešiť prihraničné územie ER BBK postihnuté zlou ekonomickou situáciou poľnohospodárskych podnikov i farmárov, nepreviazanosť poľnohospodárskej výroby a spracovateľského priemyslu s negatívnym dopadom na rozvoj vidieka a stabilizáciu obyvateľov.

Na projektové riešenia vyššie pomenovaných problémov v území sa mohol Euroregión Bílé-Biele Karpaty spoliehať na pevné základy väzby obyvateľstva na územie a záujem o jeho rozvoj, na adaptabilnú a kvalifikovanú pracovnú silu, dostatočnú sieť ZŠ, stredného školstva a na regionálne vysoké školy s novými študijnými obormi s ich nadregionálnym významom. Taktiež sa ER BBK mohol oprieť o tradične dobrú spoluprácu s neziskovým sektorom, o regionálnu samosprávu – od obcí po Trenčiansky samosprávny kraj a Zlínsky kraj, o štátnu správu a odborné inštitúcie.

Ako sa vyvíjalo územie Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty od počiatku po ukončenie programovacieho obdobia 2014-2020 v oblasti priority 1 *Rozvoj ľudského potenciálu a podnikania Programového dokumentu cezhraničnej spolupráce na území ER BBK v rokoch 2014-2020* hovoria základné štatistické údaje:

2.2.1.1 Demografický vývoj a sídelná štruktúra

2.2.1.1.1 Počet obyvateľov, veková štruktúra, hustota a migračný saldo obyvateľstva

Slovenská časť Euroregiónu: Na území slovenskej časti ER BBK žilo k 31. 12. 2021 spolu 573 699 obyvateľov, čo predstavuje pokles o 19 460 obyvateľov oproti roku 2012. Tento počet tvorí 10,5 % podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Z počtu 573 699 obyvateľov bolo 291 982 žien a 281 717 mužov. Počet obyvateľstva v predproduktívnom veku tvoril 15,6 %, v produktívnom 65,4 % (v roku 2012 to bolo 72,3 %) a poproduktívnom veku 19 % obyvateľstva (v roku 2012 len 14,4 %).

Tabuľka č. 6: Veková štruktúra k 31. 12. 2021

Slovenská časť ER BBK:	14 rokov a menej	Od 15 do 64 rokov	65 rokov a viac
Trenčiansky kraj spolu	81. 938	381.078	110.683
Okres Bánovce nad Bebravou	5.100	23.832	6.726
Okres Ilava	8 338	38 517	10 656
Okres Myjava	3 277	16 543	5 543
Okres Nové Mesto nad Váhom	9 075	40 137	12 300
Okres Partizánske	6 009	28 987	9 183
Okres Považská Bystrica	9 046	41 685	10 480
Okres Prievidza	17 431	87 531	25 654
Okres Púchov	6 723	29 746	7 664
Okres Trenčín	16 939	74 100	22 477

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerná hustota obyvateľov na km² rovnako k roku 2021 klesla na 128 obyvateľov oproti 132 obyvateľom z roku 2012. V roku 2020 sa v sledovanom území narodilo 5 170 živých detí, zomrelo 6 939 obyvateľov Trenčianskeho kraja, priemerný vek obyvateľa je 43 rokov; index starnutia dosahoval 134,7. Migračným pohybom sa k 31. 12. 2021 v území znížil počet obyvateľov o 3 765 osôb (spolu so záporným prirodzeným prírastkom obyvateľstva -3 155), pretože z kraja sa vysťahovalo o 610 obyvateľov viac, ako sa prisťahovalo.

Česká časť Euroregionu: Na území Zlínskeho kraja žilo k 31. 12. 2021 celkom 572 432 obyvateľ, čo predstavuje 5,4% podiel na celkovom počte obyvateľ ČR. V roku 2000, kedy Zlínsky kraj vznikol, mal celkovo 597 890 obyvateľ. Od té doby lze v podstate sledovat klesající trend počtu obyvateľ kraje až

do současnosti. Počet obyvatel kraje mezi roky v posledních pěti letech klesl o 10 624 osob (z hodnoty 583 056 obyvatel k 31. 12. 2017), což znamená pokles o cca 1,8 %, od roku 2000 se počet obyvatel snížil dokonce o 25 458 osob, což znamená pokles o cca 4,3 %.

Podíl žen na celkovém počtu obyvatel kraje je vyšší než podíl mužů (za rok 2021 dosáhl podíl žen hodnoty cca 50,8 %. Na 1 000 mužů připadá za rok 2021 přibližně 1 032 žen.

Počet osob v předproduktivním věku (0 až 14 let) ve Zlínském kraji se od roku 2017 mírně zvýšil z hodnoty 87 104 osob na hodnotu 87 839 osob (zvýšení o cca 0,8 %). Počet osob v produktivním věku (15 až 64 let) vykazuje naopak klesající tendenci, v roce 2017 bylo evidováno v této věkové kategorii 380 106 osob, v roce 2021 již pouze 360 930 osob (pokles o cca 5,0 %). Nárůst lze naopak konstatovat ve skupině osob v postproduktivním věku (65 a více let), v roce 2017 bylo evidováno v této věkové kategorii 115 846 osob, v roce 2021 již 123 663 osob (nárůst o cca 6,8 %). Lze tedy konstatovat neustálé „stárnutí“ obyvatelstva Zlínského kraje, což potvrzuje také neustále rostoucí průměrný věk obyvatel (mezi lety 2017 a 2021 došlo k nárůstu o 0,7 roku na hodnotu 43,6 let).

Tabulka č. 7: Stav obyvatel k 31. 12. - Zlínský kraj (2017-2021)

		2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel celkem		583 056	582 921	582 555	580 119	572 432
v tom podle pohlaví	muži	285 777	285 883	285 949	284 585	281 650
	ženy	297 279	297 038	296 606	295 534	290 782
v tom ve věku (let)	0-14	87 104	87 958	88 411	88 643	87 839
	15-64	380 106	376 378	372 805	368 944	360 930
	65 a více	115 846	118 585	121 339	122 532	123 663
Průměrný věk		42,9	43,1	43,3	43,4	43,6

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 8: Pohyb obyvatel - Zlínský kraj (2017-2021)

		2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození		6 084	6 078	5 774	5 834	6 040
Zemřelí		6 389	6 338	6 291	7 794	7 984
Přistěhovalí		3 736	4 230	4 381	4 273	4 833
Vystěhovalí		4 073	4 105	4 230	4 749	4 175
Přírůstek (úbytek)	přirozený	-305	-260	-517	-1 960	-1 944
	stěhováním	-337	125	151	-476	658
	celkový	-642	-135	-366	-2 436	-1 286

Zdroj: ČSÚ

V posledních pěti letech se ve Zlínském kraji narodilo každoročně okolo 6 tis. dětí, v každém z těchto roků ovšem počet zemřelých přesáhl počty narozených (v letech 2020 a 2021 dosti výrazně zřejmě v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19). Lze tedy konstatovat neustálý přirozený úbytek obyvatel, kdy počet zemřelých převyšuje počet narozených.

V oboch částech Euroregionu pokračuje zreteľný úbytok obyvateľstva, ku ktorému prispel pokles živonarodených detí a záporné migračné saldo. Od vzniku Euroregionu Biele-Biele

Karpaty ubudlo v spoločnom území 34.721 obyvateľov, t. j. z 1.180.852 na súčasných 1.146.131 obyvateľov. Do úvahy pripadá nárast počtu obyvateľstva vďaka zvýšenej migrácii ukrajinských obyvateľov postihnutých vojnou, ktorí zostávajú v území ER BBK. Veková štruktúra obyvateľstva v oboch častiach územia poukazuje na pokračujúci trend starnutia obyvateľstva - v slovenskej časti je 19% obyvateľov v poproduktívnom veku (v r. 2011 14,0 %), v českej časti Euroregiónu 21,6% obyvateľov (v r. 2011 17,3 %).

2.2.1.1.2 Vzdelanostní úroveň obyvateľstva

Slovenská časť Euroregiónu: Vzdelanostná úroveň územia sa len mierne posunula vpred čo sa týka ukončeného základného, no už viac pri strednom vzdelaní. Potešiteľný je nárast vysokoškolského vzdelania obyvateľstva a pokles počtu obyvateľov bez vzdelania.

Tabuľka č. 9: Prehľad najvyššieho dosiahnutého vzdelania u obyvateľov v podporovanom území

Sledované územie (TK)	Obyvatelia vo veku nad 15 rokov	z toho najvyššie ukončené vzdelanie					
		základné vzdelanie	stredné, vrátane vyučenia (bez maturity)	úplné stredné s maturitou vrátane nadstavbo – vého	vysoko – školské 1. a 2. st. (Bc., Mgr., Ing.)	bez vzdelania	nezistené vzdelanie
SODB 2011	428 966	13,00 %	26,90 %	31,10 %	12,00 %	0,30 %	2,80 %
k 31.12.2020	491 761	13,94 %	23,08 %	32,40 %	16,68 %	0,20 %	3,60 %
SR v roku 2020	4 558 893	17,70 %	27,30 %	35,00 %	15,50 %	0,10 %	3,40 %

Zdroj: Štatistický úrad SR

Česká časť Euroregiónu: Z údajů o nejvyšším dokončeném vzdělání obyvateľstva podle SLDB 2021 vyplývá, že největší skupinu obyvatel Zlínského kraje tvořili lidé se vzděláním středním bez maturity vč. vyučených (34,5 %). Druhou nejpočetnější skupinu osoby s úplným středním vzděláním s maturitou (30,6 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob činí ve Zlínském kraji 15,6 % (za celou Českou republiku tento údaj dosahuje hodnoty 17,6 %).

Tabuľka č. 10: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání - Zlínský kraj a okresy (2021)

Území	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	v tom nejvyšší dosažené vzdělání						
		bez vzdělání	základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou)	vyšší odborné, konzervatoř	VŠ	nezjištěno
Zlínský kraj	477 032	2 524	61 957	164 718	146 065	5 855	74 338	21 575
Kroměříž	86 349	544	10 952	31 337	25 945	1 245	12 189	4 137
Uherské Hradiště	116 350	728	15 546	41 737	34 532	1 176	17 531	5 100
Vsetín	115 816	606	15 111	40 020	36 633	1 371	16 982	5 093
Zlín	158 517	646	20 348	51 624	48 955	2 063	27 636	7 245

Zdroj: ČSÚ - Sčítání lidu, domů a bytů 2021

Čo sa týka vzdelanostnej úrovne v oboch častiach Euroregiónu je situácia obdobná, významne klesá počet obyvateľov len so základným vzdelaním a narastá počet obyvateľov so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním. Treba však pokračovať v trende aktualizácie výukových metód a technologickej modernizácie školstva na všetkých troch stupňoch.

2.2.1.1.3 Sídlní struktura

Slovenská časť Euroregiónu: Rozloha územia je totožná s administratívnym územím Trenčianskeho samosprávneho kraja a predstavuje 4 502 km², čo je iba 9,2 % z celkovej rozlohy SR. Osídlenie v jednotlivých okresoch nebolo rovnomerné, husto zaľudnené sú rovinatejšie územia na severozápade a juhovýchode (Považské podolie, Hornonitrianska kotlina), redšie osídlenie majú hornaté oblasti (Biele Karpaty, Javorníky, Strážovské vrchy, Vtáčnik, Považský Inovec). Sídlnú štruktúru kraja charakterizuje prevaha obcí s počtom obyvateľov do 1 999 - z celkového počtu 276 obcí na slovenskom území ER BBK v roku 2021 je to 229 obcí a 177 781 obyvateľov, čo je až 83 % z celkového počtu obcí, no žilo v nich iba 31,05 % z celkového počtu obyvateľov kraja. K 31. 12. 2021 žilo v 276 obciach a mestách Trenčianskeho kraja spolu 573 699 obyvateľov.

V rámci jednotlivých veľkostných skupín sú dlhodobo najpočetnejšou skupinou obce s počtom obyvateľov 500-999. Týchto obcí sa na území kraja v roku 2021 nachádzalo 80 a žilo v nich 56 153 obyvateľov. Nasleduje 70 obcí s počtom obyvateľov 1000-1999, v ktorých žilo 97 615 obyvateľov. Treťou najpočetnejšou skupinou je kategória 200-499 obyvateľov s 56 obcami a 21 018 obyvateľmi. Vo veľkostnej skupine 2000-4999 bolo 32 obcí, v ktorých žilo spolu 97 680 obyvateľov. V najmenšej veľkostnej skupine 0-199 obyvateľov bolo v roku 2021 spolu 23 obcí, žilo v nich 2 995 obyvateľov. V skupine nad 10 000 obyvateľov bolo 11 miest, v ktorých žilo 271 566 obyvateľov. Najväčším mestom je krajské mesto Trenčín s 54 368 obyvateľmi.

Česká časť Euroregionu: Zlínský kraj svou rozlohou 3 963 km² je čtvrtým nejmenším krajem v České republice, avšak hustotou obyvatel 146 obyvatel/km² převyšuje republikový průměr (údaje za rok 2020). Na jeho území se nachází 307 obcí, z nichž 30 má statut města. Ve městech žilo koncem roku 2012 58,5 % lidí z celkového počtu 580 119 obyvatel. Hustota obyvatelstva v jednotlivých okresech kraje nebyla rovnoměrná. Pohybovala se od 125 obyvatel/km² v okrese Vsetín až po 185 obyvatel/km² v okrese Zlín.

Ze sídelní struktury podle velikostních skupin obcí je patrné, že největší podíl (téměř 30 %) osob žilo ve středně velkých obcích s 1 000 až 4 999 obyvateli. Tato kategorie obcí je také největší rozlohou, zaujímá přes 40 % území regionu, ač v ní není kumulován nejvyšší počet obcí. Ten je vyšší ve skupinách obcí s nižším počtem obyvatel, s 500 až 999 a 200 až 499 obyvateli.

V rámci jednotlivých velikostních skupin jsou nejpočetnější skupinou obce s počtem obyvatel od 500 do 999. Z celkového počtu obcí kraje tvořily 32,1 %, žilo v nich jen 12,4 % obyvatel. Těchto obcí bylo v kraji 98. Následovaly se stejným počtem obcí (a to 85) velikostní skupiny 200 až 499 obyvatel a 1 000 až 4 999 obyvatel. Ve městech žije 60,3 % obyvatel kraje. Na jednu obec připadá v průměru 1 926 obyvatel. Největším městem bylo krajské město Zlín se 75 555 obyvateli, s rozlohou 102,8 km² a hustotou 735 obyvatel na km². Nejmenší velikost měla obec Hostějov s 38 obyvateli, rozlohou 0,9 km² a hustotou 40 obyvatel/km².

Na oboch stranách hranice Euroregiónu sa prejavuje trend zdravšieho bývania na vidieku a pokles obyvateľstva v mestách. Naďalej pretrváva na území ER BBK najväčší počet obcí s počtom obyvateľov od 500 do 999 (178) a od 200 do 499 (141) z celkových 583 obcí a miest.

2.2.1.2 Ekonomika, zamestnanosť a trh práce

Slovenská časť Euroregiónu: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorilo v roku 2020 50,2%-ný podiel. Miera ekonomickej aktivity mala úroveň 58,3 %. Miera zamestnanosti vo veku 20 až 64 rokov rástla do roku 2018, keď dosiahla 75,6 %. V posledných dvoch rokoch prišlo k poklesu na hodnotu 74,9 % Nezamestnanosť v roku 2020 v rámci Slovenska bola druhá najnižšia (3,9 %). Úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy dosiahla v roku 2021 hodnotu 1 317 Eur a bola nižšia len o 88 Eur ako priemer za Slovensko.

Tabuľka č. 11: Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (v PKS)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovensko	20 771,07	22 239,85	20 633,35	20 522,78	20 919,07	21 570,73	20 454,23

Trenč. kraj	18 207,21	19 051,41	17 200,80	16 587,81	17 374,74	17 523,90	16 926,03
-------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na slovenskej strane Euroregiónu v roku 2010 dosiahol regionálny HDP v kraji 10 744 Eur, v roku 2020 to bolo 16 926 Eur. V porovnaní s HDP na obyvateľa v SR bol v roku 2010 nižší o 1 386 Eur a v roku 2020 nižší už o 3 528 Eur (pokles o 1,7 %).

Podľa ekonomických činností, priemysel v území mal v roku 2020 najväčší podiel na tvorbe HDP (27,8 %), podiel verejnej správy, obrany, povinného sociálneho zabezpečenia, zdravotníctva a sociálnej pomoci bol 22,9 % a podiel obchodu, dopravy, ubytovania a stravovania 19,1 %.

Česká časť Euroregionu: Od roku 2014 až do roku 2019 hodnoty hrubého domáceho produktu (ďalej také jen „HDP“) ve Zlínském kraji každoročně narůstaly. Každoroční přírůstky HDP se pohybovaly mezi 3 až 8 %. V absolutním vyjádření činil HDP Zlínského kraje v roce 2014 necelých 209 mld. CZK, v roce 2019 to již bylo 268 mld. CZK. V roce 2020 však došlo k poklesu HDP kraje na hodnotu 263 mld. CZK (tj. pokles o necelá 2 %).

Tabulka č. 12: Hrubý domácí produkt - Zlínský kraj (2014-2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hrubý domácí produkt (v mil. CZK)	208 886	218 106	225 223	239 828	247 803	268 098	263 159

Zdroj: ČSÚ

Podíl Zlínského kraje na tvorbě HDP celé České republiky se ve sledovaných letech trvale snižoval, a to z hodnoty 4,8 % v roce 2014 až na hodnotu 4,6 % v roce 2020. Ukazatel HDP na obyvatele ve Zlínském kraji v roce 2014 dosáhl hodnoty cca 356,6 tis. CZK. V dalších letech došlo k nárůstu tohoto ukazatele až na hodnotu 460 tis. CZK v roce 2019. V roce 2020 byl pak evidován pokles HDP na obyvatele Zlínského kraje na hodnotu necelých 453 tis. CZK. Za rok 2020 tak Zlínský kraj dosáhl z pohledu tohoto ukazatele poměrně pozitivního 6. nejlepšího výsledku mezi všemi kraji České republiky. Ve sledovaných letech hodnoty HDP na obyvatele Zlínského kraje činily přibližně 85 % celorepublikového průměru tohoto ukazatele.

2.2.1.2.1 Průmysl

Slovenská časť Euroregiónu: Priemysel je zastrešený strojárstvom, elektrotechnikou, banským, gumárenským, sklárskym priemyslom, textilným a odevným priemyslom, kožiarskym a potravinárskym priemyslom. V roku 2020 priemyselné podniky za svoje výkony a tovar utŕžili 10,3 mld. Eur. V kraji je 9 priemyselných parkov nadregionálneho významu, 23 regionálneho a 117 lokálneho významu. Z hospodárskeho hľadiska má kraj dve výrazne odlišné oblasti oddelené Považským Inovcom – Považie a Ponitrie. Na Hornej Nitre bola najvýznamnejšia banícka oblasť Slovenska (prechádzajúca reštrukturalizáciou), na Považí dominuje strojárstvo, elektrotechnický priemysel a gumárenský priemysel.

V rámci podnikateľských aktivít malo ku koncu roka 2020 v Trenčianskom kraji sídlo 20,1 tis. podnikov a 32,8 tis. živnostníkov. Podniky zamerali svoju činnosť prioritne na oblasť veľkoobchodu, maloobchodu a opráv motorových vozidiel a motocyklov, živnostníci sa realizovali hlavne v odvetví stavebníctva. Veľká časť podnikov a živnostníkov pôsobila v oblastiach priemyselnej výroby a odborných vedeckých a technických činností. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v priemysle dosiahla v roku 2020 1 323 Eur.

Priemyselné podniky kraja zamestnávali v roku 2012 priemerne mesačne 67 256 osôb, v roku 2020 to už bolo 75 546 osôb, čo je najvyššia zamestnanosť v priemysle v porovnaní s ostatnými kraji SR. Trenčiansky kraj sa na celoslovenskom objeme tržieb v priemysle podieľal 9,7%.

Česká časť Euroregionu: V roce 2020 sídlilo ve Zlínském kraji 181 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, lze sledovat mírný pokles této charakteristiky ve sledovaných letech. Tyto průmyslové podniky zaměstnávaly v roce 2018 přibližně 55 tis. osob, v roce 2019 došlo k poklesu na

54 tis. osob a v roce 2020 pak k poklesu na necelých 52 tis. osob. Průměrná hrubá měsíční mzda na zaměstnance činila v roce 2020 cca 33,5 tis. CZK, od roku 2018 došlo k nárůstu tohoto ukazatele o cca 6,1 %.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy dosáhly v letech 2018 a 2019 přibližně hodnoty 184 mld. CZK, v roce 2020 však zřejmě v souvislosti s pandemií nemoci COVID-19 došlo k poklesu na 165 mld. CZK (o cca 10 %). Podobně lze konstatovat pokles v tržbách za vývoz v roce 2020 (také o cca 10 %).

Tabulka č. 13: Průmysl - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Průměrný počet podnikatelských subjektů	185	183	181
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách (mil. CZK)	184 118	184 853	165 085
z toho			
tržby za přímý vývoz (mil. CZK)	103 525	103 278	93 221
Tržby na 1 zaměstnance (tis. CZK)	3 339	3 408	3 192
Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzické osoby)	55 138	54 243	51 726
Průměrná hrubá měsíční mzda na zaměstnance (CZK)	31 619	33 515	33 548

Pozn.: jedná se o údaje pro podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Z celkového počtu 181 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji spadalo 177 podniků do kategorie zpracovatelského průmyslu (rok 2020).

2.2.1.2.2 Stavebnictví

Slovenská část Euroregionu: Realizovaný objem stavební produkce za r. 2012 dosiahol 386,6 mil. Eur, tržby za vlastné výkony a tovar predstavovali 606,1 mil. Eur. V roku 2020 dosiahla stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami výšku 367 mil. Eur a podľa dodávateľských zmlúv to bolo 479 mil. Eur, čo radilo Trenčiansky kraj medzi slabšie prosperujúce regióny v tejto oblasti hospodárstva. V kraji sa dostavalo 1 858 nových bytov, z toho najviac v okrese Trenčín.

Česká část Euroregionu: V 35 šetřených stavebních firmách s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji bylo v roce 2020 zaměstnáno 3 580 osob, což je o cca 1,5 % méně než v předešlém roce. Průměrná hrubá měsíční mzda ve stavebnictví v roce 2020 činila 33 284 CZK. Objem základní stavební výroby dosáhl v roce 2020 hodnoty 5,6 mld. CZK, oproti roku 2018 se však jednalo o pokles o téměř 10 %.

Tabulka č. 14: Stavebnictví - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Průměrný počet podniků s 50 a více zaměstnanci	35	34	35
Základní stavební výroba celkem (mil. CZK)	6 169	5 320	5 583
Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzické osoby)	3 841	3 631	3 580
Průměrná hrubá měsíční mzda 1 zaměstnance (CZK)	31 173	32 604	33 284

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Na oboch stranách hranice má v ekonomike dominantné postavenie priemysel s mnohoovetvovou základňou. Hrubý domáci produkt na jedného obyvateľa je v Euroregióne nižší, ako celorepublikové hodnoty. Priemerná mzda zamestnanca v hospodárstve na slovenskej strane ER BBK v roku 2020 dosiahla 1 317 Eur (v SR 1 405 Eur). Priemerná mzda na českej strane ER BBK dosiahla v roku 2020 výšku 34 565 CZK, čo je o 1 097 CZK nižšie, než priemer ČR.

Priemyslu i stavebnej produkcii v regióne hrozí značné oslabenie z titulu enormného nárastu cien energií i stavebných surovín.

2.2.1.2.3 Zemědělství a lesní hospodářství

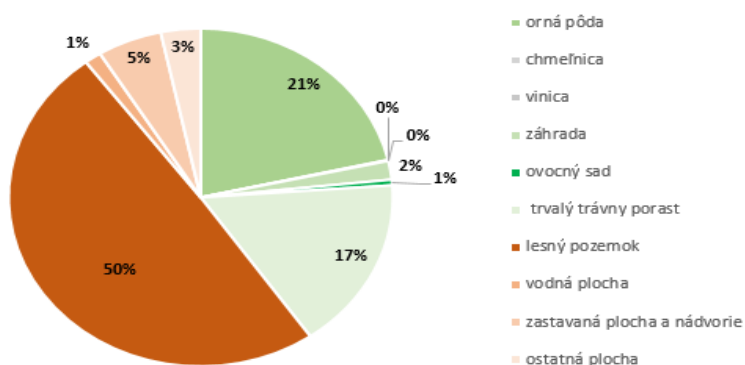
Slovenská část Euroregionu: Poľnohospodárstvo a lesníctvo predstavuje v regióne významný rozvojový potenciál a pokles podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov pôsobiacich v tomto sektore sa postupne zvyšoval na 4 168 v roku 2020, keď v roku 2017 bol najnižší 3 255 zamestnancov aj oproti roku 2011 so 4 003 zamestnaných.

Z celkovej výmery územia (4 501 807 ha) bolo v roku 2020 40,4% (v roku 2012 40,8%) poľnohospodárskej a 59,6% (v r. 2012 59,2 %) nepoľnohospodárskej pôdy, čiže takmer bez zmeny. Najväčšie zastúpenie z poľnohospodárskej pôdy mala orná pôda (1 816 842 ha), nasledovali trvalé trávne porasty (742 393 ha), záhrady (80 379 ha) a ovocné sady (24 532 ha); najmenšie zastúpenie mali chmeľnice 3 417 ha (v roku 2012 546 ha) a vinice 840 ha.

Výmera lesného fondu v Trenčianskom kraji bola v roku 2011 spolu 220 966 ha a v roku 2020 222 649 ha, čo predstavuje 49,4% celkovej výmery územia kraja a mierne zvýšenie lesných plôch na území. Lesné komplexy pokrývajú najmä predhoria a hory Bielych Karpát, Považského Inovca, Strážovských vrchov, Malých Karpát a Myjavskej pahorkatiny s dominantným zastúpením dubovo-bukových lesov.

Podiel poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy na celkovej ploche územia Trenčianskeho kraja v roku 2020:

Graf č. 1: Štruktúra územia Trenčianskeho kraja

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerná nominálna mesačná mzda v poľnohospodárstve na slovenskej strane ER BBK v roku 2011 bola 774 Eur, kým v roku 2020 to už bolo 1 107 Eur (priemerná nominálna mesačná mzda v TSK bola 1 237 Eur).

Tabuľka č. 15: Porovnanie produkcie a tržieb v území a v SR:

	Produkcia	2019	2020	Tržby	2019	2020
Slovenská republika	Spolu	2003,86	2086,07	Spolu	1 628 177,10	1 779 924,30
	Rastlinná	1238,20	1319,06	Rastlinná	886 131,80	1 054 644,90
	Živočíšna	765,66	767,00	Živočíšna	742 045,30	725 279,40
Trenčiansky kraj	Spolu	164,16	169,18	Spolu	128 995,10	184 991,80
	Rastlinná	75,79	81,13	Rastlinná	50 207,70	105 951,50
	Živočíšna	88,37	88,05	Živočíšna	78 787,40	79 040,30

Zdroj: Štatistický úrad SR

Česká část Euroregionu: V roce 2020 působilo na území Zlínského kraje 3 700 zemědělských podniků, oproti roku 2018 je to však o téměř 5 % méně, v absolutním vyjádření o 183 subjektů. Z výše uvedeného počtu zemědělských podniků tvoří přibližně 77 % podniky s rozlohou zemědělské půdy do 10 ha (rok 2020). Celková rozloha obhospodařované zemědělské půdy ve Zlínském kraji činila v roce 2020 necelých 153 tis. ha, orná půda zabírá z této rozlohy přibližně 63 %. Rozloha obhospodařované zemědělské půdy byla ve sledovaných letech stabilní vč. dalšího členění na ornou půdu a trvalé travní porosty.

Celková produkce zemědělského odvětví v kraji činila v roce 2020 cca 6,2 mld. CZK, oproti roku 2018 jde o nárůst o 12,8 %. Z bližšího pohledu se zvýšil objem rostlinné produkce, objem živočišné produkce zůstal ve sledovaných letech na stejné úrovni. Tabulka níže pak uvádí některé další bližší údaje k rostlinné i živočišné výrobě. Zejména lze upozornit na nárůst sklizně obilovin mezi lety 2018 a 2020 o téměř 28 %, snížení produkce řepky o téměř 20 % či zvýšení výroby mléka o cca 3,5 %.

Tabulka č. 16: Zemědělství - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Zemědělské podniky	3 883	3 815	3 700
s rozlohou zemědělské půdy do 10 ha	3 048	2 967	2 845
Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)	152 830	153 244	152 810
- orná půda	94 780	96 300	95 939
- trvalé travní porosty	55 947	54 834	54 676
Produkce zemědělského odvětví (běžné ceny)			
- celkem (mil. CZK)	5 486	5 583	6 189
- rostlinná produkce	2 893	2 985	3 526
- živočišná produkce	2 430	2 437	2 487
- na 1 ha zemědělské půdy (CZK)	35 850	36 485	40 406

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

V roce 2020 zabíraly lesní pozemky na území Zlínského kraje celkovou plochu 158 762 ha, což představuje cca 40 % celkové rozlohy kraje.

V celom území Euroregionu sa postupne zastavuje znižovanie podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov pôsobiacich v poľnohospodárstve. Územie je vhodné na pestovanie náročnejších poľnohospodárskych plodín, ovocia a zeleniny v kvalite certifikovaného bio hospodárstva, ako aj využívanie horských oblastí na pasienkárstvo. Na oboch stranách hranice sa ponúka priestor na udeľovanie certifikácií a známk regionálneho pôvodu.

2.2.1.2.4 Trh práce

Slovenská časť Euroregionu: Počet uchádzačov o zamestnanie v Trenčianskom kraji ku koncu decembra 2012 dosiahol 36 065 osôb, na celkovom počte uchádzačov v SR sa kraj podieľal 8,5 %. V roku 2021 miera nezamestnanosti predstavovala 4,28 % (celoslovenský priemer 6,76 %), najvyššia bola v okrese Prievidza 5,76 %, najnižšia v okrese Trenčín 3,12 %.

Zvýšenú pozornosť pri zaraďovaní na trh práce treba predovšetkým venovať uchádzačom o zamestnanie nad 50 rokov veku, zdravotne postihnutým, absolventom škôl a ženám po materskej dovolenke.

Tabuľka č. 17: Absolventská miera nezamestnanosti v Trenčianskom kraji

Druh školy	Absolventi za roky 2018-2019	NA sept. 2019	AMN v % sept. 2019	NA máj 2020	AMN v % máj 2020
Gymnázia	2 302	51	2,2	72	3,0
Stredné športové školy	110	7	8,2	3	3,8

Stredné priemyselné školy	949	71	8,3	45	5,3
Obchodné akadémie	635	43	6,9	32	5,2
Stredné zdravotnícke školy	352	29	9,0	17	5,5
Škola umeleckého priemyslu.	246	36	14,6	20	8,1
Stredné odborné školy	2 781	259	9,5	159	6,6

Zdroj: Štatistický úrad SR

Česká část Euroregionu: Dle VŠPS - výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2021 ve Zlínském kraji celkově 490,4 tis. osob ve věku 15 a více let. Z tohoto počtu pak 281,4 tis. osob spadalo do skupiny ekonomicky aktivní pracovní síly a 209,0 tis. osob do skupiny ekonomicky neaktivních obyvatel. Míra ekonomické aktivity tak činila pro Zlínský kraj 57,4 % (jedná se o nejnižší hodnotu mezi všemi kraji České republiky). Míra zaměstnanosti dosáhla hodnoty 56,3 % (6. nejnižší hodnota mezi kraji České republiky). Obecná míra nezaměstnanosti pak pro Zlínský kraj byla 1,8 % (opět nejnižší hodnota mezi kraji České republiky).

Tabulka č. 18: Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let (2021)

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let (tis. osob)	Pracovní síla ekonomicky aktivní (tis. osob)	Ekonomicky neaktivní (tis. osob)	Míra ekonomické aktivity (%)	Míra zaměstnanosti (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)
Česká republika	8 974,6	5 363,9	3 610,7	59,8	58,1	2,8
Zlínský kraj	490,4	281,4	209,0	57,4	56,3	1,8

Zdroj: ČSÚ

Níže uvedené tabulky porovnávají Zlínský kraj a celou Českou republiku z pohledu pracovních míst v evidenci úřadu práce a podílu nezaměstnaných osob. Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce dosáhl pro Zlínský kraj k 31. 12. 2021 hodnoty 10 957 osob. Oproti výchozímu roku 2014 se jedná o výrazný pokles, v posledních letech jde o stabilní hodnotu tohoto ukazatele.

Podíl nezaměstnaných osob se od roku 2014 snížil z hodnoty 7,36 % až na hodnotu 2,73 % v roce 2021, opět lze konstatovat stabilní hodnotu v posledních letech. Ve všech analyzovaných letech byla hodnota tohoto ukazatele pro Zlínský kraj nižší než hodnota celé České republiky, což lze hodnotit pozitivně. Co se týká ukazatele počtu uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo a jeho srovnání s úrovní celé České republiky, lze hovořit o poměrně velké míře variability.

Tabulka č. 19: Podíl nezaměstnaných osob, pracovní místa v evidenci úřadu práce - Zlínský kraj (2014-2021)

stav k 31. 12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce celkem	29 439	23 874	19 848	14 040	10 954	10 000	12 819	10 957
- z toho dosažitelní	28 935	23 286	18 968	13 043	9 842	9 066	11 910	9 978
Podíl nezaměstnaných osob (%)	7,36	5,98	4,92	3,43	2,61	2,43	3,22	2,73
Pracovní místa v evidenci úřadu práce celkem	2 749	5 810	6 528	7 975	11 849	12 140	10 807	13 804
Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	10,7	4,1	3,0	1,8	0,9	0,8	1,2	0,8
Počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	10,5	4,0	2,9	1,6	0,8	0,7	1,1	0,7

Zdroj: ČSÚ

Miera nezamestnanosti v slovenskej časti územia bola v roku 2021 historicky najnižšia a nižšia ako celoslovenský priemer rovnako, ako česká časť územia ER BBK oproti priemernej miere nezamestnanosti v Českej republike.

2.2.1.3 Školství

Slovenská časť Euroregiónu: K 15. 9. 2012 bolo na území Trenčianskeho kraja zriadených spolu 278 materských škôl, do ktorých bolo zapísaných 16 107 detí. Základných škôl bolo 195, navštevovalo ich 42 866 žiakov a stredné školstvo tvorilo 19 gymnázií s 6 981 študentmi a 43 stredných odborných škôl, na ktorých študovalo 17 999 študentov.

V školskom roku 2020/2021 tvorilo sieť školských zariadení 291 materských škôl, 193 základných škôl s 42 764 žiakmi. Štruktúra stredných škôl prešla optimalizáciou a v školskom roku 2020/2021 bolo 12 gymnázií a 41 stredných odborných škôl celkovo s 18 481 študentmi.

Tabuľka č. 20: Počet stredných škôl podľa zriaďovateľov, s počtom žiakov a percentuálne zastúpenie v území v školskom roku 2020/21 (stav k 15. 9. 2020)

Zriaďovateľ	počet škôl	% zastúpenie škôl v kraji	počet žiakov	% zastúpenie žiakov v kraji
Trenčiansky samosprávny kraj	38	71,7	15 603	84,5
Okresný úrad v Trenčíne	3	5,7	707	3,8
Súkromný	6	11,3	690	3,7
Cirkevný	6	11,3	1481	8,0
Spolu	53	100	18 481	100

Zdroj: Štatistický úrad SR

Trenčiansky samosprávny kraj najlepšie reaguje na potreby trhu práce spomedzi všetkých samosprávnych krajov SR. Hovorí o tom aj jeho každoročné prvenstvo v podiele žiakov v duálnom vzdelávaní od začiatku jeho zavedenia. Počet škôl participujúcich na duálnom vzdelávaní v školskom roku 2020/2021 bol 22 a prevádzok poskytujúcich duálne vzdelávanie 114.

V kraji sa v roku 2012 nachádzali rovnako ako v roku 2021 tri vysoké školy: Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne, Vysoká škola manažmentu v Trenčíne a Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom. K 31. 10. 2012 na týchto školách študovalo spolu 8 401 študentov v dennej a externej forme, kým k 31. 12. 2021 to bolo spolu 4.884 študentov.

Česká časť Euroregionu: Tabuľka nižšie stručne charakterizuje oblasť vzdelávania na území Zlínskeho kraje v posledných troch školných letoch. Počet mateřských škôl ve Zlínskému kraji byl v analyzovaných letech stabilní, podobně tomu bylo také z pohledu počtu dětí, naopak došlo k navýšení počtu učitelů v mateřských školách o cca 7 %. Počet základních škôl a počet jejich žáků byl také v daných letech stabilní. Opět došlo k navýšení počtu učitelů také u základních škôl o cca 7 %. Počet středních škôl v kraji zůstává také stabilní. Mírně se zvýšil počet žáků tohoto typu škôl (o cca 2 %). Počet učitelů středních škôl se zvýšil o 6 %. Ve Zlínskému kraji má sídlo pouze jedna vysoká škola (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně), která se dále člení na 6 fakult. Na území kraje dále působí v menším měřítku několik dalších soukromých vysokých škôl (např. Evropský polytechnický institut v Kunovicích, Vysoká škola Jagielloňská v Toruni - Fakulta veřejnosprávních a ekonomických studií v Uherském Hradišti či Vysoká škola Humanitas v Sosnowci - Fakulta společenských studií ve Vsetíně). Nabídka vysokých škôl je doplněna 10 vyššími odbornými školami.

Ve školním roce 2020/2021 bylo vykázáno pro Zlínský kraj celkově 15 536 studentů - osob s trvalým bydlištěm v kraji a 3 579 absolventů - osob s trvalým bydlištěm v kraji.

Tabuľka č. 21: Školství - Zlínský kraj (2018-2021)

	Školní rok		
	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Mateřské školy	317	316	316
- děti	19 912	19 999	19 735
- učitelé	1 634	1 715	1 747
Základní školy	259	260	261
- žáci	50 411	50 760	50 813

- učitelé	3 614	3 718	3 859
Střední školy	69	70	70
- žáci	24 142	24 169	24 579
- učitelé	2 225	2 268	2 359
Konzervatoře	1	1	1
- žáci	185	184	185
- učitelé	48	51	52
Vyšší odborné školy	10	10	10
- studenti	701	674	793
- učitelé	80	81	72
Vysoké školy	2	1	1
- fakulty	6	6	6
- studenti (fyzické osoby) - s trvalým bydlištěm v kraji	15 583	15 127	15 536
- absolventi (fyzické osoby) - s trvalým bydlištěm v kraji	4 081	3 862	3 579

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Po optimalizácii stredného školstva, rozvíjaní duálneho vzdelávania, by bolo vhodné optimalizovať aj vzdelávacie programy pre potreby súčasnej doby cezhranične, ako ukázalo viacero projektov spoločne riešených v Interregu V-A 2014-2020.

2.2.1.4 Vzdelávání, věda a výzkum

Slovenská časť Euroregiónu: Trenčiansky kraj patrí medzi kraje s dlhoročnou tradíciou v oblasti rozvoja vedy a výskumu. V minulosti tu boli alokované výskumné ústavy orientované najmä na textilný priemysel, na rozvoj strojárskkej a gumárenskej výroby a na výrobu špeciálnej techniky (zbrojárskeho priemysel). Veľká časť výskumných ústavov sa pretransformovala na súčasné potreby trhu. Medzi významné výskumné ústavy, ako i vedecko-technologické pracoviská, ktoré pôsobili a pôsobia v tomto kraji, patria:

1. **EVPU, a. s. Nová Dubnica nad Váhom** - Výskum, vývoj a výroba výkonovej elektroniky a pohonových systémov. Služby v oblasti skúšobníctva, certifikácie a kodifikácie.
2. **VIPO, a. s. Partizánske** - Výskum, vývoj a výroba strojov a zariadení pre technologické linky zamerané na prípravu polotovarov automobilových plášťov, uhliarsky priemysel, materiálov pre gumársku chémiu a plastikárske lepidlá.
3. **VÚP, a. s. Prievidza** - Výskum chemických syntéz a procesov do úrovne technologických podkladov pre nové výrobné, výroba chemických špeciálov, malotonažných produktov a výrobkov pre zdravotníctvo a kozmetiku; servisné a expertízne služby v oblasti chemických analýz, ekologických meraní a testovania chemických látok pre potreby európskej legislatívy REACH.
4. **Konštrukta Defence, a. s. Trenčín** - Výskum a vývoj zbraňových systémov, munície, veliteľských a riadiacich systémov, špeciálnych nadstavieb a platforem pre kolesové a pásové vozidlá.
5. **VITRUM Laugaricio VILA - Centrum kompetencie skla** - Spoločné pracovisko Ústavu anorganickej chémie Slovenskej akadémie vied, Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka a RONA a.s. Lednické Rovne. Oblasť pôsobenia: rozvoj základného výskumu v oblastiach súvisiacich so sklom, s jeho výrobou a zušľachtovaním. Rozvoj aplikovaného výskumu a vývoja s existujúcou priemyselnou základňou v SR. Univerzitné vzdelávanie v inžinierskom a v doktorandskom stupni v uvedenej oblasti.
6. **ZTS - Výskum a Vývoj, a. s. Dubnica nad Váhom** - Výskum a vývoj v oblasti technických vied, projektovanie a konštrukcia strojov, skúšobníctvo s orientáciou najmä na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov.

Najčastejšou formou financovania sú fondy Európskej únie, veľký priestor pre rozvoj vedy a techniky je aj v rámci cezhraničnej spolupráce, dlhodobo však prevláda financovanie podnikateľským sektorom. Kým výdavky na výskum a vývoj v slovenskej časti ER BBK v roku 2011 dosiahli 26,7 MEUR, v roku 2021 dosiahli 88,86 MEUR (v SR celkom 838,92 MEUR).

Česká časť Euroregionu: Za prirodzené centrum výskumu a vývoje Zlínského kraje lze považovat město Zlín a blízké okolí. Historicky v této oblasti existuje orientace zejména na gumársky, plastikársky, chemický a obuvnícky priemysel. Mezi ďalší oblasti patrí odvetví výpočetní techniky či vybraná odvetví kreatívneho priemyslu (design, film).

Mezi klíčové podpůrné instituce v oblasti inovací a podnikání ve Zlínském kraji patří Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Technologické inovační centrum s.r.o., Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest či Hospodářská komora ČR.

V roce 2020 fungovalo na území Zlínského kraje 220 VaV pracovišť, valnou většinu tvořila podnikatelská VaV pracoviště. Počet pracovníků ve VaV se ve sledovaných letech zvýšil o 5,7 % z 2 679 osob v roce 2018 na 2 834 osob v roce 2020. Ve výzkumu a vývoji je v kraji zaměstnáno přibližně 1 % zaměstnanců. Výdaje na výzkum a vývoj se ve sledovaných letech pohybovaly mezi 3,5 až 3,8 mld. CZK. Okolo 80 % těchto výdajů pochází ze soukromých podnikových zdrojů.

Tabulka č. 22: Věda a výzkum - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Pracoviště VaV celkem	221	224	220
podle sektorů provádění:			
- podnikatelský	206	206	202
- vládní	5	6	6
- vysokoškolský	10	10	10
- soukromý neziskový	-	2	2
Pracovníci ve VaV celkem (přepočtené osoby)	2 679	2 839	2 834
Podíl pracovníků ve VaV ze zaměstnaných v kraji celkem (%)	0,9	1,0	1,0
Výdaje na VaV celkem (mil. CZK)	3 530	3 787	3 621
podle zdrojů financování:			
- podnikové	2 855	3 099	2 868
- veřejné domácí	568	520	519
- veřejné zahraniční	102	165	232
- ostatní domácí	5	4	1
Podíl výdajů na VaV na regionálním HDP (%)	1,4	1,4	.
Výdaje na VaV na 1 obyvatele kraje (CZK)	6 055	6 501	6 242

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Cezhraničná spolupráca v školstve, vede a vo výskume s mnohými spoločnými projektami v období do roku 2020 úspešne pokračovala a v tomto trende je treba v záujme rozvoja územia Euroregiónu spoločne pokračovať aj v ďalšom programovom období rokov 2021-2027.

2.2.1.5 Zdravotníctví a sociální oblast

2.2.1.5.1 Zdravotní péče

Slovenská časť Euroregiónu: Zdravotná starostlivosť v kraji je zabezpečovaná sieťou ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti. V roku 2011 malo najväčší podiel na celkovom počte 1 355 zdravotníckych zariadení, 1073 zariadení ambulantnej starostlivosti a v roku 2020 ich bolo 1094. Kapacita posteľového fondu tvorila 5 407 lôžok, v roku 2020 sa počet lôžok znížil na 4 246. Počet lekární a výdajní zdravotníckych pomôcok v Trenčianskom kraji sa oproti roku 2012 z 207 zvýšil na 233 v roku 2021.

Tabuľka č. 23: Zdravotnícke zariadenia na slovenskej strane Euroregiónu

Ukazovateľ		2020	2019	2018
Trenčiansky kraj	Polikliniky samostatné (úz. a záv.)	5	5	5
	Nemocnice všeobecné a špecializované	10	10	10
	Transfúziologické a hematologické oddelenia	9	10	9
	Liečebne, domy ošet.starost., hospice, zar.biomed.výskumu	3	3	2
	Lekárne a výdajne liekov	198	200	195
	Výdajne zdravotníckych pomôcok spolu	5	6	7
	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	224	209	211
	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti	100	103	105
	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	241	246	235
	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	82	83	86
	Samostatné ambulancie lekára špecialistu	839	806	809
	Rýchla zdravotnícka pomoc	29	25	27

Zdroj: NCZI

O zdravie obyvateľov sa v roku 2011 staralo 1 485 lekárov, na 1 000 obyvateľov tak pripadlo 2,5 lekára, na jedného lekára však pripadlo 399 obyvateľov. V roku 2020 to bolo 1520 lekárskejších pracovných miest a na jedného lekára pripadalo 382 obyvateľov. Z nižšie uvedenej tabuľky vyplýva nedostatok zdravotníckeho personálu v území oproti priemeru Slovenska:

Tabuľka č. 24: Počet zdravotníckeho personálu na slovenskej strane Euroregionu

Počet zdravotníckeho personálu na 100.000 obyvateľov v Trenčianskom kraji				
v roku	lekári	sestry	farmaceuti	zubní lekári
2017	260	485	49	44
2020	272	470	48	47
Φ SR 2020	367	579	84	53

Zdroj: NCZI

Česká část Euroregionu: V roce 2011 bylo ve Zlínském kraji 10 nemocnic, 7 odborných léčebných ústavů, z toho 4 léčebny pro dlouhodobě nemocné a 290 ostatních samostatných zdravotnických zařízení. V nemocnicích bylo hospitalizováno 112 535 pacientů, což bylo 1,9 % méně než v roce 2010. V nemocnicích měli k dispozici 3 051 lůžek, jejichž počet zůstal na úrovni roku 2010.

O zdraví obyvatelstva se staralo 2 277 lékařů celkem, z toho 2 226 v nestátních zařízeních. Na 1 000 obyvatel připadlo 3,9 lékařů. V roce 2010 to bylo 3,7. Na jednoho lékaře připadlo 259 obyvatel, což bylo o 10 méně, než v roce 2010. Pro léky si mohli obyvatelé zajít do 152 lékáren.

V roce 2020 se nacházelo na území Zlínského kraje 10 nemocnic a 4 odborné léčebné ústavy. V roce 2020 bylo na území Zlínského kraje evidováno také 165 lékáren. V území kraje se nenachází žádná z fakultních nemocnic, což způsobuje problémy s udržení lékařů – absolventů v kraji a nemožnost dosáhnout na finanční prostředky určené výhradně pro fakultní nemocnice.

V nemocnicích Zlínského kraje bylo v roce 2020 k dispozici 2 799 lůžek. V roce 2019 bylo v nemocnicích na území kraje hospitalizováno 125 609 pacientů, což bylo o cca 6,5 % více než v roce 2018.

O zdraví obyvatelstva se staralo v roce 2020 ve Zlínském kraji celkově 2 395 lékařů, z toho skupinu zubních lékařů tvořilo 421 osob. Na 1 000 obyvatel připadlo v roce 2020 cca 4,1 lékaře, což značí mírný nárůst oproti dřívějším rokům. Na jednoho lékaře v roce 2020 připadlo 243 obyvatel kraje (mírný pokles oproti dřívějším rokům). V roce 2020 bylo také evidováno ve Zlínském kraji 5 852

zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí, kdy lze sledovat mírný nárůst v posledních letech.

Negativně lze hodnotit snižování počtu ordinací praktických lékařů pro dospělé (o 5 na 283 ordinací v roce 2020) a stomatologů (o 10 na 326 ordinací v roce 2020) na území kraje mezi lety 2018 až 2020. V daných letech naopak došlo k navýšení počtu ordinací specialistů (o téměř 4 % na 453 ordinací v roce 2020).

Tabulka č. 25: Zdravotnictví - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Lékařicelkem	2 358	2 360	2 395
z toho zubní lékaři	401	400	421
Lékaři na 1 000 obyvatel	4,0	4,0	4,1
Obyvatelé na 1 lékaře	247	247	243
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí	5 703	5 796	5 852
Nemocnice akutní a následné péče	10	10	10
počet lůžek	2 831	2 798	2 799
případyhospitalizace	117 944	125 609	.
na 1 000 obyvatel	202,4	215,6	.
průměrná ošetřovací doba (dny)	5,7	5,9	.
Odborné léčebné ústavy	4	4	4
počet lůžek	1 107	1 082	1 057
z toho léčebny pro dlouhodobě nemocné	1	1	1
počet lůžek	105	105	105
Samostatné ordinace lékařů:			
- praktických pro dospělé	288	285	283
- praktických pro děti a dorost	106	106	104
- stomatologů	336	330	326
- gynekologů	67	68	67
- specialistů	436	447	453
Lékárny (včetně odloučených pracovišť)	167	165	165

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Pretrvávajú v oboch častiach Euroregiónu problémy technologického vybavenia nemocníc, aj keď sa situácia čiastočne zlepšila. Na slovenskej strane vystupuje do popredia nedostatok lekárov a zdravotných sestier, na oboch stranách hranice aj vysoký priemerný vek všeobecných lekárov pre dospelých i pediaterov. Do budúcnosti by bolo vhodné programovo premyslieť cezhraničnú zdravotnícku výpomoc, ako sa stalo pri pandémie Covidu 19.

2.2.1.5.2 Sociální péče

Slovenská časť Euroregiónu: Sociálne služby boli poskytované na slovenskej strane Euroregiónu v roku 2020 celkom v 150 zariadeniach, z toho: v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK bolo 38 % zariadení s 2003 pobytovými miestami, v pôsobnosti obcí a miest bolo 31 % zariadení s 1 628 pobytových miest a rovnako v 31 % zariadeniach poskytovali neverejní poskytovatelia sociálne služby s 1 675 pobytovými miestami.

Tabuľka č. 26: Vybrané sociálne služby v území TSK v r. 2021

Druh sociálnej služby	Počet poskytovaných služieb (rôzne miesta a formy poskytovania)
-----------------------	---

Denné centrum	26
Dennýstacionár	7
Domov na polceste	1
Domov sociálnych služieb	52
Komunitné centrum	12
Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekom. technológií	3
Nocľaháreň	6
Opatrovateľská služba	132
Služba včasnej intervencie	5
Sociálne poradenstvo - základné	8
Sociálne poradenstvo - špecializované	10
Špecializované zariadenie	34
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	4
Tímočnícka služba	3
Útulok	11
Zariadenie núdzového bývania	3
Zariadenie opatrovateľskej služby	20
Zariadenie pre seniorov	52
SPOLU	389

Zdroj: Koncepcia sociálnych služieb TSK do roku 2030

Česká část Euroregionu: Ve Zlínském kraji v roce 2011 poskytovalo své služby 36 domovů pro seniory s 2 768 místy, 19 denních stacionářů se 120 místy, 8 týdenních stacionářů se 61 místy, 18 domovů pro osoby se zdravotním postižením s 1 181 místy a 114 ostatních zařízení se sociálními službami s 1 484 místy.

V roce 2011 byla poskytnuta 5 784 osobám pečovatelská služba, 189 lidem osobní asistence, 456 občanům odlehčovací služba a 310 potřebných osob docházelo do denního stacionáře. Výdaje na pečovatelskou službu v roce 2011 byly ve výši 105 359 tis. CZK, což bylo o 0,8 % více než v roce 2010. Držitelů průkazu zdravotně postižených bylo v roce 2011 celkem 33 106, což bylo o 129 více než v roce 2010, z nich bylo 62,2 % zvláště těžce postižených.

Tabulka níže se nejdříve věnuje pobytovým sociálním službám. V roce 2020 fungovalo na území Zlínského kraje 39 domovů pro seniory, počet lůžek se v daném období mírně snižoval. Naopak se zvýšil počet lůžek v domovech se zvláštním režimem (o cca 5,6 % mezi lety 2018 a 2020). Snížení počtu lůžek lze sledovat také u domovů pro osoby se zdravotním postižením (o téměř 11 % mezi lety 2018 a 2020). Výrazný nárůst počtu míst můžeme sledovat také u služby chráněného bydlení (o téměř 30 %).

U terénních a ambulantních sociálních služeb je zajímavý zejména pokles klientů u pečovatelské služby (o téměř 2,5 % mezi lety 2018 a 2020), výrazný nárůst klientů odlehčovacích služeb (o cca 31 %) či výrazný pokles počtu klientů terénních programů (o přibližně 21 %).

Z pohledu výdajů na sociální služby ve Zlínském kraji lze konstatovat poměrně vysoký nárůst finančních prostředků u jednotlivých služeb ve sledovaných letech (např. o 24 % u pečovatelské služby či dokonce o téměř 99 % u osobní asistence).

Tabulka č. 27: Sociální služby - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Sociální služby poskytované ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb (k 31. 12.)			
Domovy pro seniory	39	39	39
- lůžka	2 492	2 424	2 418
Domovy se zvláštním režimem	25	26	26
- lůžka	1 278	1 325	1 349
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	17	17	17
- lůžka	833	796	742
Azylové domy	13	12	13
- lůžka	408	363	408
Chráněné bydlení	16	19	23
- lůžka	204	228	264
Týdenní stacionáře	4	3	2
- lůžka	36	24	20
Počet klientů (uživatelů) vybraných sociálních služeb:			
pečovatelská služba	4 486	4 595	4 370
odlehčovací služby	794	1 183	1 039
osobní asistence	459	536	574
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	479	329	351
terénní programy	1 723	1 442	1 359
centra denních služeb	167	169	162
denní stacionáře	392	384	374
Výdaje na sociální službu (tis. CZK):			
pečovatelská služba	184 171	206 231	229 158
odlehčovací služby	41 093	76 294	81 586
osobní asistence	43 233	46 028	51 075
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	45 199	59 017	59 125
terénní programy	12 949	13 553	14 124
centra denních služeb	11 814	17 151	17 154
denní stacionáře	39 793	45 178	54 114

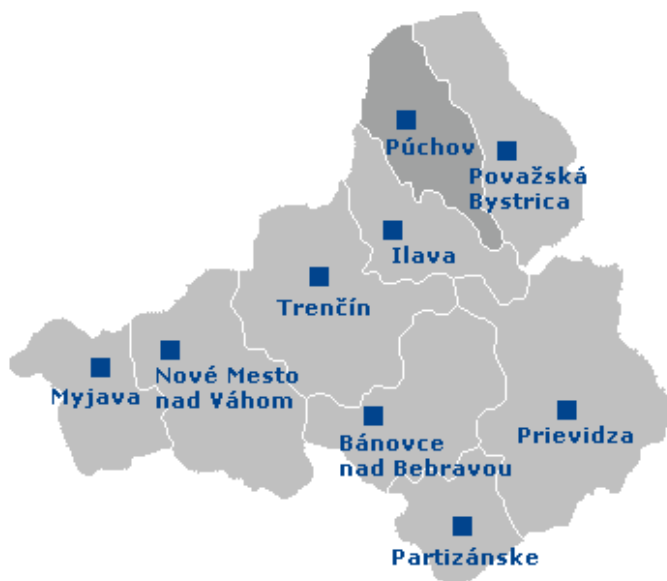
Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Pre Euroregión bola spracovaná analytická štúdia Sociální služby bez hranic ako základ stratégie rozvoja a prepojenia sociálnych služieb v Euroregióne. Bolo by vhodné túto stratégiu s aktuálnymi novými formami služieb vypracovať a realizovať spolu so širšou koncepciou zvyšovania kvality života obyvateľov v poproduktívnom veku v období rokov 2021-2027 a ďalej.

2.2.1.6 Veřejná správa

Slovenská časť Euroregiónu: Trenčiansky samosprávny kraj bol ustanovený 1.januára 2002 na základe zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch). Trenčiansky samosprávny kraj pozostáva z 9 okresov: Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica, Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Prievidza. V Trenčianskom samosprávnom kraji je celkovo 18 miest a 258 obcí.

Obrázok č. 3: Administratívne členenie Trenčianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: TSK

Na Slovensku je samosprávny kraj alebo vyšší územný celok (ďalej len „kraj“ alebo „VÚC“) najvyššia územná samosprávna jednotka na Slovensku. Jeho územie je identické s územím kraja. Orgánmi samosprávneho kraja sú krajské zastupiteľstvo samosprávneho kraja a predseda, ktorý stojí na čele samosprávneho kraja.

Samosprávny kraj je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Kraj sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich občanov. Medzi hlavné tematické oblasti s dôležitými kompetenciami kraja patrí predovšetkým: zdravotníctvo, školstvo, sociálne služby, kultúra a doprava.

Obce a mestá ako právnické osoby sú základnými územnými samosprávnymi jednotkami. Obce a mestá vykonávajú kompetencie alebo prenesené kompetencie štátnej správy na konkrétne vymedzenom území. Územie obce je vymedzené jedným alebo viacerými katastrálnymi územiami, obec sa môže členiť na časti.

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce.

Štatút mesta môže obec získať na základe žiadosti o vyhlásenie obce za mesto podanej okresnému úradu v sídle kraja po splnení zákonom stanovených podmienok. Orgánom samosprávy mesta je mestské zastupiteľstvo. Predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta.

Česká časť Euroregionu: Zlínský kraj byl ustanoven k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín. S účinností od 1. 1. 2003 bylo v rámci kraje vytvořeno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), v jejichž rámci existuje 25 územních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně).

Obrázek č. 4: Správní členění Zlínského kraje

Zdroj: ČSÚ

Zlínský kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Mezi hlavní tematické oblasti s důležitými kompetencemi kraje patří např. zdravotnictví, školství, sociální služby, kultura či doprava. Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje, dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtmán kraje a krajský úřad.¹

Obec je pak základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města, dalšími orgány města jsou rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány města. Městyse je samostatně spravován zastupitelstvem městyse, dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města.²

Organizačná štruktúra verejnej správy a kompetencie krajov, obcí a miest na oboch stranách hranice sa významne prelínajú a teda vytvárajú ideálne predpoklady pre rozvoj cezhraničnej spolupráce vo všetkých oblastiach ich pôsobnosti.

¹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

2.2.2 Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy

2.2.2.1 Životní prostředí

2.2.2.1.1 Příroda a krajina, ochrana přírody

Slovenská část Euroregionu: Na území sa nachádza 5 chránených krajinných oblastí (CHKO) a ďalšie veľkoplošné a maloplošné chránené územia a územia európskeho významu NATURA 2000:

- Najväčšiu rozlohu zaberá CHKO Biele Karpaty (vyhlásená v roku 1979). Má celkovú rozlohu 44 568 ha, z ktorých prevažná väčšina sa nachádza v Trenčianskom kraji. CHKO Biele Karpaty na hranici nadväzuje na CHKO Biele Karpaty. Sú pre ňu typické rozsiahle listnaté lesy, pestrá mozaika biotopov v oblastiach s kopaničiarskym osídlením, bradlové pásmo a veľmi vysoká biodiverzita flóry (typické bielokarpatské kvetnaté lúky s orchideami) a fauny (veľké množstvo druhov hlavne bezstavovcov).
- CHKO Strážovské vrchy (30 979,00 ha) zaberá centrálnu časť rovnomenného pohoria a pokračuje na severovýchod do Súľovských vrchov v Žilinskom kraji. Strážovské vrchy sú špecifickým pohorím, nemajú vyvinutý hlavný chrbát, čo zvyšuje prirodzenú krajinnú pestrosť územia.
- CHKO Ponitrie (37 665 ha v kraji) sa rozprestiera v juhovýchodnej časti kraja. Zaberá severovýchodné ukončenie jadrového pohoria Trábeč a najvyššiu časť vulkanického pohoria Vtáčnik.
- Z hľadiska ochrany prírody je zaujímavé aj CHKO Malé Karpaty, ktoré zasahuje do slovenskej časti Euroregionu svojim najsevernejším okrajom. CHKO Kysuce zasahujú Euroregion najjužnejším okrajom.
- V Trenčianskom kraji sa nachádza 5 chránených vtáčích území, 26 schválených a 34 navrhovaných území európskeho významu. Mnohé z území európskeho významu a CHVÚ Strážovské vrchy zasahujú do ďalších krajov.

Česká část Euroregionu: Pro zpracování vybraných částí bylo využito znění Zprávy o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020, kterou zpracovala Česká informační agentura životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR v roce 2021.

Hlavní závěry Zprávy o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020 k této části analýzy jsou následující:

- V roce 2020 zaujímala ve Zlínském kraji zemědělská půda 48,5 % území kraje.
- Rozloha orné půdy pak činila 61,2 % zemědělské půdy, rozloha trvalých travních porostů činila 31,2 % zemědělské půdy. Od roku 2000 klesla výměra zemědělské půdy o 2,0 % a výměra orné půdy o 7,4 %. Výměra trvalých travních porostů v období 2000 - 2020 vzrostla o 8,4 %.
- Lesnatost kraje v roce 2020 byla 40,1 %, od roku 2000 se rozloha lesních pozemků zvýšila o 1,2 %.
- Vodní plochy v roce 2020 zaujímaly 1,3 % území Zlínského kraje.
- Rozloha všech zvláště chráněných území Zlínského kraje v roce 2020 činila celkem 120,8 tis. ha (30,8 % území kraje).
- Na území Zlínského kraje se v roce 2020 nacházela či do něj zasahovala 2 velkoplošná zvláště chráněná území s celkovou rozlohou 119,4 tis. ha (CHKO Beskydy a Bílé Karpaty).
- Kromě toho se na území Zlínského kraje v roce 2020 nacházelo 215 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 2,6 tis. ha (mezi ně patřilo 6 národních přírodních rezervací, 2 národní přírodní památky, 44 přírodních rezervací a 163 přírodních památek).
- V roce 2020 se na území Zlínského kraje nacházelo či do něj zasahovalo 69 lokalit soustavy Natura 2000.
- Jednalo se o 3 ptačí oblasti (Hostýnské vrchy, Horní Vsacko, Beskydy) s celkovou rozlohou 34,7 tis. ha a 66 evropsky významných lokalit s celkovou rozlohou 113,7 tis. ha.

- Celková rozloha soustavy Natura 2000 ve Zlínském kraji tvořila v roce 2020 cca 29,7 % území kraje.³

Územie Euroregiónu sa vyznačuje v dlhšom časovom horizonte pomerne vysokou mierou neporušenosti a celistvosti životného prostredia a vysokým podielom území s veľkoplošnou ochranou krajiny. Mnohé územia regiónu spadajú pod systém Natura 2000, teda do sústavy chránených území členských krajín EÚ. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a pôvodných biotopov, ktoré sa tu vyskytujú, a zabezpečiť tak zachovanie biologickej rôznorodosti v celej EÚ. Významným problémom v tejto oblasti zostáva pokles výmery poľnohospodárskej pôdy a nedostatočná starostlivosť o lesné porasty. V ďalšom období je vhodné nadviazať na doterajšiu kvalitnú spoluprácu organizácií ochrany prírody v pohraničí a riešiť hlavne poddimenzovaný personál a technické vybavenie organizácií ochrany prírody a krajiny, hlavne vo vzťahu k druhovej ochrane.

2.2.2.1.2 O vzduší

Slovenská časť Euroregiónu: Na území Trenčianskeho kraja sa nachádzajú regióny s nenarušeným prostredím (Bielokarpatský región a Strážovský región), región s mierne narušeným prostredím (Strednopovažský región, Ponitriansky a Trábečský región), s koncentráciou narušeného prostredia v aglomerácii Trenčína (Trenčiansky región). Regióny so silne narušeným prostredím predstavujú Dolnopovažský a Hornonitriansky región. Prevažná časť emisnej záťaže územia pochádza najmä z regiónu Hornej Nitry. Táto oblasť predstavuje územie celého okresu Prievidza, kde sa vyskytuje znečistené ovzdušie, ktoré môže vo zvýšenej miere vyvolať škodlivé účinky na zdravie obyvateľstva a zložky životného prostredia. Pre územie okresu Prievidza a mesta Trenčín sú spracované samostatné Programy na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia. Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia na území Trenčianskeho kraja je tvorená monitorovacími stanicami v okrese Prievidza (Prievidza, Bystričany, Handlová) a monitorovacou sieťou mesta Trenčín (Hasičská ulica).

Podľa zistení SHMÚ emisie základných znečisťujúcich látok (oxid siričitý, oxid dusíka, oxid uhoľnatý) aj tuhých emisií v dlhodobom horizonte (1990 - 2020) výrazne poklesli. V roku 2020 neboli v žiadnej aglomerácii ani zóne prekročené limitné hodnoty oxidu siričitého (SO₂), oxidu dusíka (NO_x), oxidu uhoľnatého (CO), PM₁₀⁴, PM_{2,5}. Hodnoty priemerných ročných koncentrácií benzénu sú výrazne pod limitnou hodnotou. Taktiež limitná ani cieľová hodnota ťažkých kovov – olovo, arzén, nikel a kadmium neboli v roku 2020 prekročené.

Výnimkou bola v roku 2018 iba prekročená limitná hodnota priemernej dennej koncentrácie PM₁₀ v Trenčianskom kraji, na monitorovacej stanici Trenčín.

Tabuľka č. 28: Emisie základných znečisťujúcich látok – oxid siričitý, oxid dusíka, oxid uhoľnatý (produkcia v tonách)

Územie	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Trenčiansky kraj	10 766,4	11 603,8	13 547,5	18 301,7	17 185,3	59 726,6	38 291,6

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 29: Emisie základných znečisťujúcich látok – tuhé emisie (produkcia v tonách)

³ Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

⁴PM₁₀ a PM_{2,5} - zmes tuhých a kvapalných častíc rozptýlených v ovzduší. Spôsobujú choroby dýchacích ciest. Zatiaľ čo väčšie častice (nad 10 µm) môžu pôsobiť iba podráždenie horných dýchacích ciest s kašľom a kýchaním a dráždenie očných spojiviek, menšie častice sa dostávajú až do dolných dýchacích ciest a častice s rozmerom pod 2,5 µm môžu prestupovať do pľúcnych alveol a buď sa usadzovať v pľúcach alebo aj prenikať do krvného obehu.

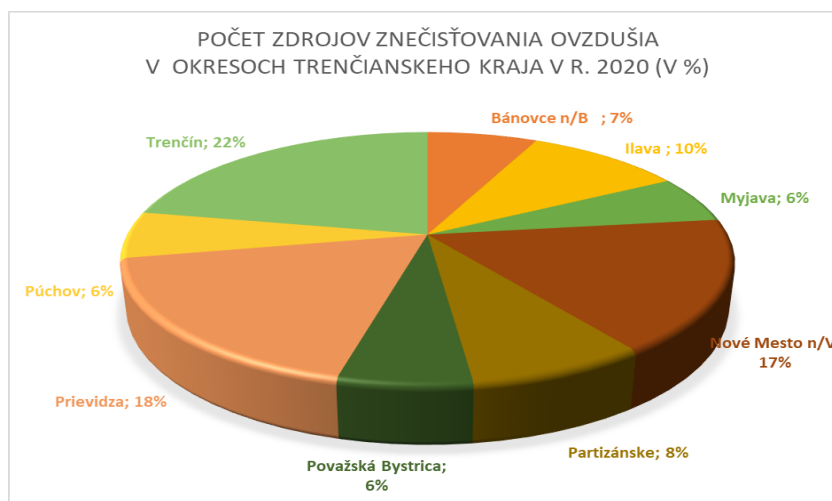
Územie	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Trenčiansky kraj	388,6	449,0	397,8	436,1	638,2	1055,1	910,5

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa hodnôt z merania na meracej stanici Prievidza, Malonecpalská je zrejmé, že v rokoch 2014–2020 v území dochádzalo k prekročeniu imisného limitu benzo[a]pyrenu⁵. V tomto území sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú zástupkami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike. Merania na AMS Trenčín, Hasičská začali v júni 2020.

Medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia (tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka, oxid uhoľnatý) patrí a. s. FORTISCHEM v Novákoch (výroba karbidu vápnika), a. s. Považská cementáreň v Ladcoch a CEMMAC v Hornom Slní (výroba cementu), Slovenské elektrárne v Zemianskych Kostolnoch, a. s. Považský cukor v Trenčianskej Teplej a Continental Matador Rubber, s.r.o. v Púchove (výroba a spracovanie gumených výrobkov). Medzi veľkých znečisťovateľov radíme aj prevádzkovateľov paroplynových cyklov, bioplynových staníc, centrálnych tepelných zdrojov a iných kotolní.

Graf č. 2: Percentuálny podiel zdrojov znečisťovania ovzdušia v okresoch Trenčianskeho kraja

Zdroj: OÚ Trenčín, Odbor starostlivosti o ŽP

Česká část Euroregionu: Hlavní závěry Zprávy o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020 k této části analýzy jsou následující:

- Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je ovlivněna především vytápěním domácností, vývojem v sektoru průmyslu a lokálně dopravou.
- Významně se projevuje také transport znečišťujících látek z Moravskoslezského kraje.
- Z dlouhodobého hlediska jsou hodnoty podílů ploch s překročenými imisními limity v kraji velmi rozkolísané a pohybují se ve většině let výrazně nad hodnotami pro celou ČR.
- V roce 2020 bylo vymezeno 24,7 % plochy kraje, na které došlo k překročení hodnoty imisního limitu u alespoň jedné znečišťující látky (odpovídá 45,6 % obyvatel kraje).
- Vývoj emisí znečišťujících látek ve Zlínském kraji byl v období 2005–2020 rozkolísaný, v dlouhodobém horizontu mají celkově emise klesající trend.
- Celkové emise znečišťujících látek do ovzduší na plochu území ve Zlínském kraji v roce 2020 dosahovaly průměrných hodnot vzhledem k ostatním krajům, podobně jako v předchozích letech.⁶

⁵Benzo[a]pyren je polycyklický aromatický uhlovodík. Je silno karcinogénny a mutagénny. Benzo[a]pyren je produktem nedokonalého spařování. Negativně ovlivňuje aj nervový a imunitní systém.

⁶ Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

- Mezi největší znečišťovatele ovzduší ve Zlínském kraji patří v roce 2021 dle Integrovaného registru znečišťování společnosti DEZA, a.s. Valašské Meziříčí, CS CABOT Valašské Meziříčí, Teplárna Otrokovice a Teplárna Zlín (oxid uhelnatý, oxidy síry a oxidy dusíku, polévatý prach).

Veľká časť Euroregiónu je zaradená medzi územia so zhoršenou kvalitou ovzdušia. Napriek tomu možno skonštatovať, že v slovenskej časti územia emisie základných znečisťujúcich látok aj tuhých emisií v dlhodobom horizonte (1990 - 2020) výrazne poklesli. V roku 2020 neboli v žiadnej aglomerácii ani zóne prekročené limitné hodnoty. Z dlhodobého hľadiska (v období rokov 2005 – 2020) majú klesajúci trend aj emisie v Zlínskom kraji a sú porovnateľné s ostatnými krajinami ČR. Imisné hodnoty sú veľmi rozkolísané a pohybujú sa nad hodnotami pre celú ČR. Cieľom cezhraničnej spolupráce Euroregiónu by malo byť znižovanie spotreby primárnych energetických zdrojov a znižovanie energetickej náročnosti budov a prevádzok. Zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie, podpora a propagácia využitia obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie.

2.2.2.1.3 Vodstvo

Slovenská časť Euroregiónu:

Chránené vodohospodárske oblasti a citlivé a zraniteľné oblasti

V území sa nachádzajú 2 chránené vodohospodárske oblasti – CHVO Strážovské vrchy a CHVO Beskydy a Javorníky, tvoria 24 % rozlohy územia.

Povrchové vody

Základnú hydrologickú sieť území slovenskej časti ER BBK tvoria rieky:

- Váh (okresy Považská Bystrica, Puchov, Trenčín, Ilava a Nove Mesto nad Váhom),
- Nitra (okresy Prievidza a Partizánske)
- Myjava (okres Myjava).

V území sa nachádza viacero veľkých vodných nádrží (nad 1 mil. m³) – napr. Nosice, Dubník II, Veľké Uherce, Dolné Kočkovce, vodná nádrž Prusy, Nitrianske Rudno, Trenčianske Biskupice a aj malých vodných nádrží (do 1 mil. m³).

Podzemné vody

Slovenská časť územia Euroregiónu je pomerne bohatá na minerálne a termálne zdroje (cca 188 prameňov), ktoré sa nachádzajú okrem okresov Ilava a Myjava na území všetkých ostatných okresov. Osobitnú skupinu medzi minerálnymi vodami predstavujú prírodné liečivé vody, ktoré sa používajú na balneoterapeutické účely. Prírodné minerálne vody sa využívajú na pitné účely najmä na miestnej úrovni. Geotermálne vody sa využívajú ako zdroj energie v poľnohospodárstve a tiež v cestovnom ruchu.

Pitná voda:

Vodárenské zdroje podzemných vôd využívané na hromadné zásobovanie pitnou vodou v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava sa nachádzajú prevažne vo vymedzených vodohospodárskych oblastiach zasahujúcich do pohorí Strážovské a Súľovské vrchy, Javorníky a Biele Karpaty. Najvýznamnejšie pramene s vysokou výdatnosťou sa nachádzajú v širšom okolí obce Pružina, Domaniža, Domanižanská Lehota, Sádóčné a v Manínskej tiesňave. Tieto vodárenské zdroje majú dominantný význam pre zásobovanie najväčších skupinových vodovodov Pružina-Púchov-Dubnica a Považská Bystrica.

- Podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod v Trenčianskom kraji v r. 2020 predstavoval 91,90%.
- Podiel obyvateľov napojených na systém odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd predstavoval 68%.

Kvalita pitnej vody

Pri sledovaní kvality pitnej vody dodávanej do verejných vodovodov, ktoré realizovali úrady verejného zdravotníctva v rámci jednotlivých krajov SR, limitné hodnoty najčastejšie prekračovali mikrobiologické ukazovatele. Ostatné ukazovatele kvality pitnej vody počas sledovaných rokov 2008-2011 dosiahli v priemere iba 1–2 % nevyhovujúcich vzoriek. Slovenská časť Euroregiónu patrí v rámci SR medzi regióny s kvalitnejšou vodou.

Znečistenie vôd

Znečistenie povrchových vôd:

Kvalita povrchových vôd rieky Váh sa mení prechodom rieky cez husto osídlené oblasti od relatívne dobrej v severnej časti (Púchov) až po menej uspokojivú (Opatovce). Mestské aglomerácie s rozvinutou priemyselnou základňou a mestské kanalizácie značne prispievajú k zhoršeniu kvality vody Váhu. Vody Myjavy vykazujú značné znečistenie a nevyhovujú viacerým normám. (Znečistenie súvisí hlavne s (bio)chemickou spotrebou kyslíka, organickým uhlíkom, dusitanovým dusíkom a úrovňami fosforu, absorbovaných organických halogénov a množstvom fytoplanktónu). Čiastkové povodie Nitry sa považuje za silne znečistené, k čomu prispievajú čističky odpadových vôd okresných miest a najmä aktivity spojené s ťažbou a chemickou výrobou v Handlovej, Prievidzi a Novákoch.

Zdroj: RIUS Trenčianskeho kraja, 09/2015

Znečistenie podzemných vôd: V rámci základných fyzikálno-chemických ukazovateľov sa najviac vyskytuje zvýšená koncentrácia mangánu, a to najmä v Novákoch a Prievidzi. Najviac znečistená je oblasť Prievidze, kde sa vyskytujú zvýšené koncentrácie arzenu, železa, mangánu, naftalénu a amónneho iónu.

V skupine základných fyzikálno-chemických ukazovateľov sa dokumentuje prekročenie koncentrácie dusičnanov v oblasti Veľké Bierovce, chloridov železa v oblasti Púchov a mangánu v oblasti Dubnica. V rámci polycyklických aromatických uhľovodíkov sa v území vyskytujú zvýšené koncentrácie naftalénu vo Veľkých Bierovciach, Savčine a Horovciach.

Česká časť Euroregionu: Mezi významné vodní toky ve Zlínském kraji patří zejména řeky Morava, Rožnovská Bečva, Vsetínská Bečva, Dřevnice, Olšava a Vlára. Mezi nejvýznamnější zdroje pitné vody ve Zlínském kraji patří vodní nádrže Bojkovice, Fryšták a Slušovice. V současné době, kdy je dostupnost vody spojena s rostoucími riziky (sucho, snižování zásob podzemních vod), je připravován významný projekt vytvoření nového zdroje pitné vody pro Zlínský kraj prostřednictvím vodního díla Vlachovice. Na území Zlínského kraje se nachází také další větší vodní nádrže využívané mj. pro rekreační účely (např. Horní Bečva, Bystřička, Ostrožská Nová Ves, Rusava, Pozlovice, Smradávka).

Hlavní závěry Zprávy o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020 k této části analýzy jsou následující:

- Ve Zlínském kraji v období 2019–2020 byly vodní toky převážně hodnoceny I. až III. třídou jakosti. Na části toku Dřevnice a na toku Olšava byla jakost vody hodnocena jako silně znečištěná (IV. třída jakosti).
- Na jakost vody ve Zlínském kraji má vliv především znečištění z průmyslových zdrojů, plošné znečištění ze zemědělství a v některých oblastech kraje také bodové komunální znečištění.
- Zlínský kraj vyniká vysokou mírou připojení na vodohospodářskou infrastrukturu.
- Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu v roce 2020 činil 96,1 %.
- Podíl obyvatel připojených ke kanalizaci činil 96,0 %, podíl obyvatel připojených ke kanalizaci zakončené ČOV byl 89,2 %.
- V rámci krajů ČR má tak Zlínský kraj třetí nejvyšší podíl obyvatel připojených na kanalizaci a na ČOV.
- Ve Zlínském kraji bylo v roce 2020 v provozu celkem 118 ČOV.
- Spotřeba vody v domácnostech je dlouhodobě pod průměrem ČR a v roce 2020 činila 80,2 litrů na obyvatele a den.

- Spotřeba vody ostatních odběratelů, mezi něž se řadí např. služby, zdravotnictví, školství či menší průmyslové podniky připojené na veřejný vodovod, byla v roce 2020 v rámci ČR rovněž podprůměrná a dosáhla hodnoty 38,3 litrů na obyvatele a den.⁷

Vplyvom otepľovania dochádza k posunom klimatických oblastí a okrskov. V rámci SR dochádza k poklesu hladiny podzemnej vody, vysychaniu studní a prameňov, vznikajú problémy so zásobovaním pitnou vodou. Závažné poškodenie životného prostredia je spôsobené znížením množstva zrážok v lete, zvýšenou početnosťou obdobia sucha a zvýšenou početnosťou a dĺžkou horúčav.

***V budúcich obdobiach bude dochádzať k úbytku vody v pôde, a tým k znižovaniu jej vlhkosti. Deficit vody sa bude stávať kritickým v období vrcholu leta. Podobne v období začínajúcej jesene (doba osevu poľnohospodárskych plodín), by mala byť pôda v budúcnosti výrazne suchšia než v období normálnom. Ako dokladajú hodnoty zásob využiteľnej vody v pôde môžeme očakávať už v druhej polovici tohto storočia zhoršujúce sa podmienky pre pestovanie poľnohospodárskych plodín.**

(Zdroj: Strategický dokument „Stratégia adaptability mesta Trenčín na klimatickú zmenu“ (2019))

V rámci Euroregiónu je potrebné pripraviť spoločnú adaptačnú stratégiu na zmenu klímy zahŕňajúcu mitigačné opatrenia a krízové riešenia. Vybudovať systém sledovania a vyhodnocovania vplyvov klimatických zmien na jednotlivé zložky životného prostredia. Prehliť programy revitalizácie krajiny a vodnej siete.

2.2.2.1.4 Odpady

Slovenská časť Euroregiónu: Produkcia komunálneho odpadu z roka na rok rastie. A inak to nebolo ani v roku 2020, v roku označenom pandémie, od ktorého niektorí očakávali, že sa rast produkcie odpadov dočasne pribrzdí.

Tabuľka č. 30: Množstvo komunálneho odpadu v Trenčianskom kraji podľa spôsobu nakladania

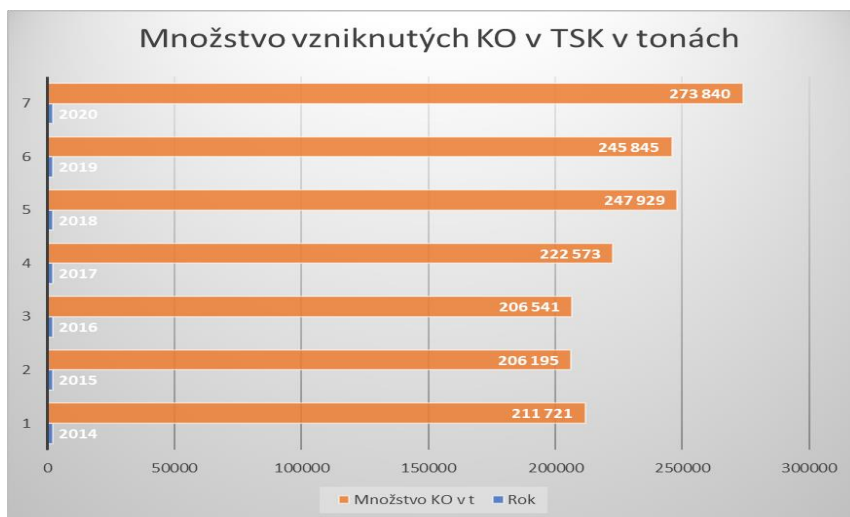
Trenčiansky kraj	2020	2019
Komunálny odpad spolu	273 839,90	245 844,90
Množstvo komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/obyv.)	468,99	420,17
Miera recykláže komunálneho odpadu (%)	45,05	38,9
Miera skládkovania komunálneho odpadu (%)	53,86	56,9

Zdroj: statistický úrad

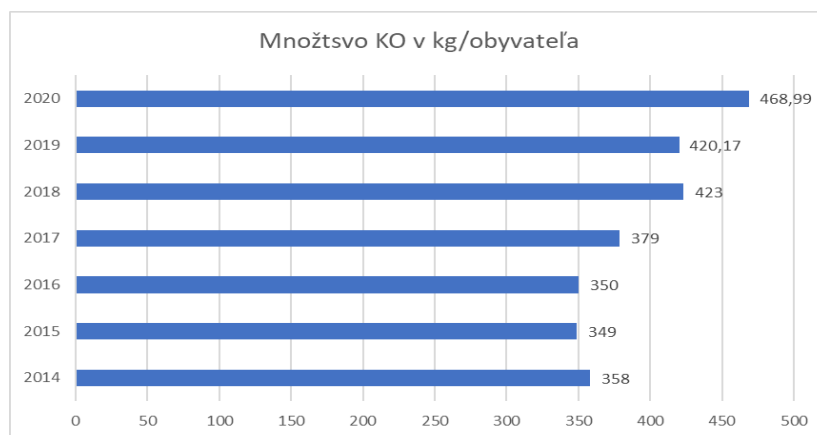
Graf č. 3: Množstvo vzniknutého komunálneho odpadu v Trenčianskom kraji v rokoch 2014-2020 (v t)

⁷ Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

*Strategický dokument „Stratégia adaptability mesta Trenčín na klimatickú zmenu“ (2019)

Graf č.4: Množstvo vzniknutého komunálneho odpadu v Trenčianskom kraji v kg/obyv. v r. 2014 -2020

Zdroj: ŠÚ SR, POH SR

V roku 2019 bolo v Trenčianskom kraji v prevádzke 11 skládok odpadov. Z toho je jedna skládka odpadov na inertný odpad (SKIO), 1 skládka odpadov na nebezpečný odpad (SKNO) a 9 skládok odpadov v triede pre skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, ktorá v sebe zahŕňa aj skládky odpadov určené na komunálne odpady (SKIO).

Spaľovanie odpadov je vykonávané v 2 spoločnostiach: CEMMAC a.s. v Hornom Srní a Považská cementáreň a.s. Ladce.

Česká část Euroregionu: Hlavní závěry Zprávy o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020 k této části analýzy jsou následující:

- Celková produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji mezi lety 2009 a 2020 i přes rozkolísaný vývoj vzrostla o 80,0 % na 2 714,8 kg na obyvatele v roce 2020.
- Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele od roku 2009 vzrostla o 19,2 % na celkových 496,4 kg na obyvatele v roce 2020.

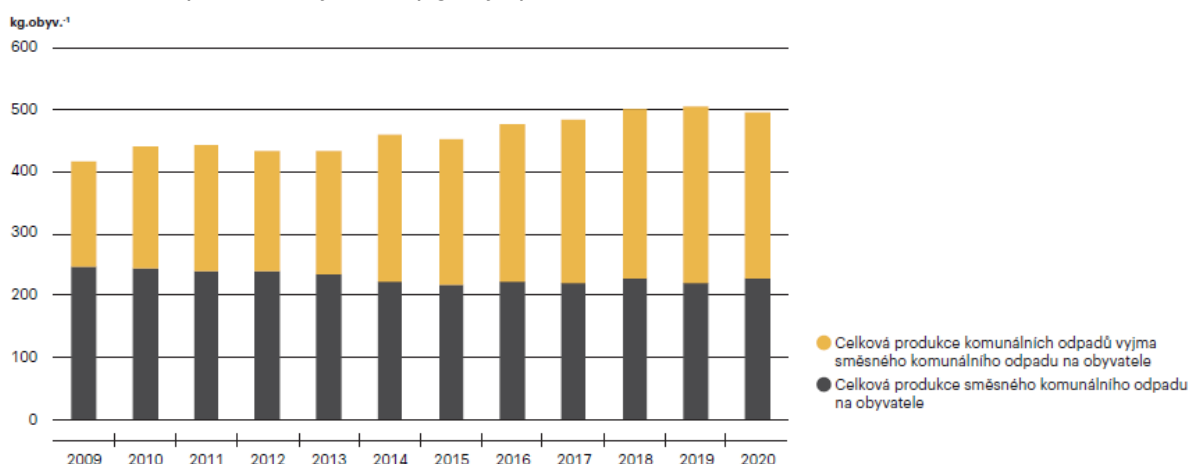
- Celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele se mezi lety 2009 - 2020 snížila o 7,8 % na 226,3 kg na obyvatele, tedy na nejnižší hodnotu v rámci ČR, a její podíl na celkové produkci komunálních odpadů na obyvatele ve sledovaném období poklesl z 58,9 % na 45,6 %.⁸

Graf č. 5: Celková produkce odpadů na obyvatele, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele (kg/obyv.), 2009–2020

Zdroj: Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

Graf č. 6: Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, celková produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele (kg/obyv.), 2009–2020

Zdroj: Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

Pro nakládání s odpady je ve Zlínském kraji provozováno 19 zařízení (především skládky, ale také zařízení na odstraňování odpadů, neutralizační stanice, sklad olejů či spalovny).

Na území Euroregionu sa zvyšuje množstvo vytriedeného a recyklovaného odpadu a množstvo skládkovaného odpadu klesá. Celkovo však situácia v oblasti odpadového hospodárstva je neuspokojivá, nakoľko celkové množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu sa za sledované obdobie zvyšovalo na celom území Euroregionu. Hierarchia odpadového hospodárstva* predstavuje poradie priorit, ako nakladať s odpadom a prioritizuje predchádzanie vzniku odpadu, prípravu na opätovné použitie a až potom nasleduje recyklácia, zhodnocovanie a skládovanie.

⁸ Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2020. Česká informační agentura životního prostředí (2021).

V ďalšom období je preto potrebné zamerať sa na prevenciu vzniku odpadov a opätovného používania odpadov.

**** Hierarchia odpadového hospodárstva je základným kameňom európskej politiky a legislatívy v oblasti odpadov. Jej hlavným účelom je minimalizovať nepriaznivé účinky odpadov na životné prostredie a zvýšiť a optimalizovať efektívnosť zdrojov v oblasti odpadového hospodárstva.***

2.2.2.2 Doprava

2.2.2.2.1 Silničná doprava

Slovenská časť Euroregiónu: Územím regiónu prechádzajú najdôležitejšie dopravné ťahy Slovenska. Dopravná kostra prihraničného regiónu má výrazný severo-južný charakter. V severo-južnom prepojení sú na oboch stranách hranice nosnými medzinárodné transeurópske koridory, zaradené do siete TEN. Ide o koridor Va v smere Bratislava – Žilina, ktorý sa napojuje na koridor VI Žilina – Katovice. V rámci týchto koridorov sú budované diaľničné ťahy a výkonné železničné trasy. Významné postavenie v dopravnej infraštruktúre má diaľnica D1 Bratislava-Horná Streda-Trenčín-Sverepec-Považská Bystrica-Žilina. Dĺžka všetkých ciest v rámci celého Slovenska a ani v sledovanom území sa v posledných rokoch príliš nezmenila.

Cestná sieť SR sa skladá z diaľnic (označenie D), rýchlostných ciest (R) a ciest I., II. a III. triedy. Celková dĺžka diaľnic sa v slovenskej časti ER BBK od roku 2013 prakticky nezmenila. Ani pri cestách I., II. a III. triedy nie sú výrazné navýšenia, dokonca v niektorých prípadoch sú zníženia.

Tabuľka č. 31: Rozdelenie cestnej siete Trenčianskom kraji k 1. 1. 2020 (v km)

Kraj	SR	Trenčiansky
Diaľnice a diaľničné privádzače	496,49	87,51
Rýchlostné cesty	271,34	11,65
Cesty I. triedy	3 332,53	304,23
Cesty II. triedy	3 631,32	346,73
Cesty III. triedy	10 340,14	1 134,19
Celkom	18 071,82	1 884,31

Zdroj: Slovenská správa ciest

Hlavným nedostatkom je preťaženosť cesty I/9 (cesta I. triedy vedúca v trase Brno-Drietoma, štátna hranica-Trenčín-Prievidza-Žiar nad Hronom), ktorá je riešená postupnou výstavbou rýchlostnej cesty R2. Trasa rýchlostnej cesty začína na križovatke s diaľnicou D1 v Chocholnej neďaleko Trenčína a pokračuje cez Bánovce nad Bebravou, Nováky, Prievidzu, Žiar nad Hronom, Zvolen, Lučenec, Rimavskú Sobotu a Rožňavu až do Košíc.

V hlavnom dopravnom koridore pozdĺž rieky Váh je ponuka cestnej infraštruktúry na veľmi dobrej úrovni, súběžne sú vedené diaľnica D1 pre tranzitnú dopravu a cesty I/61 a II/507 pre obsluhu obcí na oboch brehoch Váhu.

Najvýznamnejšie projekty v cestnej sieti s ohľadom na riešenie problémov s vysokými intenzitami premávky, ale aj bezpečnosťou všeobecne sú:

- rýchlostná cesta R2 paralelná k ceste I/9
- rýchlostná cesta R6 paralelná k ceste I/49 - rýchlostná cesta na Slovensku, ktorá po svojom dobudovaní bude spájať D1 (križovatka Beluša) s Púchovom a hraničným priechodom do Česka pri Lysej pod Makytou. Na hranici bude cesta R6 prepojená s českou diaľnicou D49. Výraznejšie rozostavenie cesty R6 závisí od postupu prác na diaľnici D49 na území Česka. Predpokladá sa, že D49 dosiahne na česko-slovenskú hranicu v roku 2029, resp. 2030.
- Rýchlostná cesta R8 paralelná k ceste I/64 v úseku Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra.
- Dokončenie obchvatu IIavy na ceste II/574
- Obchvaty na cestách II/499 a II/581 v Myjave.

Všeobecne sú najzaťaženejšie úseky na hranicách okresných miest. V mestách preberajú funkciu vzhľadom na neexistenciu integrovaných dopravných systémov vnútromestské vzťahy MHD.

Problematická je víkendová dostupnost menších obcí v okrese Myjava, kde do niektorých obcí v nedeľu nejazdí ani jeden spoj.

V slovenskej časti územia nie sú žiadne oficiálne parkoviská typu P + R⁴ alebo K + R⁵. Tieto parkoviská pritom umožňujú vhodne kombinovať individuálnu a verejnú dopravu. Najväčším nedostatkom je absencia akéhokoľvek parkoviska pri železničnej (a zároveň aj autobusovej) stanici v Prievidzi a nedostatočná veľkosť parkoviska pri stanici v Trenčíne. Naopak, vyhovujúci stav je pri železničnej stanici v Ilave, kde nové parkovisko môže slúžiť ako záchytné pre cestujúcich z obcí na ceste II/574.

Česká část Euroregionu: Pro zpracování vybraných částí a závěrů této kapitoly bylo využito znění Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030, kterou schválilo Zastupitelstvo Zlínského kraje v roce 2020. Dle znění této strategie Zlínský kraj disponuje relativně hustou dopravní sítí, zároveň představuje dopravní lokalitu s velkým potenciálem dalšího rozvoje.

Celková délka silnic a dálnic na území Zlínského kraje v roce 2020 dosáhla hodnoty 2 136 km, ve sledovaných letech tak lze sledovat stagnaci tohoto ukazatele. Dálnice dle údajů tabulky tvořily v roce 2020 pouze asi 1,5 % celkové silniční sítě kraje.

Tabulka č. 32: Silnice a dálnice - Zlínský kraj (2018 - 2020)

	2018	2019	2020
Délka silnic a dálnic (km)	2 138	2 137	2 136
- dálnice	33	33	33
I. třídy	17	17	17
II. třídy	16	16	16
- silnice	2 105	2 104	2 103
I. třídy	344	334	332
II. třídy	511	511	513
III. třídy	1 250	1 259	1 258

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Níže uvedená tabulka obsahuje objemy vztahující se k silniční nákladní dopravě na území Zlínského kraje. Vývoz věcí do jiných krajů i dovoz věcí z jiných krajů v daných letech lze považovat za poměrně stabilní. Poměrně značný pokles byl však vykázan v daných letech u přepravy věcí v rámci kraje (o téměř 44 %).

Tabulka č. 33: Silniční nákladní doprava (tis. t) - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Vývoz věcí do jiných krajů	3 939	4 133	3 809
Dovoz věcí z jiných krajů	4 326	4 589	4 419
Přeprava věcí v rámci kraje	16 459	14 733	9 266

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

- Stávající silniční síť již nevyhovuje současným rozvíjejícím se přepravním potřebám regionu, a to jak kapacitně, tak svými technickými parametry.
- Silniční síť nesplňuje požadavky na plynulost a bezpečnost provozu či ochranu životního prostředí a veřejného zdraví.
- Mezi hlavní problémy patří zejména průchod zastavěným územím, šířkové uspořádání a úrovně křížení s ostatními komunikacemi.
- Vedle nedokončené nadregionální silniční sítě je dalším problémem stav krajských silnic II. a III. třídy (nedostatečné finanční zdroje).
- Nejhorší situace je evidována pro periferní oblasti správních obvodů obcí s rozšířenou působností Kroměříž a Valašské Klobouky.⁹

⁹ Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

Stávající silniční síť Euroregionu nedostačuje současným přepravním potřebám, problémy lze identifikovat jak v kapacitní oblasti, tak v oblasti kvality či technických parametrů. Zhoršenou situaci lze konstatovat zejména v příhraničních periferních oblastech území. Přímé dálčnické propojení krajských měst není dostupné k dispozici, byť k určitému rozvoji dálniční sítě na území obou krajů v posledních letech dochází.

2.2.2.2.2 Železniční doprava

Slovenská část Euroregionu: Územím prochází elektrifikovaná železniční trať E 63 Bratislava – Žilina-Košice, kterou je región pripojený na medzinárodné železničné trate. Další železniční trať, která plní funkci mezinárodní magistraly je hranice ČR/SR Horní Lideč-Púchov-Žilina-Košice-hranice SR/Ukrajina. Okrem toho napojenie na ČR je i železničními traťmi Nové Mesto nad Váhom-Veselí nad Moravou a pro studenty Trenčianska Teplá-Brno. Celková délka železniční sítě v slovenské části Euroregionu je 293 km.

Funkčnost a dostupnost železniční dopravy je problematická – chýba konkurencieschopná trať propájajúca 2 najväčšie mestá kraja – Trenčín a Prievidzu. Súčasná trať č. 143 má nedostatočnú ponuku vlakov, nízku traťovú rýchlosť a nevhodnú polohu mnohých staníc a zastávok (napríklad Mníchova Lehota, Trenčianska Turná) voči obciam a mestám.

Kapacita vozového parku v železniční dopravě je při některých vlacích nedostatečná. Je to způsobené především vysokým nárastem počtu cestujících po zavedení bezplatné přepravy. V železniční dopravě jsou elektrifikované jen dvě trasy - č. 120 a 125. Ostatní trasy jsou převážně neelektrifikované. Nasazované vozidlo jsou však většinou nové nebo po modernizaci ne starší než 10 let. Pro zvýšení podílu elektrické trakce v železniční dopravě je proto vhodné prioritně elektrifikovat trať č. 140 do Prievidze. Při ostatních tratích je překážkou její případné elektrifikace ekonomická náročnost, která není efektivní vzhledem k předpokládaným výkonům osobní a nákladní dopravy.

Vplyv verejnej a osobnej dopravy na životné prostredie

Verejná a osobní doprava je především zdrojem hluku a emisí znečišťujících látek do ovzduší. V současnosti je rozhodujícím lokálním zdrojem prašného znečištění ovzduší v městech v sledovaném území cestní doprava, ke které patří veřejná hromadná i osobní doprava – autobusy (oprášky pneumatik, brzdových obložení a povrchů cest), resuspenzia tuhých částic z povrchů cest (znečištěné automobily, posypový materiál, prach, špina na krajnicích cest), výfukové emise.

Z hlediska vlivu na veřejné zdraví je veřejná i hromadná osobní doprava (cestní i železniční) v území také významným zdrojem hlukové zátěže. Na základě průzkumů pro účely Plánu udržatelné mobility je zřejmé, že železniční infrastruktúra na území Euroregionu (okrem trate č. 120) je v současnosti zastaralá, teda môže byť zdrojom vyššieho hlukového zaťaženia oproti modernizovaným tratiam.

Česká část Euroregionu: Provozní délka železničních tratí na území Zlínského kraje činila ve sledovaných letech 359 km. V roce 2020 došlo k poklesu jak vývozu věcí do jiných krajů (483 tis. tun), tak i dovozu věcí z jiných krajů (946 tis. tun) oproti roku 2019. Naopak došlo ke zvýšení objemu přepravy věcí v rámci kraje (31 tis. tun).

Tabulka č. 34: Železniční doprava - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Provozní délka železničních tratí (km) - stav k 31. 12.	359	359	359
Vývoz věcí do jiných krajů (tis. t)	646	526	483
Dovoz věcí z jiných krajů (tis. t)	820	1 161	946
Přepravované v rámci kraje (tis. t)	25	26	31

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

- Ve Zlínském kraji tvoří základní kostru železniční sítě celostátní páteřní tratě č. 330 Přerov - Břeclav a 280 Hranice na Moravě - Střelná (jsou součástí transevropských dopravních koridorů TEN-T) a celostátní trať Otrokovice - Zlín.
- Všechny ostatní železniční tratě na území kraje spadají do kategorie regionálních tratí.
- Stávající síť železniční infrastruktury ve Zlínském kraji je stabilizovaná a železniční doprava se podílí na dopravní obsluze území 77 měst a obcí, ve kterých bydlí 401,3 tis. osob (což je cca 67,9 % počtu obyvatel Zlínského kraje).
- Železniční síť Zlínského kraje v oblasti regionálních tratí trpí zejména nedostatkem kvalitní dopravní cesty, způsobené dlouhodobě nízkou mírou údržby, nízkou traťovou rychlostí (s častými trvalými rychlostními omezeními) a způsobem zabezpečení provozu.¹⁰

Stávající síť železniční infrastruktury na území Euroregionu lze považovat za stabilizovanou s tím, že na české i slovenské straně jsou identifikovány vybrané rozvojové potřeby v této tematické oblasti (elektrifikace vybraných tratí, zvyšování kvality využívaného vozového parku, rozsah poskytovaných přepravních služeb).

2.2.2.2.3 Letecká doprava

Slovenská část Euroregionu: Letisko Prievidza je veřejné mezinárodní letisko s nepravidelnou dopravou. V současnosti je bez pravidelných linek a je vo veľkom využívané na športové účely, bezmotorové lietanie, účely leteckej turistiky, obchodných ciest, organizácie športových podujatí, výcvik pilotov, vyhliadkové lety, výrobu a servis lietadiel. Letecká doprava nie je chápaná ako spôsob dopravy pre udržateľnú mobilitu.

Česká část Euroregionu: Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

- Kraj je odkázán na využívání mezinárodních letišť v blízkém i vzdálenějším okolí (zejména Brno, Ostrava, Praha, Vídeň, Bratislava, Katowice či Krakov).
- Potencíalem pro rozvoj letecké dopravy disponuje v kraji pouze letiště Kunovice (v současnosti bez pravidelných leteckých linek).¹¹

Leteckou dopravu na území Euroregionu lze považovat za doplňkovou formu dopravy k ostatním možnostem.

2.2.2.2.4 Vodní doprava

Slovenská část Euroregionu: Vodná doprava nie je chápaná ako spôsob dopravy slúžiaci pre udržateľnú mobilitu. Preto neuvádzame viac informácií o Vážskej vodnej ceste.

Lokálna turistická vodná doprava, športové a rekreačné plavby fungujú na Vážskej vodnej ceste a vodných nádržíach ako napríklad Nosice. V Trenčíne sa v súčasnosti nachádza menšie prístavisko určené primárne pre výletné a športové lode, lode vodných záchranárov a zimný prístav; plánuje sa výstavba prístavu.

Česká část Euroregionu: Délka splavných vodních cest na území ER BBK činila ve všech sledovaných letech 36 km (vodní cesta Baťův kanál vč. některých úseků na řece Moravě).

Tabulka č. 35: Vodní doprava - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Délka splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (km) - stav k 31. 12.	36	36	36

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

¹⁰ Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

¹¹ Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

- Rozvoj rekreační vodní cesty Baťův kanál je limitován zejména plánovaným splavněním této vodní cesty do Kroměříže a do Hodonína (výstavba plavebních komor Bělov a Rohatec).
- Plánovány jsou také další projekty na rozvoj navazující infrastruktury ve formě přístavišť a dalších zařízení.¹²

Vodní doprava na území Euroregionu je využívána zejména pro účely rekreace a cestovního ruchu. Do budoucího období lze spatřovat další potenciál rozvoje vč. přeshraniční spolupráce.

2.2.2.2.5 Cyklistická doprava

Slovenská část Euroregionu: Územím procházejí cykloturistické trasy nadregionálního významu: Vážska cyklomagistrála: Piešťany – Žilina (úsek od Hornej Stredy po Trenčín a úsek od Trenčína po Plevník-Drieňové), naprieč Považským Inovcom (Nová Bošáca-Topoľčany), Rajecká cyklomagistrála (Považská Bystrica-Rajecké Teplice). Ostatné cyklomagistrály sa nachádzajú vo vnútri regiónu: Malokarpatská cyklomagistrála a Ponitrianska cyklomagistrála.

Kvalita súčasných cyklotrás je rôznorodá. Novo vybudované úseky sú vo veľmi dobrej kvalite, tak po technickej stránke, ako aj z organizačného hľadiska. Staršia cyklistická infraštruktúra je prevažne v horšej kvalite, predovšetkým z hľadiska povrchu a šírky chodníka, často pôsobí ako provizórne riešenie. Cyklodoprava v mestách je často vedená v rámci spoločných chodníkov, čo nie je najlepšie možné riešenie pre bezpečnú a komfortnú cyklistickú a pešiu dopravu. Kapacita je absolútne nedostačujúca.

Rozpracované sú tri strategické projekty:

- Vážska cyklomagistrála
- Regionálna cyklotrasa v Hornej Nitre
- Cyklotrasa Trenčín–Nemšová s ďalšou nadväznosťou smerom k štátnym hraniciam SR/ČR (súčasť BEVLAVA)

Existujúce medzimestské cyklotrasy sú veľmi dobre situované a v dobrej kvalite. Medzimestské trasy sú často nenapojené na mestské cyklotrasy. Tu narážame na ďalší problém, keďže vo väčšine sídiel sieť mestských cyklotrás neexistuje. Medzimestské cyklotrasy cyklistu privedú do plnej mestskej automobilovej premávky, čo je nebezpečné a nekomfortné.

Česká část Euroregionu: Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

- Nárůst celkové délky cyklostezek na území Zlínského kraje a jejich propojování do souvislých úseků.
- Mezi páteřní cyklostezky na území Zlínského kraje lze zařadit cyklostezku při Baťově kanálu, cyklostezku Bečva a cyklostezku BEVLAVA.
- Kraj se vyznačuje existencí potenciálu dalšího využívání sítě cyklostezek coby žádoucí alternativy k ostatním druhům dopravy s minimálními negativními dopady na životní prostředí (i pro rekreační účely).¹³

Cyklistickou dopravu lze vnímat jako důležitou součást dopravního systému Euroregionu. Důležitým prvkem cyklistické dopravy je souvislost s rozvojem cestovního ruchu na území obou krajů. I v budoucím období lze vidět další potenciál rozvoje této formy dopravy na území Euroregionu.

2.2.2.2.6 Veřejná hromadná doprava

Slovenská část Euroregionu: V prostriedkoch hromadnej dopravy prekročí za deň hranice kraja takmer 34 tisíc osôb, z toho takmer 26 tisíc vo vlakoch a takmer 8 tisíc v autobusoch. Priemerná

¹² Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

¹³ Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

obsadenosť autobusu je na hranici kraja 11 osôb, priemerná obsadenosť vlaku je 141 osôb. Viac ako polovica osôb (52 %) prekračujúcich hranice kraja v hromadnej doprave má zdroj alebo cieľ na území okresu Trenčín alebo Považská Bystrica. Ciele ciest sú z viac ako 80 % v troch susedných krajoch (Žilinský, Trnavský, Nitriansky). Do Českej republiky sú to 2 % osôb. Pričom v individuálnej automobilovej doprave smeruje do ČR 18 % osôb. Situácia z hľadiska dopytu po verejnej doprave sa v jednotlivých obciach riešeného územia veľmi nelíši. V prípade jednotlivých miest je percentuálny podiel verejnej dopravy na celkovom počte ciest cca 15 %. Podiel bezbariérových prístupných autobusov v PAD (prímestskej autobusovej doprave) je veľmi nízky – v SAD Prievidza je to 14 %, v SAD Trenčín dokonca len 3 %. V MHD (mestská autobusová doprava) je väčšina vozového parku autobusov bezbariérových prístupná, no predovšetkým v Trenčíne a Považskej Bystrici je stále vysoký podiel starších vozidiel bez bezbariérového prístupu.

Problémom je – žiadne realizované preferenčné opatrenia, ktoré by zvyšovali konkurencieschopnosť MHD voči IAD (individuálnej automobilovej doprave). Neexistencia integrovaného dopravného systému, okrem čiastočného presahu IDS JMK. Rôzni objednávateľia železničnej (ministerstvo dopravy) a autobusovej dopravy (TSK), čo často vedie k neefektívnym súbehom oboch druhov dopravy. Kompletne odlišný systém zliav pri jednotlivých druhoch dopravy.

Medzi hlavné prekážky v PAD je možné zaradiť:

- Vysoká intenzita IAD v špičkových časoch a následný vznik meškaní
- Nevyhovujúci technický stav väčšiny zastávok
- Zjazdnosť ciest v zimnom období, predovšetkým vo vyššie položených oblastiach

V súčasnosti nie sú v žiadnom meste TSK k dispozícii vyhradené jazdné pruhy ani iné preferenčné opatrenia pre PAD aj MHD. Priemerné meškanie v popoludňajších hodinách na hlavných tratiach je vysoké a preto funkčnosť prípadného integrovaného dopravného systému je nutné riešiť.

Zdroj: PUM - ČASŤ 2. – PRIESKUMY; SÚHRNNÁ SPRÁVA, 2019

Česká časť Euroregionu: V rámci verejnej autobusovej dopravy bolo v roce 2020 přepraveno v rámci kraje 14,4 mil. cestujících, což je o více než 31 % méně než v roce 2018 (zřejmě zde sehrála svoji roli pandemie onemocnění COVID-19). Podobný pokles přepravených cestujících lze konstatovat také u městské hromadné dopravy na území kraje. V roce 2020 bylo tímto druhem dopravy přepraveno 26,2 mil. cestujících (pokles o téměř 21 % oproti roku 2018). U železniční dopravy se objemy přepravených cestujících dostaly v případě výjezdů a příjezdů do a z jiných krajů na téměř poloviční objemy, u cestujících přepravených v rámci kraje byl mezi lety 2018 a 2020 zaznamenán pokles o cca 31 %.

Tabulka č. 36: Veřejná hromadná doprava - Zlínský kraj (2018-2020)

	2018	2019	2020
Veřejná autobusová doprava			
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	21 024	21 849	14 441
Městská hromadná doprava			
Přeprava cestujících celkem (mil. osob)	33,1	33,2	26,2
- autobusy	13,8	13,6	8,5
- trolejbusy	19,3	19,6	17,7
Železniční doprava			
Výjezdy cestujících do jiných krajů (tis. osob)	2 152	2 270	1 205
Příjezdy cestujících z jiných krajů (tis. osob)	2 144	2 253	1 198
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	4 174	4 033	2 862

Zdroj: ČSÚ - Statistická ročenka Zlínského kraje 2021

Hlavní závěry Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 k této části analýzy jsou následující:

- Je patrný dlouhodobý pokles cestujících ve veřejné hromadné dopravě, a tedy nižší využívání veřejné hromadné dopravy.
- V případě přepravy cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje došlo k poklesu o 20 % mezi roky 2010 a 2017.
- U přepravy cestujících po železnici v rámci kraje byl pokles více než 30 %.
- Lze tedy usuzovat, že zlepšení dopravního systému veřejné dopravy, který bude reflektovat reálnou poptávku cestujících a současně bude konkurenceschopný k individuální dopravě, může přispět k opětovnému návratu alespoň části cestujících do systému veřejné hromadné dopravy.
- Zlínský kraj v posledních letech intenzivně pracuje na zavedení a rozšiřování integrovaného dopravního systému na svém území (viz Integrovaná doprava Zlínského kraje, www.idzk.cz).¹⁴

Veřejnou hromadnou dopravu lze považovat za důležitou součást dopravních systémů Euroregionu. Vzhledem k vývoji lze očekávat v budoucím období posilování důležitosti veřejné hromadné dopravy a jejího využívání na území Euroregionu.

2.2.2.2.7 Hraniční přechody

V Euroregioně Bílé-Bíle Karpaty sa medzi slovenskou a českou časťou nachádza 6 cestných hraničných priechodov s nepretržitou prevádzkou. Najfrekvencovanejším hraničným priechodom je Starý Hrozenkov–Drietoma.

Tabuľka č. 37: Cestné hraničné priechody medzi SR a ČR

Hraničný priechod	Komunikácia	Kraj okres	Kraj okres
Moravské Lieskové – Strání	Cesta I/54	Trenčiansky Nové Mesto nad Váhom	Zlínsky Uherské Hradiště
Nová Bošáca – Březová	Cesta III/1223	Trenčiansky Nové Mesto nad Váhom	Zlínsky Uherské Hradiště
Drietoma – Starý Hrozenkov	Cesta I/9	Trenčiansky Trenčín	Zlínsky Uherské Hradiště
Horné Srnie – Brumov-Bylnice	Cesta I/57	Trenčiansky Trenčín	Zlínsky Zlín
Červený Kameň – Nedašova Lhota	Cesta III/1922	Trenčiansky Ilava	Zlínsky Zlín
Lysá pod Makytou – Střelná	Cesta I/49	Trenčiansky Púchov	Zlínsky Vsetín

Zdroj: Slovenská správa ciest

Čo sa týka železničných priechodov, v Euroregione sa nachádzajú dva: Horní Lideč–Lúky pod Makytou a Nemšová–Vlářský průmysk. Frekvencovanejší je Horní Lideč–Lúky pod Makytou.

Tabuľka č. 38: Železničné hraničné priechody v ER BBK medzi SR a ČR

Trat'	Kraj Okres	Lokalita priechodu	Kraj Okres	Poznámka
123	Trenčiansky Trenčín	Nemšová – Vlársky průmysk	Zlínsky Zlín	pre nákladnú dopravu uzavretý
125	Trenčiansky Púchov	Lúky pod Makytou – Horní Lideč	Zlínsky Vsetín	

¹⁴ Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. Zlínský kraj (2020).

Za spoločný problém je možné považovať uplatnenie existujúcej infraštruktúry na hraničných priechodoch. Hraničné priechody majú v súčasnej dobe v rámci utečeneckej krízy nárazové využitie.

2.2.3 Rozvoj cestovného ruchu a kultúry

V rámci ER BBK bolo pre oblasť rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu, kultúry a prírodného dedičstva v období 2014 až 2020 schválených 49 projektov v celkovej výške 2 207 135,53 Eur, čo bol výrazný pokles v porovnaní s obdobím 2007 až 2013. Napriek tomu išlo o zaujímavé aktivity zamerané na zachovanie a rozvoj miestnych kultúr, tradícií a ľudových remesiel, najmä prejavov ľudovej kultúry. Druhou prioritou bola propagácia regiónov. Projekty prebiehali na oboch stranách.

2.2.3.1 Cestovný ruch

Slovenská časť Euroregiónu: Portfólio cestovného ruchu v Trenčianskom kraji je rozložené nerovnomerne. Každý okres má svoj vlastný potenciál a iné ťažisko cestovného ruchu. Máme zastúpené tieto základné formy cestovného ruchu: kúpeľný a zdravotný cestovný ruch, mestský a kultúrno-poznávací cestovný ruch, vidiecky cestovný ruch a agroturistika, letná turistika a pobyty pri vode a zimný cestovný ruch a zimné športy.

V roku 2015 (na základe Zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu) vznikla na území kraja Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región (KOCR). Jej hlavným cieľom je podpora cestovného ruchu, aktívna tvorba podmienok a realizácie aktivít zameraných na rozvoj cestovného ruchu na území Trenčianskeho samosprávneho kraja. Členmi KOCR sú oblasťné organizácie na území kraja – Oblasťná organizácia cestovného ruchu Región HORNÁ NITRA – BOJNICE, Oblasťná organizácia cestovného ruchu Trenčianske Teplice, Oblasťná organizácia cestovného ruchu Región Horné Považie, Oblasťná organizácia cestovného ruchu Trenčín a okolie a Trenčiansky samosprávny kraj.

Na území kraja pôsobí aj 11 miestnych akčných skupín (MAS), ktoré združujú právnické a fyzické osoby a predstavujú verejno-súkromné partnerstvo. Aj keď každá MAS má stratégiou určené iné priority, všetky podporujú podnikanie, miestny rozvoj a cestovný ruch.

Pre cestovný ruch a kultúru boli posledné dva roky (2020, 2021) veľmi nepriaznivé. Niekoľkoročný pozitívny vývoj v oblasti návštevnosti a kvalite poskytovaných služieb v Trenčianskom kraji bol náhle zastavený. Región v porovnaní s inými časťami strednej Európy nepatrí k najnavštevovanejším destináciám, no v ostatnom čase sa stáva populárny práve medzi návštevníkmi, ktorí hľadajú niečo nové.

Veľmi pekne boli naštartované aj doplnkové služby, a to aj vo forme agroturistiky a návratu k tradíciám, zdravému životnému štýlu a kultúrnemu vyžitíu. Mnoho poskytovateľov služieb bolo však z dôvodu pandémie nútených svoje prevádzky zatvoriť, resp. obmedziť ich fungovanie. Najviac utrpeli práve rozbiehajúci sa noví podnikatelia, ktorí kvôli pandemickým opatreniam neboli schopní splácať úvery a odmeňovať zamestnancov. Trh sa z dôvodu uzavretia hraníc preorientoval prevažne na tuzemských návštevníkov.

Ubytovacie zariadenia Trenčianskeho kraja v roku 2021 využilo 180 141 návštevníkov, kým v roku 2019 to bolo až 419 774 (z toho 26 % tvorili zahraniční klienti). O niečo viac, 200 811 hostí, ich bolo v roku 2020. Za predpokladu, že protipandemické opatrenia v budúcnosti nebudú v takom rozsahu ako v počas rokov 2020 a 2021, je predpoklad, že počet návštevníkov sa priblíži k úrovni roku 2019. Je však otázka, ako bude život ovplyvnený v dôsledku vojny na Ukrajine.

Na území kraja bolo v roku 2021 k dispozícii 321 ubytovacích zariadení, s kapacitou 6 213 izieb. Tento počet tvoril 16 098 lôžok. Stúpajúci trend do roku 2019, kedy dosiahla najvyšší počet nielen návštevnosť, ale aj počet ubytovacích zariadení a lôžok, sa výrazne znížil v roku 2020. Mierny pokles zo strany poskytovateľov pretrvával aj v roku 2021.

Tabuľka č. 39: Počet ubytovacích zariadení podľa druhov

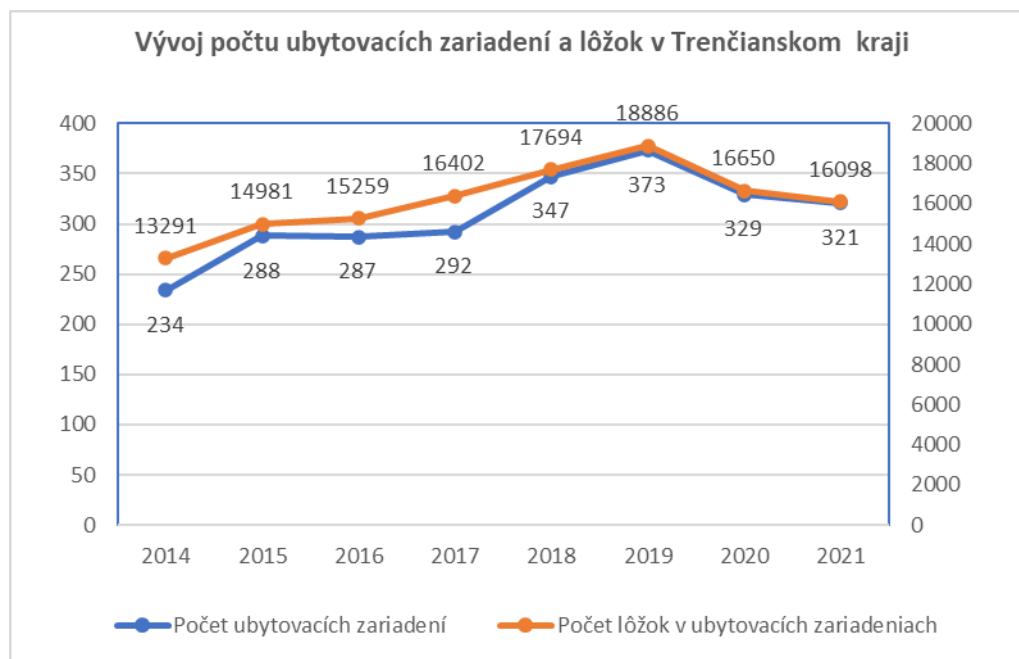
Druh ubytovacieho zariadenia	2019	2021
------------------------------	------	------

1 Hotely (motely) *****, ****	1670	1522
2 Ostatné hotely (motely, botely)	4457	3596
3 Penzióny	3245	2780
4 Turistické ubytovne, chatové osady	2726	2184
5 Ubytovanie v súkromí (s identifikátorom IČO)	693	544
6 Ostatné inde neuvedené (vrátane kempingov)	6139	5476

Zdroj: Štatistický úrad SR

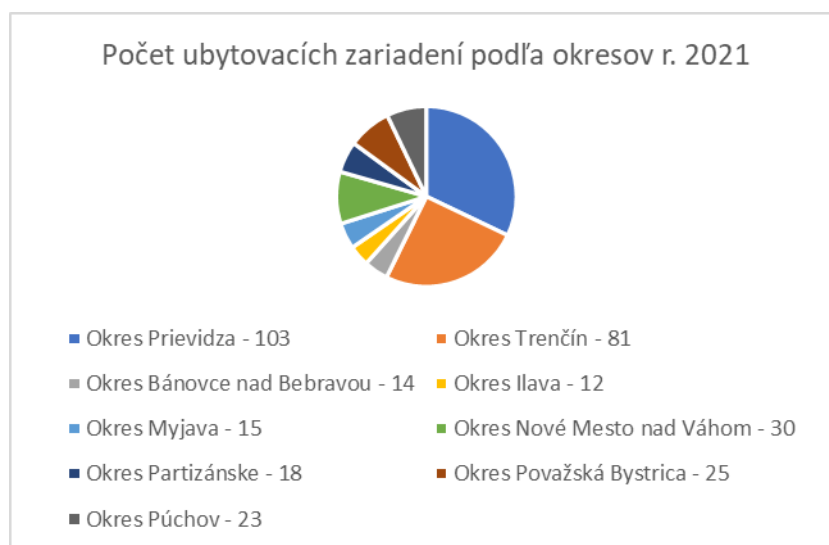
V zariadeniach prevládali hotely (motely, botely) a penzióny, ktoré mali v roku 2021 k dispozícii 2 153 izieb so 7 898 lôžkami. Nasledovali ostatné zariadenia, ako napr. ozdravovne, rekreačné podnikové zariadenia, školiace strediská, ale aj ubytovanie v súkromí (v izbách rodinných domov, v chatách a chalupách). V kraji nájdeme aj 6 kempingov. Vyťaženosť ubytovacích zariadení Trenčianskeho kraja v porovnaní so slovenským priemerom je stabilne nadpriemerná.

Graf č. 7: Vývoj počtu ubytovacích zariadení a lôžok v Trenčianskom kraji

Zdroj: Štatistický úrad SR

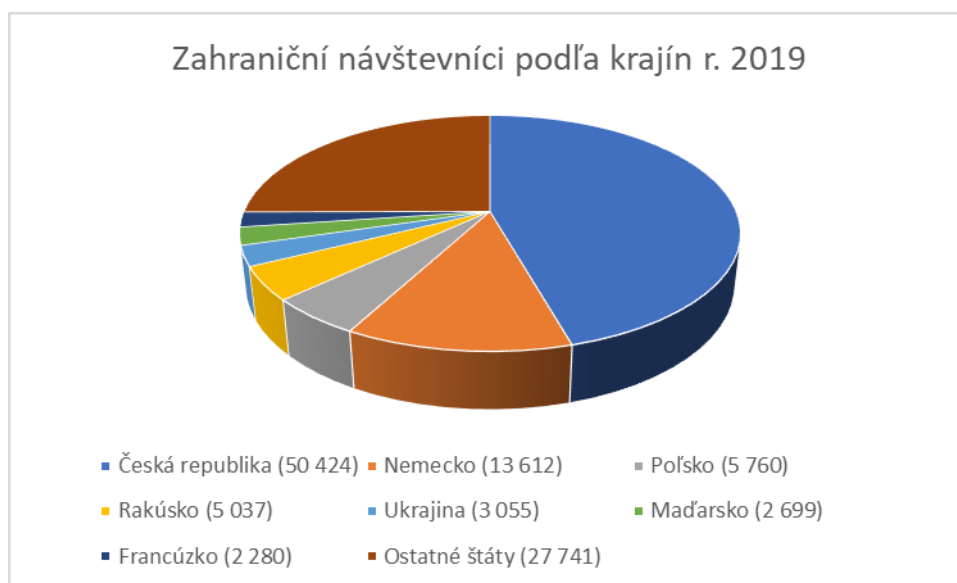
Graf č. 8: Počet ubytovacích zariadení podľa okresov v Trenčianskom kraji

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zahraniční klienti tvorili v Trenčianskom kraji v roku 2019 viac ako 26% všetkých návštevníkov kraja. Nad 1 700 návštevníkov evidujeme zo štátov: USA, Spojené kráľovstvo, Srbsko, Holandsko.

Graf č. 9: Počet zahraničných návštevníkov podľa krajín (r. 2019)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pre rozvoj cestovného ruchu majú veľký význam kúpele, ktoré sa v kraji nachádzajú hneď tri. Medzi najznámejšie kúpele Slovenska patria Trenčianske Teplice. Sú zamerané najmä na liečbu ochorení pohybového aparátu, nervové a kožné choroby. V Nimnici je liečba zameraná najmä na choroby tráviaceho, obehového a respiračného systému. Nimnica je najmladším kúpeľným mestom Slovenska. V Bojniciach sa liečivé účinky prameňov termálnej prírodnej vody využívajú predovšetkým na liečbu chorôb reumatického a protizápalového charakteru, liečbu bolestí chrbtice a poúrazových stavov. Populárny wellness nájdeme nielen v kúpeľných mestách, ale aj v mnohých hoteloch a letných kúpaliskách. Niektoré vonkajšie kúpaliská sú otvorené celoročne. Navštevované sú aj vodné plochy slúžiace k rybolovu, vodným športom a rekreácii (Zelená voda, Dubník, Horná Streda, Prusy, Nitrianske Rudno). Najdlhšia slovenská rieka Váh je obľúbená u vodákov na jej viacerých úsekoch.

Trenčiansky samosprávny kraj mnohí poznajú ako kraj hradov a zámkov. Navštevované sú najmä Trenčiansky hrad, Hrad Beckov, Hrad Uhrovec, Zámok Bojnice, Čachtický hrad, Hrad Lednica, Hrad Tematín, Považský hrad a Prievidzský hrad. Okrem toho sa v kraji nachádza veľké množstvo zaujímavých kaštieľov, ako napríklad Kaštieľ v Brodzanoch s anglickým parkom, Kaštieľ Brunovce, Kaštieľ Čereňany, Klobušický kaštieľ, Dubnický Kaštieľ, Kaštieľ Lednické Rovne, Kaštieľ v Orlovom, Draškovičovský kaštieľ a mnoho ďalších.

Oblúbenými cieľmi návštevníkov sú i rodný dom Ľudovíta Štúra a Andreja Dubčeka v Uhrovci, Mohyla gen. M. R. Štefánika na vrchu Bradlo, Katov dom v Trenčíne, Grotta s vyhliadkovou vežou Dubnica nad Váhom, Hvezdáreň v Partizánskom, Hornonitriansky banský skanzen Sebedražie atď. Nezvyčajný druh ubytovania – zážitkové ubytovanie v domčekoch na stromoch – je možné využiť v Trenčianskych Tepliciach a Bojniciach. Atrakciou, ktorá sa rýchlo udomácnila v Trenčianskom kraji, sú turistické vláčiky. Jazdia vo viacerých strediskách cestovného ruchu. Vyhľadávaný je aj elektrický vláčik premávajúci na úzkokolejovej železnici trasa Trenčianska Teplá – Trenčianske Teplice a späť, ktorý jazdí od roku 1909.

Na Slovensku sa nachádza množstvo sakrálnych stavieb, Trenčiansky kraj nie je výnimkou. Historicky a architektonicky zaujímavých kostolov, kostolíkov, zvoníc, kaplniek, kalvárií tu nájdeme skutočne veľmi veľa. Zaujímavé je, že práve v Trenčianskom kraji sa nachádza najstaršie pútnické miesto Slovenska – Skalka, a zároveň najmladším cieľom pútnikov je vrch Butkov – Skalné sanktuárium Božieho milosrdenstva.

Sledované územie si nemôže sťažovať na nedostatok zaujímavých prírodných oblastí. Turistika si v období covidu získala množstvo nových priaznivcov. Pre turistov sú pripravené turistické trasy a mnoho náučných chodníkov. Lákajú ich Biele Karpaty, Javorníky, Strážovské vrchy, Vtáčnik, Považský Inovec, Považské podolie, Hornonitrianska kotlina, Nitrianska niva a Bánovská pahorkatina. Trenčianskym krajom prechádza aj významná časť najdlhšej pešej trasy Slovenska – Cesta Hrdinov SNP. Turistickými cieľmi sú často rozhladne, ktorých v ostatných rokoch vyrástlo viacero a v ich výstavbe sa stále pokračuje.

V kraji sa nachádza veľa drobných prístupných jaskynných útvarov, ktoré však svojou dĺžkou či dostupnosťou neboli zaradené do zoznamu sprístupnených jaskýň Správy slovenských jaskýň. Zaujímavá je napríklad Mojtińska jaskyňa, ktorá v minulosti slúžila na cirkevné obrady pre 400 osôb. Pre lezcov sú k dispozícii viaceré prírodné lezecké steny (napr. Skalka nad Váhom, Beckov, Kamenné vráta, Trenčianske Teplice), ako aj umelé lezecké steny v Trenčíne a na Myjave. Novým fenoménom a turistickým cieľom sa stali prírodné hojdačky alebo hojdačky na zaujímavých miestach. Nachádzajú sa na vyvýšených miestach priamo v prírode s prekrásnym výhľadom, ale napríklad aj na Trenčianskom hrade alebo priamo vo vode na jazere Zelená voda. Unavených turistov prichýlia viaceré turistické chaty a útulne, mnohé zrekonštruované.

Cykloturistika zažíva v Európe boom, Trenčiansky kraj nie je výnimkou. Postupne sa budujú jednotlivé regionálne a miestne úseky trás tak, aby ich prepojením bolo možné navštíviť čo najväčšie územie na bicykli. Najväčšou časťou územia prechádza nadregionálna Vážska cyklomagistrála. Významné sú aj trasy s názvami Naprieč Považským Inovcom a Kopaničiarska cyklomagistrála. Významné sú aj bikeparky, ktoré využívajú existujúce vleky. K najnavštevovanejším patrí Freeride Bikepark Kálnica.

K agroturistike prispieva aj chov zvierat, kde jedným z hlavným cieľom je predstaviť ich verejnosti. Zoologická záhrada v Bojniciach patrí k najnavštevovanejším na Slovensku a Žrebčín Motešice je v súčasnosti najväčším súkromným žrebčínom Slovenskej republiky. Návštevnícky zaujímavými sú miesta, kde návštevníci sú v priamom kontakte so zvieratami ako napr. v Gazdovstve Uhliská v Trenčianskej Závade, v Minifarme v Lubine, v Ranči Santána v Trenčianskych Miticiach a pod.

V kraji sa nachádzajú 4 aerokluby. Vykonávajú záujmovú a športovú činnosť v motorovom a bezmotorovom letaní, parašutizme a leteckej turistike na štyroch malých letiskách. Veľkému záujmu sa tešia vyhliadkové lety, lety balónom a tandemové zoskoky. Na letisku v Slávnici sa v lete koná obľúbený Letecký deň.

V zimnom období nájdeme na území hneď niekoľko bežeckých tratí a lyžiarskych stredísk pre začiatočníkov i stredne pokročilých, ktoré používajú snežné delá.

V návštevnosti regiónu prispievajú aj národné kultúrne pamiatky. V roku 2020 Pamiatkový úrad SR na území Trenčianskeho kraja evidoval 1 410 národných kultúrnych pamiatok. V rámci Slovenska je to najnižší počet (8,17 %). Najviac sa ich nachádza v okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a Prievidza.

Na území kraja sa nachádza jedna pamiatková rezervácia (Trenčín – historické centrum), tri pamiatkové zóny (Beckov, Nitrianske Pravno a Nové Mesto nad Váhom) a vysoký počet už spomínaných hradných ruín, zasadených v atraktívnych lokalitách. Hradné ruiny sú priebežne obnovované.

Na mnohých miestach kraja v blízkosti Partizánskeho, Ladiec, Malého Manína, Nimnice, Nosíc, Považskej Bystrice, Trenčianskych Teplic atď. je tiež možné pátrať po starých keltských a slovanských hradiskách, či hradiskách z doby bronzovej.

Tradičia výstavníctva na Výstavisku TMM v Trenčíne je dôležitou súčasťou rozvoja cestovného ruchu. Z pravidelných výstav sa RegionTour Expo, výstava zameraná práve na cestovný ruch regiónov, konala 8 ročníkov. Následkom pandémie sa ďalšie ročníky neuskutočnili a je otázka, či bude výstava pokračovať v budúcnosti. Okrem toho sa tu však koná množstvo iných pravidelných výstav.

Jednotlivé lokality kultúrneho dedičstva možno vhodne pospájať do tzv. kultúrnych ciest. Zaujímavý prvok kultúrneho dedičstva predstavuje napr. kopaničiarska krajina (riedke osídlenie, polia, lány, chov domácich zvierat v relatívne vyšších nadmorských výškach).

Veľký potenciál predstavuje gastronómia, vrátane typických alkoholických nápojov, ale aj celkom nových výrobkov vychádzajúcich z tradičných. KOČR Trenčín región ponúka na svojej stránke kontakt a popis 330 gastroprevádzok na území kraja.

Česká část Euroregionu: Zlínský kraj je tradičně rozmanitým územím s širokou škálou podob. Od nížin s převážně zemědělskou krajinou po hornaté a typicky průmyslové obce a města, od regionů se silnými folklórními tradicemi až po oblasti s převládající moderní kulturou. Z pohledu cestovního ruchu je celé území Zlínského kraje označováno za Turistický region Východní Morava. Z hlediska územní blízkosti a charakteru jednotlivých částí tohoto turistického regionu jsou dále spravovány 4 základní turistické oblasti, mezi které patří Valašsko (okres Vsetín), Kroměřížsko (okres Kroměříž), Slovácko (okres Uherské Hradiště) a Zlínsko a Luhačovicko (okres Zlín).

Cestovní ruch založený na kultuře regionu je na území Východní Moravy koordinován od roku 2007 Centrálou cestovního ruchu Východní Moravy, o.p.s. (dále jen Centrála). Centrála je nestátní neziskovou organizací založenou Zlínským krajem. Mezi její hlavní činnosti patří zejména koordinace rozvoje cestovního ruchu v kraji napříč jednotlivými turistickými oblastmi, komplexní propagace území a podpora partnerství v sektoru cestovního ruchu včetně návaznosti na zahraničí. V posledních letech dochází k postupnému prohlubování spolupráce Centrály také s destinačními společnostmi v jednotlivých územích, a to konkrétně s následujícími organizacemi - Destinační společnost Valašsko, Luhačovské Zálesí, o.p.s., Kroměřížsko – sdružení pro cestovní ruch, z.s. a Region Slovácko – sdružení pro rozvoj cestovního ruchu s Turistickou asociací Slovácko, z.s. Dotační podpora na podporu cestovního ruchu v těchto oblastech je čerpána zejména v rámci dotačního titulu INTERREG V-A Slovenská republika-Česká republika, z Fondu malých projektů, a nebo z dotačních programů vyhlašovaných Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Zlínským krajem.

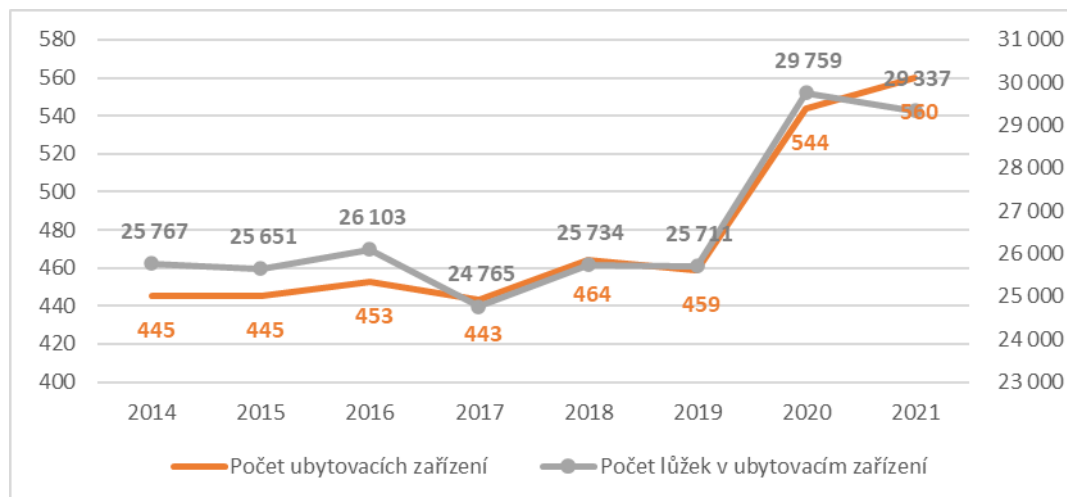
Významnými aktéry v oblasti cestovního ruchu na území Zlínského kraje jsou však také samotné obce, města či neziskové organizace a podnikatelé, kteří v rámci destinačního managementu ve větší či menší míře spolupracují (např. při propagaci území a jeho kapacit či v rámci přípravy a realizace marketingových aktivit a produktových balíčků) a také realizují projekty zaměřené na zpřístupnění kulturního a přírodního bohatství na svém území a na budování základní i doplňkové návštěvnické infrastruktury atd.

Také cestovní ruch Zlínského kraje byl v období od roku 2020 do prvního čtvrtletí roku 2022 do značné míry ovlivněn celosvětovou pandemií nemoci SARS-COV-2 (dále jen koronavirus), respektive dopadem Vládou ČR zavedených opatření k zamezení šíření této nemoci. V oblasti cestovního ruchu došlo ke změně preferencí, zvýšení zájmu spíše o domácí cíle turismu a k zvýšení zájmu o bezkontaktní služby a produkty a nová inovativní řešení, kdy však ne všechny subjekty byly na tento

trend připraveny. Pozornost se přesunula k domácí nabídce marketingových aktivit a cílů, do popředí se dostaly také doplňkové služby.

Ve Zlínském kraji bylo dle dat Českého statistického úřadu uvedených v tabulce níže k dispozici v průměru 477 hromadných ubytovacích zařízení s průměrnou kapacitou 26 603 lůžek. Od roku 2017 docházelo k postupnému nárůstu tohoto počtu. Nejméně ubytovacích kapacit bylo zjištěno v roce 2017 (444 objektů s 24 765 lůžky). Nejvíce ubytovacích zařízení bylo naopak využíváno v roce 2021 (560 zařízení), avšak počet lůžek byl nejvyšší v roce 2020 (29 759 lůžek).

Graf č. 10: Vývoj počtu ubytovacích zařízení a lůžek ve Zlínském kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi roky 2020 a 2021 tak došlo k mírnému nárůstu počtu ekonomických subjektů, které pravidelně nebo nepravidelně zabezpečují přechodné ubytování turistů za účelem dovolené, zájezdu, lázeňské péče, služební cesty, školení, kursu, kongresu, symposia, pobytu dětí ve škole v přírodě, v letních a zimních táborech apod., avšak i s ohledem na omezení v souvislosti s pandemií koronaviru došlo ke snížení průměrného ročního počtu lůžek v ubytovacích zařízeních, která byla ve sledovaném období k dispozici pro noční odpočinek turisty/návštěvníka. V posledních osmi letech postupně klesají počty hotelů a motelů nejnižší úrovně, a naopak výrazněji přibývá hotelů se třemi až čtyřmi hvězdami. Ke dvojnásobnému nárůstu došlo u počtu hotelů**** a obdobně tomu bylo i u penzionů, které vyhledávají zejména rodiny s dětmi. Celkově v kraji z hlediska počtu převládaly v roce 2021 penziony, hotely a motely (168 zařízení). Dále mohli turisté vybírat z nabídky 25 kempů, 9 chatových osad, 47 turistických ubytoven a 79 ostatních hromadných ubytovacích zařízení, mezi které patří např. ozdravné či podnikové rekreační zařízení, školící střediska apod.

Tabulka č. 40: Ubytovací zařízení ve Zlínském kraji

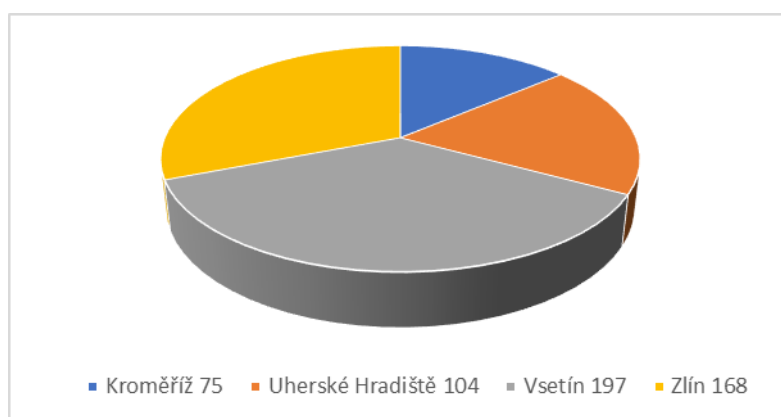
			rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019	rok 2020	rok 2021
Počet ubytovacích zařízení	Hromadná ubytovací zařízení		445	445	453	443	464	459	544	560
	v tom	Hotel *****	1	1	1	1	1	1	1	1
		Hotel, motel, hotel ****	25	29	33	35	35	35	45	52
		Hotel, motel, hotel ***	66	65	63	61	71	70	88	91
		Hotel, motel, hotel **	20	20	20	13	12	12	13	11
		Hotel, motel, hotel *	10	11	12	11	9	5	6	7
		Hotel garni	5	6	5	6	6	5	7	7

	Penzion	161	160	167	172	186	180	230	231
	Kemp	20	22	20	19	22	24	24	25
	Chatová osada	12	12	10	8	8	8	5	9
	Turistická ubytovna	36	36	39	38	37	37	42	47
	Ostatní hromadné ubytovací zařízení	89	83	83	79	77	82	83	79

Zdroj: ČSÚ

Téměř 70 % z celkového počtu 29 337 lůžek v ubytovacích zařízeních se nachází v okrese Zlín (10 819 lůžek) a Vsetín (9 659 lůžek) a tato situace ji neměnná již několik let. Tomu odpovídá také počet ubytovacích zařízení v jednotlivých okresech.

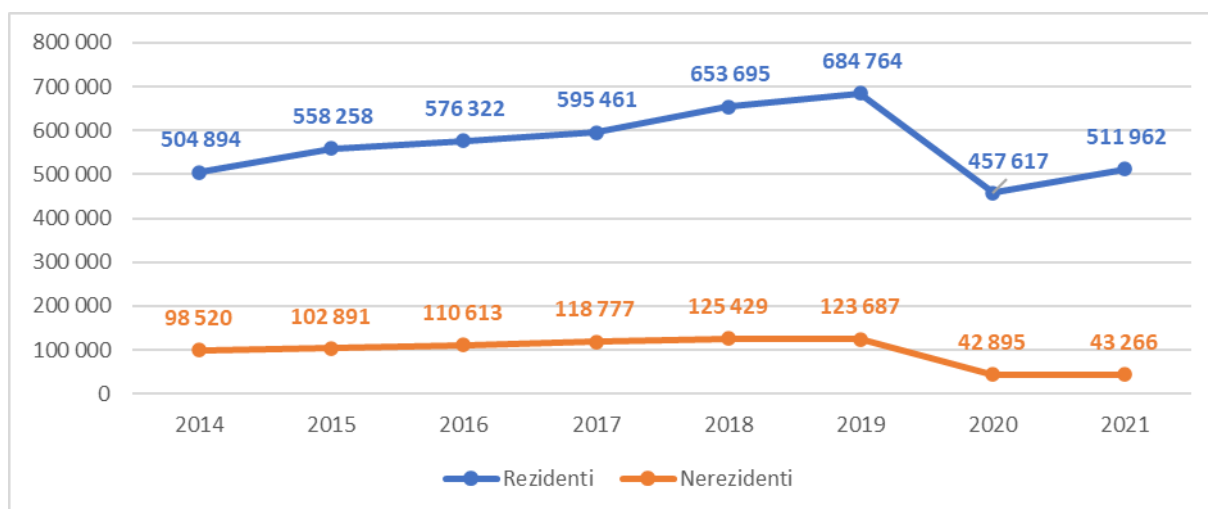
Graf č. 11: Počet ubytovacích zařízení ve Zlínském kraji dle okresů v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Zaměstnáno bylo v cestovním ruchu Zlínského kraje před pandemií koronaviru 3,4 % všech zaměstnanců regionu, což bylo pod celorepublikovým průměrem (4,3 %). Oblast cestovního ruchu se potýká s nedostatkem pracovníků, a to zejména z důvodu nestability vývoje a často také sezónnosti v této oblasti. Zejména oblast cestovního ruchu spojená se zimní sporty je negativně ovlivňována špatnými podmínkami pro jejich provozování v důsledku klimatických změn.

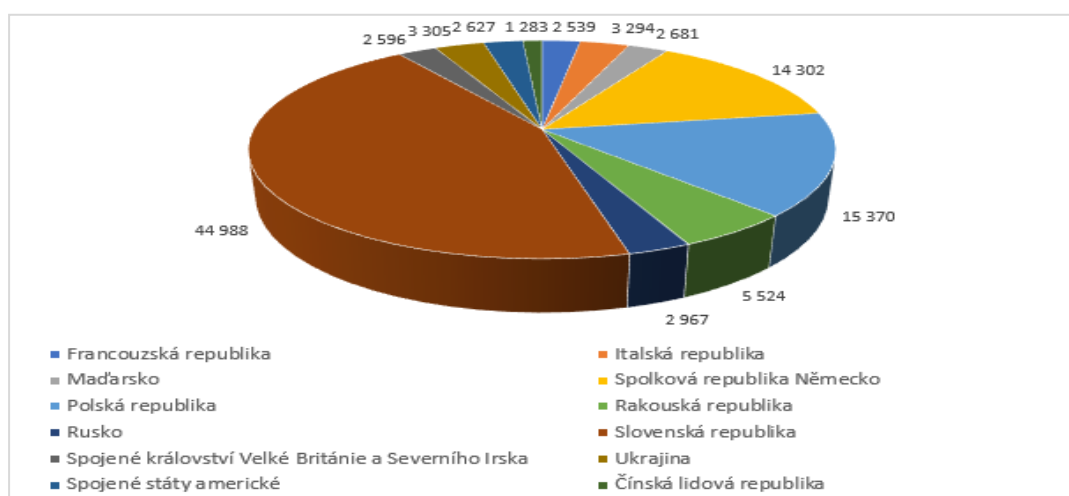
Graf č. 12: Vývoj počtu hostů s přenocováním ve Zlínském kraji

Zdroj: ČSÚ.

Ubytováno bylo ve Zlínském kraji v období let 2014 až 2021 v průměru 663 631 hostů, z toho jednoznačně převažovali hosté z řad rezidentů. V průměru 86 % z celkového počtu hostů tak tvořili návštěvníci z České republiky (567 872 osob). Ve vývoji počtu ubytovaných přenocujících hostů je již patrný vliv situace okolo pandemie koronaviru, kdy v roce 2021 došlo oproti roku 2019 ke snížení celkového počtu hostů o 31 %, a to zejména z řad zahraničních hostů (snížení o 65 %), ale i z řad hostů domácích (snížení o 25 %).

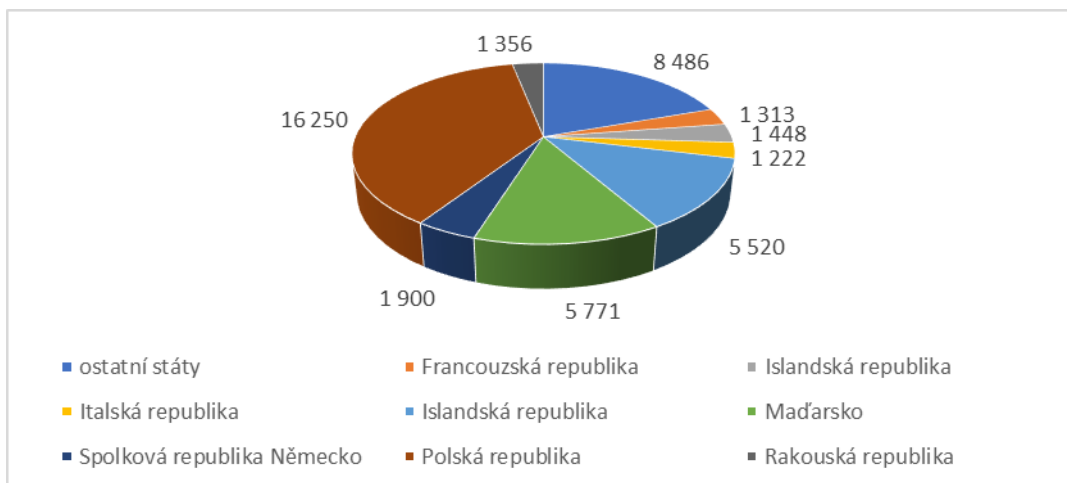
Graf č. 13: Zahraniční návštěvníci podle zemí v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

V roce 2019 zde přenocovalo celkem 123 687 nerezidentů a 684 764 rezidentů. Průměrný počet přenocování byl 2,8 noci a mezi zahraničními návštěvníky převládali mimo hostů z příhraničních států také hosté z Velké Británie a Severního Irska (2 596 osob), ze Spojených států amerických (2 627 hostů) nebo Čínské lidové republiky (1 283 osob). Oproti tomu v roce 2021 nedosahovala návštěvnost z těchto zemí ani poloviny z hodnot roku 2019.

Graf č. 14: Zahraniční návštěvníci podle zemí v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

V roce 2021 zde přenocovalo celkem 43 266 nerezidentů a 511 962 rezidentů. Průměrný počet přenocování byl 3,1 noci. Skupinu nerezidentů tvořili zejména návštěvníci z Evropy (41 693 hostů), kdy svou roli hrála platná opatření v souvislosti s pandemií nemoci SARS-COV-2 a dostupnost regionu, kdy Česká republika je označována za srdce Evropy a celé území je velmi dobře dopravně dostupné. Mimo to zde přenocovalo také 537 hostů z Asie, 531 osob z Ameriky, 59 hostů z Austrálie a Oceánie a 75 návštěvníků z Afriky. Z toho vyplývá zájem zejména českých a příhraničních návštěvníků s preferencí krátkodobějších pobytů. Z pohledu okresů situace koresponduje s rozložením počtu lůžek a ubytovacích zařízení v kraji. Nejvíce přenocujících hostů bylo evidováno v okresech Vsetín a Zlín. Od roku 2022 je možné očekávat další negativní vývoj v počtu a struktuře zahraničních hostů, a to z důvodu vypuknutí války mezi Ruskem a Ukrajinou v prvním pololetí roku 2022.

Návštěvnost a délku pobytu, respektive počet přenocování návštěvníků v kraji, do značné míry ovlivňuje nabídka vyžití a cílů cestovního ruchu. Zlínský kraj nabízí portfolio 431 atraktivit.

Mezi nejnavštěvovanější turistické cíle Zlínského kraje se dlouhodobě řadí (orientační počet návštěvníků v tisících):

- Zoologická zahrada Zlín – Lešná (648,4)
- Aquapark Uherské Hradiště (393,6)
- Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (354,0)
- Bazilika Velehrad (259,7)
- Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži (181,1)
- Živá voda Modrá (130,0)
- Hl. budova Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně (124,9)
- Státní zámek Buchlovice (102,9)
- Muzeum regionu Valašsko, Vsetín a Valašské Meziříčí (92,1)
- Kozovoz, Staré Město (86,2)

Nejnavštěvovanější turistické cíle se od roku 2014 příliš neměnily, měnilo se pouze pořadí jednotlivých atraktivit v žebříčku návštěvnosti.

Návštěvníckou infrastrukturu regionu Východní Morava v roce 2020 tvořilo zejména 2 055,98 km značených pěších turistických cest, 296,04 km naučných stezek, 2 386,17 km značených cyklotras, 260,99 km značených cyklostezek a oddělených cyklopásů, 36 rozhleden, 1 090 sportovně rekreačních zařízení, 94 lyžařských vleků a lyžaři využívaných lanovek, 51 turistických informačních center, 6 713 ekonomických subjektů v oblasti pohostinství a veřejného stravování a 593 ubytovacích zařízení.

Obecně lze potenciál české strany Euroregionu v souladu s Konceptí rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2020-2030 spatřovat zejména v dovolených v přírodě, sportovních a aktivních dovolených, v lázeňském a wellness cestovním ruchu, městském a kulturním poznávacím cestovním ruchu, církevním cestovním ruchu, v cestovním ruchu se zaměřením na cestování šetrné k životnímu prostředí a v konferenčním cestovním ruchu.

Kromě památek (historických i lokálně významných – hrady, zámky, kostely, skanzeny, muzea, hvězdárny ad.) utváří jedinečný charakter regionu Východní Morava také gastronomie (slivovice, frgály

apod.), tradice a nehmotné dědictví (folklórní zvyky a tradice - fašang, dožínky ad.), rodáci a osobnosti spjaté se Zlínským krajem (Tomáš Baťa, Emil Zátopek ad.), řemesla a tradiční činnosti (modrotisk, lázeňství, sklářství, gobelínová manufaktura, sokolnictví, loutkářství ad.), přírodní zajímavosti (jeskyně, botanické zahrady, chráněné oblasti ad.), ale i jedinečné kulturní akce (Zlín Film Festival, Vizovické trnkobraní, Světlo Valmez ad.). Zejména tradice, přírodní bohatství a kulturně historické zajímavosti přesahují hranice Zlínského kraje na Slovensko do Trenčínského kraje.

Na české i slovenské části Euroregionu je rozvoj cestovního ruchu řešen především prostřednictvím oblastních organizací a místních akčních skupin. Přirozeným centrem jsou krajská města obou krajů. Cestovní ruch na obou stranách hranice do značné míry omezila pandemie nemoci SARS-COV-2, respektive související omezení, kdy v roce 2020 došlo k postupnému zpomalení růstu až úplnému zastavení počtu ubytovacích kapacit a omezení návštěvníků z mimoevropských zemí. To bylo zároveň spojeno s obrovským nárůstem turismu na frekventovaných turistických místech. Z tohoto důvodu Evropská komise směřuje svou podporu zejména ke zviditelnění jiných ne příliš známých míst tak, aby nedocházelo k přetěžování již tak frekventovaných lokalit.

Využití potenciálu cestovního ruchu závisí na úrovni propagace, schopnosti udržení stávajících cílů cestovního ruchu, ale i tvorbě cílů nových a navazujících, včetně související infrastruktury a služeb (např. možnosti parkování, dopravní obslužnost, nabídka alternativního programu pro různé typy počasí a nabídka služeb pro návštěvníky, institucionální zajištění apod.). Různorodost potenciálu ER BBK je prostorem pro rozvoj cestovního ruchu, ale také poměrně těžkou výzvou. Aktivita v oblasti cestovního ruchu tak musí být plánována vždy na základě zhodnocení silných stránek a možností řešené oblasti. Velký význam zde má zejména tvorba a realizace společných produktů a aktivit a vzájemná spolupráce.

2.2.3.2 Kultura

Slovenská část Euroregionu: Kulturní infrastruktúra v slovenskej časti Euroregionu pozostáva z kultúrno-osvetových zariadení, múzeí, galérií, knižníc, kín, hvezdární a domov Matice Slovenskej. Rozvoj kultúry je zabezpečovaný samosprávnymi kultúrno-osvetovými zariadeniami, ako aj zariadeniami iných právnických a fyzických osôb (štát, nadácie, občianske združenia, cirkvi, náboženské spoločnosti a iné).

Významným krokom pre nasledujúce obdobie bude skutočnosť, že Mesto Trenčín v roku 2021 získalo titul Európske hlavné mesto kultúry 2026 (EHMK), čo posilní mnohé kultúrne a komunitné dianie nielen v Trenčíne, ale aj v celom kraji. Z eurofondov je sľúbených na infraštruktúrne projekty takmer 40 miliónov eur a od vlády SR 15 miliónov eur.

V roku 2020 sa na území kraja nachádzalo 160 verejných knižníc, ktoré disponovali knižným fondom v počte 1 677 839 kníh. Bolo evidovaných 34 957 aktívnych používateľov.

V roku 2020 ponúkalo 21 múzeí 37 expozícií a 43 realizovaných výstav. K dispozícii bolo viac ako pol milióna zbierkových predmetov. Múzeá usporiadali v roku 2019 spolu 489 kultúrno-výchovných a vzdelávacích aktivít. V čase ovplyvnenom protipandemickými opatreniami (2020) len 157, pričom evidovali 198 361 návštevníkov. V roku 2019 ich však bolo až 492 074 a je predpoklad, že počet návštevníkov sa znova zvýši. História regiónu reprezentuje Trenčianske múzeum patriace medzi najstaršie múzeá na Slovensku, Hornonitrianske múzeum v Prievidzi a Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici.

2 najväčšie galérie privítali v roku 2019 spolu 17 518 návštevníkov (v roku 2020 len 5 334), ale v kraji by sme našli ešte niekoľko malých galérií.

Tabuľka č. 41 Múzeá a galérie v Trenčianskom kraji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet múzeí a galérií (v prevádzke)	12	16	24	24	23	22	23

Počet expozícií múzeí a galérií	36	35	43	44	42	44	41
Počet usporiadaných výstav	77	103	98	85	91	82	66
Počet návštevníkov	448 145	432 577	440 431	439 086	459 005	509 592	203 695
Počet návštevníkov kultúrno-výchovných podujatí pre verejnosť (usporiadatelia múzeum alebo galéria)	1 017	1 139	680	766	711	748	257

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na území kraja pôsobí jeden divadelný súbor. V roku 2020 mal v repertoári 13 inscenácií a odohral 60 predstavení, ktoré videlo 42 568 divákov.

Trenčiansky kraj je spätý s mnohými veľkými a významnými podujatiami, z ktorých sa viaceré radujú 60 rokov a viac. Významné sú napríklad Medzinárodný folklórny festival (MFF) Myjava, Hudobné leto – najstarší stredoeurópsky festival komornej hudby, Grape fest a mnohé ďalšie. Obľúbené sú aj promenádne koncerty, folklór, vystúpenia dychových kapiel, stretnutia historických vozidiel. Najväčším podujatím je multižánrový festival POHODA, ktorý sa koná začiatkom júla na trenčianskom letisku a každý rok ho navštívi 30 000 návštevníkov.

Obyvatelia Trenčianskeho regiónu zachovávajú ľudové zvyky, remeslá a tradície. Viacerí výrobcovia tradičných produktov realizujú aj kurzy svojho remesla pre verejnosť – výroba keramiky, skla, medovníkov, výrobkov z dreva, prútia a pod. (napr. Sklársky skanzen Valaská Belá, Ranč Santána, KC Aktivity Trenčín atď.) Mladá generácia má vzťah k ľudovým tancom, piesňam a folklóru, čo sa prejavuje na počte folklórnych súborov a zoskupení. Folklór možno vnímať na rôznych podujatiach, jarmokoch, prehliadkach ľudových tradícií, ale aj expozíciách ľudovej kultúry. Aj na takom malom území je však evidentná rôznorodosť folklóru.

Oficiálne na území kraja funguje 18 folklórnych súborov (najviac v Trenčianskom okrese), no folklóru sa venujú aj ďalšie malé občianske združenia a skupiny.

Česká časť Euroregionu: Jedinečnosť kraja odráža existencia celého škálu kultúrne-historického hmotného i nehmotného dedičstva UNESCO. Medzi nehmotné pamiatky je zapísaný Slovácky Verbuňk (od roku 2005), Masopust (2010), Sokolníctví (2010), Jízda králů (2011), Loutkářství (2016), Modrotisk (2018) a Foukané vánoční ozdoby (2020). Na Seznamu světového dědictví UNESCO v oblasti hmotných památek je od roku 1998 zapísaný Areál zámku Kroměříž s Květnou a Podzámeckou zahradou a o zápis do tohoto seznamu usilujú také Lázně Luhačovice s kolonádou a halou Vincentka.

Již od roku 2014 je ve Zlínském kraji v provozu celkem 25 muzeí, galerií a památníků včetně 27 poboček těchto zařízení, jako hlavních nositelů a správců historických kulturních hodnot území. Jak ukazuje tabulka níže, počet zařízení se v posledních letech příliš neměnil, přesto do roku 2020 docházelo k postupnému navyšování počtu expozic i výstavních ploch. Vývoj počtu návštěvníků expozic galerií a muzeí od roku 2014 byl až do roku 2019 pozitivní (roční návštěvnost 854 334 osob), v roce 2020 se však již projevil negativní vliv pandemie koronaviru a došlo k meziročnímu poklesu návštěvnosti o 34,7 %. V tomto roce rapidně poklesl také počet kulturně výchovných akcí pro veřejnost pořádaných muzeem nebo galerií (176 akcí) a jejich návštěvníků (71 708 osob). V období před pandemií koronaviru bylo pořádáno až 625 akcí za rok s průměrnou návštěvností 207 271 osob.

Tabulka č. 42: Muzea, galerie a památníky ve Zlínském kraji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet muzeí, galerií a památníků (v provozu)	25	25	25	25	26	26	25
Pobočky muzeí a galerií	23	21	24	22	24	27	27
Celková výstavní plocha	50 647	51 430	52 731	50 315	56 275	61 803	61 574

Počet expozic muzeí a galerií	106	103	152	156	159	211	217
Počet uspořádaných výstav	220	228	245	221	215	212	142
Počet návštěvníků expozic muzeí a galerií	792 535	830 939	855 344	650 421	767 460	854 334	557 281
Počet kulturně výchovných akcí pro veřejnost pořádaných muzeem nebo galerií	1 082	571	514	529	481	575	176
Počet návštěvníků kulturně výchovných akcí	192 434	184 806	179 185	185 072	222 702	279 427	71 708

Zdroj: ČSÚ.

Základní infrastrukturu v oblasti kultury dále tvoří celkem 302 knihoven s 2 852 330 knihovními jednotkami, kdy největší část 2 566 649 knih zastupuje naučná literatura. Počet knihoven se oproti roku 2014 nezměnil, došlo však ke snížení počtu registrovaných uživatelů o 11,5 % a počtu výpůjček o 39,6 %.

Umělecká činnost v kraji je dále rozvíjena v rámci 1 575 kulturních zařízení. Realizováno bylo téměř 1 957 akcí. Zázemí pro poskytování kulturních aktivit a akcí je poměrně široká řada, svou roli zde hrají také obce a města provozující kulturní zařízení a realizující řadu akcí na podporu místní kultury a tradic. Časté jsou například farmářské trhy a gastroakce na podporu místních producentů a kulturních aktérů, kteří nejsou na širším trhu konkurenceschopní a nemají k dispozici techniku a zázemí pro tržní rozšíření své činnosti. V této oblasti je využíváno také přeshraničních vazeb a výměny místních aktérů, kteří zvyšují rozmanitost a atraktivitu kulturních aktivit.

Území se však potýká s určitou nekoordinovaností plynoucí z různorodosti aktérů a zdrojů financování aktivit v oblasti kultury. Určitou koordinaci v propagaci kulturních akcí hrají organizace destinačního managementu a samotné obce a města. Chybí však jednotné systémy a společný koordinovaný přístup. To pak často vede ke křížení kulturních akcí, které jsou navíc organizovány nerovnoměrně časově (letní období a předvánoční období). Navíc se zde promítá také postupné upadání tradic a zájmu osob o přípravu a realizaci aktivit a akcí k udržení místních kulturních aktivit pramenící v nedostatku času, ale mnohdy i nedostatečné motivace místních zapojit se do veřejného života. Je tak zde potenciál pro rozvoj koordinace a vzájemné spolupráce aktérů v kulturní sféře.

K udržení a dalšímu rozvoji cestovního ruchu a kultury významně napomáhají investice do oblasti obnovy tradičních návštěvnických cílů, ale i do rozvoje cílů nových a do souvisejících měkkých aktivit. Na území české části Euroregionu je aktivních celkem 19 MAS a zasahuje zde také 1 MS z Olomouckého kraje.

Na české straně Euroregionu bylo za uplynulé období možné využívat více dotačních zdrojů zaměřených na oblast cestovního ruchu a kultury než na straně slovenské. Na obou stranách Euroregionu však tvořily největší podíl dotace z rozpočtu Evropské unie. I přes veškerou uvedenou dotační podporu se na řešeném území nachází řada památek (včetně památek lokálního a místního významu) a aktivit, které jsou již ve špatném technickém stavu nebo vyžadují modernizaci pro plné využití potenciálu z hlediska dnešních technických a technologických možností. Dále chybí dobudování návštěvnické infrastruktury, a to zejména plné propojování turistických i cyklistických tras napříč územím, dovybavení území mobiliářem a prvky pro podporu cestovního ruchu. V neposlední řadě je nutné veškeré atraktivity a možnosti cestovního ruchu plně komunikovat potenciálním klientům, a to vše s maximálním důrazem na využití moderních technologií, postupů a možností využitelných i v případě dalších omezení pohybu a shlukování osob. Určitou bariérou plného rozvoje cestovního ruchu a kultury je jednoznačně neziskovost či jen omezená ziskovost aktivit a činností, které jsou v tomto sektoru realizovány.

3 SWOT ANALÝZA

3.1 Prioritní oblast 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání

3.1.1 Lidský potenciál

Silné stránky: • príbuznosť slovenského a českého jazyka • adaptabilná a kvalifikovaná pracovná sila • silná väzba obyvateľstva na územie a záujem o jeho rozvoj • rastúca vzdelanosť obyvateľstva • dostatočná sieť ZŠ, optimalizovaná sieť stredného školstva • existencia vysokých škôl s novými študijnými obormi s nadregionálnym významom • dlhodobá cezhraničná spolupráca vysokých škôl vo vzdelávaní, vede a výskume, v aplikovanom výskume • členstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja v RBK SR a ER BBK, zmluvné partnerstvo Zlínskeho kraja s RBK ČR • dlhoročná zmluva o spolupráci medzi Trenčianskym samosprávnym krajom a Zlínskym krajom • výhodná geografická poloha (S, J, V, Z) pre migráciu obyvateľstva • dlhodobá inštitucionálna spolupráca • neexistencia väčších sociálne vylúčených lokalít • nízky podiel exekúcií na obyvateľa a nízka závislosť na sociálnych dávkach	Slabé stránky: • mladá generácia prestáva rozumieť jazyku na druhej strane hranice • nedostatok špecializovanej kvalifikovanej štruktúry obyvateľstva pre potreby trhu práce • chýba súčinnosť úradov práce z oboch strán; rozdielnosť pri poskytovaných informáciách pri zamestnávaní cudzincov • zvyšovanie podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku, starnutie obyvateľstva • dlhodobý úbytok obyvateľov, nízka atraktivita služieb pre novo prichádzajúcich obyvateľov • vysoká nezamestnanosť špecifických skupín (zdravotne postihnutí, starší pracovníci, nekvalifikovaní, ženy, absolventi škôl) • odliv kvalifikovaného obyvateľstva v produktívnom veku mimo územie ER BBK • nedostatočná podpora udržania mladej pracovnej sily v území • pretrvávajúce tradičných sektorových a odvetvových stereotypov kvalifikačnej štruktúry ľudských zdrojov • vysoký nedostatok pracovných síl v poľnohospodárstve • neprepojenosť legislatívy sociálnych služieb na českej a slovenskej strane (nemožnosť poskytovania služieb obyvateľom z druhej strany hranice) • chýbajú porovnateľné indikátory merania kvality sociálnych služieb • nedostatok cielennej, koncepcnej a dlhodobej inštitucionálnej spolupráce na zvyšovanie kvality života v území ER BBK • pokles fyzickej kondície a rast civilizačných ochorení u mládeže a produktívneho obyvateľstva
Príležitosti: • aktívna príprava na dôsledky zmien v populačnom vývoji • rozvíjanie znalostí jazyka z druhej strany hranice u mladej generácie • inovatívne programy vzdelávania na všetkých troch stupňoch, celoživotné vzdelávanie, rekvalifikácie • rozvoj systému ďalšieho vzdelávania s dôrazom na rozvoj informačnej spoločnosti • regionálna koordinácia stredného školstva, vzdelávacích programov, tímovej spolupráce a duálneho vzdelávania pre regionálne potreby trhu práce • skvalitňovanie univerzitného vzdelávania na oboch stranách hranice, posilňovanie role univerzít • podpora začleňovania ťažko umiestniteľných skupín obyvateľstva na trhu práce • skvalitňovanie a prepájanie sociálnych služieb • spolupráca pri rozvoji terénnych sociálnych služieb, rozvoj terénnych a ambulantných služieb, rozvoj domácej starostlivosti • zvyšovanie podielu neštátnych neziskových organizácií v systéme zabezpečovania sociálnych, zdravotných, environmentálnych, kultúrnych,	Ohrozenia: • rastúci odliv kvalifikovanej a mladej pracovnej sily mimo región • opätovná pandemická situácia ohrozujúca migráciu za prácou na druhej strane hranice • dlhodobá nezamestnanosť u mladej generácie a niektorých kategóriách obyvateľstva (zdravotne postihnutí, starší pracovníci, nekvalifikovaní, ženy) • rastúca zraniteľnosť niektorých kategórií obyvateľstva (zdravotne postihnutí, starší pracovníci, nekvalifikovaní, ženy, absolventi škôl) • nezáujem mladej generácie o štúdium technických disciplín a prácu v poľnohospodárstve • nedostatočné kapacity sociálnych zariadení a systém služieb pre narastajúci počet obyvateľstva v poproduktívnom veku • neriešenie prepojenosti legislatívy sociálnych služieb na českej a slovenskej strane (nemožnosť poskytovania služieb obyvateľom z druhej strany hranice) • chýbajúca dlhodobá stratégia prepojenia sociálnych služieb • zosilnenie negatívnych demografických trendov • pokles dotácií zo štátnej úrovne na sociálne služby • nedostatok zdravotníckych pracovníkov

- vzdelávacích, informačných a osvetových služieb - programy pestovania náročnejších plodín, ovocia a zeleniny na rozvoj zamestnanosti v poľnohospodárstve - na podporu sebestačnosti územia podpora – osвета individuálneho chovu a pestovania pre individuálnu spotrebu (napr. malopestovatelia, drobnochovy...) - na zvýšenie uplatnenia rozvoj individuálnych kreatívnych, remesných zručností - využitie kvalifikovanej pracovnej sily zo zahraničia - zvýšenie záujmu o šport a fyzické aktivity	- nedostatočná podpora športu a zdraviu prospešných aktivít - pokles kúpyschopnosti a rast sociálnej chudoby v dôsledku rastu cien energií a tovarov
---	---

3.1.2 Podnikání

Silné stránky: - silné podnikateľské zázemí regionu - tradice průmyslu (zejm. zpracovatelského) - existence sklářských, gumárenských a automobilových center na mezinárodní úrovni - dlohodobá tradice a diverzifikace v řadě průmyslových odvětví - vědecko-výzkumná základna - rostoucí objem výdajů na výzkum, vývoj a inovace (zejména v podnikatelském sektoru) - existence zdrojů surovin, zejména stavebních hmot a dřeva - tranzitní poloha regionu - existence volných a nevyužitých ploch a prostorů - existence podpůrné infrastruktury pro inovační podnikání (průmyslové a technologické parky, kreativnecentra) - tradice výstavnictví	Slabé stránky: - nízká mzdová úroveň - nižší rozvinutost sektoru služeb v ekonomice - slabší rozvoj inovačních aktivit a modernizace v průmyslu, zejména v kvalitě IKT infrastruktury - přeshraniční spolupráce podnikatelských subjektů mezi sebou a s institucemi vzdělávání, výzkumu a vývoje - procesnost podpory přeshraniční spolupráce - nízký podíl finalizace výroby - nedostatek podnikatelské infrastruktury a nedostatečné využití potenciálu služeb na podporu rozvoje malých a středních podniků (inkubátory, hospodářské parky, podnikatelské, inovační a kreativní centra) - útlum některých tradičních odvětví - nedostatečná finanční podpora zejména malých podnikatelů - nedostatečné propojení vývoje, výroby a školství - neuspokojivý technický stav velké části sítě hlavních cest a železnic a nedostatečná dopravní obslužnost území - špatná ekonomická situace větší části zemědělských podniků s negativními dopady na rozvoj venkova - neprovázanost zemědělské výroby a zpracovatelského průmyslu - špatná ekonomická výkonnost periferních území - značná energetická závislost území - nedostatečně využívané vodozádržné řešení pro udržení vody v území v podnikatelské sféře
Příležitosti: - zvyšování konkurenceschopnosti v oblasti základního a aplikovaného výzkumu - podpora všech forem spolupráce mezi podnikatelskými subjekty v regionu (klastry, společné projekty, tematické sítě) - využití vědecko-výzkumného potenciálu, zejména pro průmyslové inovace a rozvoj produktivních služeb - zvýšení aktivity podpůrných institucí (hospodářských komor, zaměstnavatelských svazů ap.) - přechod z ekonomiky spoléhající na levnou pracovní sílu na sofistikovanou vysoce kvalitní výrobu a služby s vysokou přidanou hodnotou - posilování role malých a středních podnikatelů	Ohrožení: - stárnutí pracovní síly - odliv kvalifikované pracovní síly z území ER BBK, hlavně ze slovenské strany - nedostatečná podpora rozvoje podnikání - další prohlubování negativních trendů ve vývoji průmyslu s dopady na zaměstnanost a rozvoj průmyslových služeb včetně ztráty tuzemských i zahraničních trhů (anebo nezískání trhů nových) - trvalý pokles konkurenční pozice hlavních regionálních center i celého regionu vzhledem k úspěšnějším regionům - snížení schopnosti spolufinancování a předfinancování projektů z programů pomoci EU - opožďování výstavby a rekonstrukce silničních a železničních komunikací

• zvýšení přístupu na mezinárodní trhy napojením regionu na evropskou dopravní síť • zkvalitnění IKT dostupnosti příhraničí • prosazení integrovaného přístupu k rozvoji zemědělské a lesnické výroby (integrace ekonomických, energetických a ekologických komponentů) • podpora rozvoje sítě odbytových center (sdružení) zemědělských produktů a funkční a územní provázanosti se zpracovatelským průmyslem • zvyšování farmářské osvěty pro vznik a podporu soukromě hospodařících rolníků • podpora zavádění trendů Průmyslu 4.0 v podnikatelském sektoru • podpora participativní ekonomiky vč. podpory SMART řešení ve spolupráci s veřejnou sférou • využití podpůrných programů pro odvětví tradičního průmyslu v regionu • zavádění řešení na úsporu energie a zvýšení energetické nezávislosti území • zavádění vodozádržných řešení v území v podnikatelské sféře	• růst cen energií a surovin
--	--

3.2 Prioritní oblast 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy

3.2.1 Životní prostředí

Silné stránky: • Nadpriemerná kvalita životného prostredia v pohraničnom horskom a podhorskom pásme • vysoký podiel území s veľkoplošnou ochranou krajiny, vodných zdrojov a ostatných chránených území (napr. Natura 2000) • dostatočná kapacita vodných zdrojov, výskyt minerálnych vôd a liečivých prameňov a zachovalých lesných porastov • inštalácia koncových technológií u najvýznamnejších znečisťovateľov (na úseku ochrany ovzdušia a čistenia odpadových vôd) • klesajúci podiel skládkovania na odstraňovaní komunálneho odpadu • zlepšovanie akosti povrchových vôd • trend znižovania spotreby primárnych energetických zdrojov a zvyšovania spotreby obnoviteľných zdrojov energie • dlhodobá tradícia v špecializovaných odboroch poľnohospodárskej výroby • spracované samostatné programy na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia. • významný pokles emisií základných znečisťujúcich látok (oxidu siričitého (SO₂), oxidu dusíka (NO_x), oxidu uhoľnatého (CO), PM₁₀, PM_{2,5}) • zlepšovanie energetickej efektivity budov	Slabé stránky: • Nedostatočná pripravenosť na krízové situácie (výpadky v energetických dodávkach) • Veľká časť územia je radená medzi územia so zhoršenou kvalitou ovzdušia • nedostatočná retenčná schopnosť krajiny – riziko záplav a zosuvov pôdy • nedostatočná environmentálna výchova obyvateľstva • pretrvávajúce znečisťovanie významnej časti hydrologickej siete s nadväzujúcimi negatívnymi dopadmi na náklady na úpravu pitnej vody a chýbajúce ČOV a kanalizácie v menších sídlach • výrazný stupeň ohrozenia poľnohospodárskej pôdy pôsobením degradačných činiteľov • nedostatočná starostlivosť o mimolesné porasty – premnoženie invazívnych rastlín • opotrebenie niektorých zdrojov a distribučných sústav energií • vysoká energetická náročnosť niektorých výrobných činností • poddimenzovaný personál a technické vybavenie organizácií ochrany prírody a krajiny, hlavne vo vzťahu k druhovej ochrane • neexistujúca sieť sledovania a vyhodnocovania hlukového zaťaženia územia • prekračovanie imisného limitu benzo(a)pyrénu na slovenskej strane • pretrvávajúce prevádzkovanie zariadení na skládkovanie odpadov v nevhodných lokalitách • zvyšovanie celkového množstva vyprodukovaného komunálneho odpadu • úbytok poľnohospodárskej pôdy • úbytok lesných pozemkov, odlesňovanie – výrub
---	--

	lesov
Príležitosti: • znižovanie spotreby primárnych energetických zdrojov a zvyšovanie využívania obnoviteľných zdrojov energie; zvýšenie využívania geotermálnych vôd v poľnohospodárstve a v CR • spolupráca pri nakladaní s odpadmi s prioritou predchádzania vzniku odpadov a opätovné používanie odpadov, zlepšenie systému zberu biologického odpadu • znižovanie energetickej náročnosti budov a prevádzok, posilnenie energetickej bezpečnosti, vrátane posilnenia prenosovej a distribučnej elektrizačnej sústavy • rozvoj SMART (chytrých) riešení v oblasti životného prostredia a energetiky (napr. inteligentné prenosové siete) • vytvorenie a realizácia regionálnych a lokálnych generelov zásobovania obyvateľov a hospodárskej sféry energiami, najmä z obnoviteľných zdrojov • prehĺbenie programov krajiny a vodnej siete • budovanie systémov sledovania a vyhodnocovania jednotlivých zložiek životného prostredia • medzisektorová spolupráca v oblasti environmentálnej výchovy a výchovy k trvale udržateľnému rozvoju a vzdelanosti; zvýšenie povedomia verejnosti o predpokladaných dopadoch zmeny klímy • využitie potenciálu cezhraničnej spolupráce a výmeny skúseností v rámci trvale udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, lesníctva, vodného hospodárstva, stavebníctva a energetiky • podpora vhodného zalesňovania pôdy vrátane rýchlo rastúcich drevín s následným energetickým využitím • spolupráca pri ochrane pôdneho fondu (hlavne v chránených územiach) vo vzťahu k parciálnym ekonomickým záujmom • Príprava spoločných adaptačných stratégií na zmenu klímy zahŕňajúcich mitigačné opatrenia a krízové riešenia • spolupráca pri podpore vidieckych oblastí, diverzifikácii ekonomickej infraštruktúry regiónov a posilnenia bezpečnosti obyvateľstva pri dopadoch extrémneho počasia • podpora a inovácie pre hospodárenie farmárov a lesných hospodárov, ktorí prinášajú spoločnú pridanú hodnotu nad rámec produkcie (ochrana biodiverzity, klímy, krajiny, vodných zdrojov)	Ohrozenia: • nárast problémov spojených s dopadom klimatických zmien a extrémnymi výkyvmi počasia (sucho, povodne a pod.) • nedostatočná retenčná schopnosť krajiny • neexistujúci systém sledovania a vyhodnocovania dopadov zmeny klímy na územia regiónov • neexistencia adaptačných stratégií na zmenu klímy • pretrvávajúce znečisťovanie vôd s negatívnym dopadom na náklady na úpravu pitnej vody • podcenenie negatívnych dopadov narušeného životného prostredia na zdravotný stav obyvateľstva a ekologickú stabilitu krajiny • ohrozenie kvality života a krajiny v území presadzovaním obnovenia ťažby nerastných surovín v dôsledku parciálnych ekonomických záujmov, najmä v chránených územiach • presadzovanie výstavby zariadení na zneškodňovanie /zhodnocovanie odpadov v nevhodných lokalitách • rozvoj individuálnej automobilovej dopravy a obmedzovanie verejnej dopravy • nelegálna ťažba dreva a krádeže • podceňovanie negatívnych vizuálnych dopadov na scenériu krajiny pri plánovaní a realizácii nových zámerov • nedostatok finančných prostriedkov na spolufinancovanie projektov

3.2.2 Doprava

Silné stránky: • strategická poloha území z pohľadu dopravy, významné tranzitní funkcie v mezinárodnej doprave • priame napojenie území na evropskú dálničnú sieť • rozsah siete silnic I. triedy v zásade odpovedá potrebám dopravného napojenia a dopravných služieb kraja (vyjma dĺžkových úsekov s lokálnymi problémami) • regionem prechádzajúci železniční ťahy nadregionálneho a mezinárodného významu,	Slabé stránky: • pomalá príprava a realizácia v oblasti nadřazené dopravní sítě - dálniční a rychlostní komunikace a nedostatečná průchodnost státní hranice ČR/SR • absence přeshraničních úseků propojení dálnic D1 na slovenské a D1 na české straně v západovýchodním směru • absence páteřní rychlostní komunikace regionů
---	---

dlouhodobě stabilizované železniční tratě na území kraje • existence civilních dopravních a sportovních letišť • nárůst celkové délky cyklostezek a jejich propojování do souvislých úseků • sjednocení koncepcí dopravních systémů SR a ČR na propojení území • dlouhodobě stabilizovaný územní plán celého regionu, který již rámcově dopravní infrastrukturu řeší • spracovaný Plán udržitelné mobility TSK • plánovaná rychlostní silnice R6, která bude spojit D1 s Púchovem a hraničním přechodem do Česka při Lysé pod Makytou. Na hranici bude silnice R6 propojená s českou dálnicí D49 • elektrifikovaná železniční trať E 63, kterou je region TSK připojený na mezinárodní železniční tratě. Železniční trať, která plní funkci mezinárodní magistrály - je hranice ČR/SR Horní Lideč – Púchov – Žilina – Košice - hranice SR/Ukrajina. Napojení na ČR železničními tratěmi Nové Mesto nad Váhom - Veselí nad Moravou a Trenčianska Teplá – Brno	Pomoraví a Pováží, nedokončené stávající propojení na dálniční a transevropské dopravní sítě • nedostatečná dopravní dostupnost obývaného venkovského prostoru (zejm. příhraniční oblasti) • propustnost státní hranice v kolizi se současnými i rozvojovými potřebami území – nedostatečná propustnost významných silničních tahů a nedostatečně kvalitní propojení přeshraničních úseků • vysoké zatížení měst a obcí tranzitní dopravou (chybějící obchvaty, průjezdy městy a obcemi jsou nevyhovující) • zastaralá železniční infrastruktura, pomalá modernizace tratí a nádraží • celkově zanedbaný stav dopravní infrastruktury a související technické a obslužné vybavenosti, zejména regionálního a lokálního charakteru • neexistující přímé spoje veřejné dopravy mezi krajskými městy • nabídka veřejné dopravy není konkurenceschopná individuální automobilové dopravě • přetíženost silnice I/9 (silnice I. třídy vedoucí v trase Brno- Drietoma, st. hranice - Trenčín - Prievidza - Žiar nad Hronom), • neexistence přeshraničních integrovaných dopravních systémů • na slovenské straně žádné oficiální parkoviště typu P + R nebo K + R, které umožňují vhodně kombinovat individuální a veřejnou dopravu • veřejná hromadná i osobní doprava je významným zdrojem zátěže životního prostředí
Příležitosti: • modernizace dopravní infrastruktury s cílem zvýšení bezpečnosti dopravy a provozu, zlepšení dopravní obslužnosti a propustnosti území • úplné napojení regionu na dálniční síť České republiky a Slovenska • stimulace účinné mezinárodní koordinace výstavby dálničních a rychlostních silničních komunikací a spolupráce s okolními regiony a sousedními státy za účelem zkvalitnění dopravní obslužnosti v rámci přeshraniční spolupráce • výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy, které v rámci dopravního systému regionů zajišťují návaznost na okolní regiony a státy • realizace výstavby, rekonstrukce a modernizace cyklistické infrastruktury • rozvoj SMART (chytrých) řešení v oblasti dopravy (např. systémy inteligentního řízení dopravy) • zkvalitňování veřejné dopravy v území (komfort, dostupnost, spolehlivost) z hlediska technického i organizačního, s cílem zabezpečit vyšší konkurenceschopnost vůči osobní automobilové dopravě. • Integrace systémů veřejné linkové dopravy, městské hromadné dopravy a osobní železniční dopravy do systému IDS • podpora alternativních (ekologických) druhů dopravy a sdílení dopravních prostředků	Ohrožení: • nízká úroveň dopravní infrastruktury vyššího řádu a perifernost území z hlediska obou států, technická zanedbanost pozemních komunikací • nedostatečně funkční a rozvinutá dopravní infrastruktura (negativní vliv na množství a kvalitu umístění investic v regionu a na omezení rozvoje území) • prohloubení problémů v dopravní obsluze území v souvislosti s rušením regionálních a lokálních železničních tratí • odkládání napojení příhraničních oblastí na hlavní dopravní tahy • nerovnováha z hlediska potřebných finančních zdrojů a možných výdajů na infrastrukturu a obsluhu či opravy komunikací • nedostatečná konkurenceschopnost veřejné dopravy vůči individuální (osobní) dopravě

3.3 Prioritní oblast 3 – Rozvoj cestovního ruchu a kultury

3.3.1 Cestovní ruch

Silné stránky: • zajímavé přírodní lokality a velký potenciál turistických cílů pro trávení volného času po celý rok • potenciál využití pro domácí i zahraniční návštěvníky • rozmanitý potenciál pro rozvoj tematického cestovního ruchu • široká nabídka sportovních a turistických aktivit, některé mezinárodního významu; • existence historických objektů, historicko-kulturních památek, významných staveb sakrálního charakteru a drobných sakrálních památek a památek nesoucích kulturní dědictví; • množství nových i tradičních produktů CR, které pozitivně ovlivňují návštěvnost jednotlivých částí regionu; • existence oblastních organizací a MAS pozitivně ovlivňujících portfolio služeb a infrastrukturu CR; • existence středisek CR • existence turisticko-informačních center; • realizace propojení regionálních cyklistických úseků; • nastartované zavádění inovativních prvků do CR; • návrat k tradicím prostřednictvím kurzů lidové kultury a agroturistiky; • podmínky pro realizaci výstav a jejich tradice; • cenová dostupnost služeb; • do roku 2019 zvyšování návštěvnosti i počtu nocí strávených návštěvníkem na jednom místě; • výhodná geografická poloha přeshraničního regionu; • dobré dopravní spojení a krátká vzdálenost od velkých měst; • ve světě méně známý region, který si udržuje své lokální historicko-kulturní dědictví.	Slabé stránky: • vysoká závislost odvětví na ekonomické situaci, sezónnost některých služeb a nestabilita vlivem neočekávaných událostí • nedostatečná připravenost a flexibilita uzpůsobování subjektů v CR změnám a využívání SMART řešení • nedostatek kvalifikovaných pracovníků ve službách a sezónnost zaměstnávání; • nízké investice podnikatelů do služeb CR zejména na venkově; • neziskovost/nedostatečná ziskovost provozu převážně většiny turistických cílů • odpuzující vzhled některých objektů (památkových, ale i ostatních, např. bývalých továren apod.) nacházejících se ve střediscích CR; • zastarávání starší turistické infrastruktury a rostoucí opotřebení vlivem užívání • nedostatek zdrojů na obnovu a případné doplnění návštěvnické infrastruktury, chybějící zdroje financování na základní obnovu • rostoucí finanční náročnost údržby, provozu a obnovy turistických cílů a infrastruktury; • omezení vybudování infrastruktury na chráněných územích a zatraktivnění budov, které jsou na seznamu kulturních památek; • obtížná konkurenceschopnost neziskových zařízení; • chybějící turistické trasy a cyklostezky v některých lokalitách včetně vzájemného propojení; • nezodpovědné chování turistů z hlediska ekologie i ochrany zdraví, ale i z hlediska snahy o zachování atraktivit a infrastruktury CR; • dopad klimatických změn na některé aktivity (lyžování, běžkování, bruslení na otevřených plochách, skialp); • málo regionálních specialit ve stravovacích provozech zejména na slovenské straně; • nedostatečná informovanost v některých částech regionu; • chybějící propojování produktů a atraktivit CR.
Příležitosti: • diverzifikace nabídky služeb ze sezónních na celoroční v zájmu dosažení vyšší návštěvnosti i v období mimo sezónu; • posílení kooperace a výměny zkušeností všech subjektů cestovního ruchu na obou stranách; • podpora lokální gastronomie a lokálních zdrojů surovin; • dokončení regionálních cyklostezek pro propojení stávajících úseků včetně návaznosti na lokální návštěvnickou infrastrukturu k celoplošné podpoře CR v území;	Ohrožení: • soustavná nutná údržba stávající infrastruktury a její prodražování; • zastarání kulturních a turistických cílů a zanedbání jejich obnovy; • snižování finančních zdrojů do oblasti CR • vandalismus (náhodný i opakující se); • sezónnost; • silná konkurence jiných regionů; • snižující se platební schopnost obyvatelstva; • jednodenní turistika; • úpadek návštěvnosti území vlivem

• služby rozšířit o well-being a rekreaci jako zdravotní prevenci (koupele, wellness, agroturistika); • zvýšit atraktivitu území a rozšířit portfolio návštěvníků zavedením moderních a SMART řešení a produktů • zvýšit návštěvnost netradičními hravými formami (např. hrou, kde návštěvník musí absolvovat návštěvu každého z vytipovaných lokalit); • dovybavení území chybějící infrastrukturou; • výstavba rozhleden, výhledových míst v krajině a značkování nových turistických tras; • tvorba nových regionálních produktů se zaměřením na jednotlivé cílové skupiny a spojením různých atraktivit lokality nebo s jednotným zaměřením (např. návštěvy historických míst) s cílem prodloužení pobytu návštěvníka; • obnova stávající infrastruktury CR; • zvýšení počtu přenocujících návštěvníků a prodloužení délky jejich pobytu v území • rozvoj spolupráce a vzájemné využití zkušeností pro rozvoj CR napříč hranicemi • tvorba ucelených produktů a společných atraktivit CR propojujících česko-slovenské pohraničí • společná propagace regionů; • zvýšení počtu členů v jednotlivých oblastních organizacích a místních akčních skupinách; • společná nabídka produktů CR zahraničním cestovním kancelářím; • účast na společných výstavách a prezentacích.	neočekávaných událostí (včetně válečných konfliktů, zdravotních hrozeb či jiných událostí) • ukončení činnosti většího počtu podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu • nedostatek kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovníků se zájmem o práci v oblasti CR; • neschopnost čerpání finančních dotací a chybějící dotační zdroje; • rostoucí byrokracie související s činnostmi v oblasti CR; • změna podmínek znesnadňujících či znemožňujících stanovenou udržitelnost projektů CR daná vznikem předem neočekávaných událostí; • neschopnost využít potenciál území; • přetrhání vzájemných vazeb v území, zánik spolupráce a platformy pro výměny zkušeností napříč hranicemi.
---	---

3.3.2 Kultura

Silné stránky: • územie s historickým, kultúrnym a jazykovým prepojením, s mnohými podobnými tradíciami a ľudovými zvykmi; • existujúce väzby a záujem o cezhraničnú spoluprácu a organizovanie spoločných aktivít; • snaha o previazanie tradícií s novými prvkami kultúry • existencia objektov a zázemí, v ktorých je možné usporadúvať kultúrne akcie; • existencia subjektov a dobrovoľníkov, ktorí pôsobia v záujmovo-umeleckej tvorbe a popularizujú tradičný folklór; • stále relatívne vysoký záujem o umelecké činnosti; • bohatá história a silné tradície vytvárajúce jedinečný charakter územia ako silný nástroj udržiavajúci konkurenceschopnosť oproti ostatným regiónom • dopyt po starých remeslách, pestovaní starých odrôd rastlín a drevín, chov tradičných plemien.	Slabé stránky: • slabá podpora tradičnej ľudovej kultúry z verejných zdrojov; • neziskovosť/nedostatočná ziskovosť väčšiny kultúrnych akcií (najmä menších akcií na udržanie tradícií a kultúrnych atraktivít územia) • vysoká závislosť odvetvia na ekonomickej situácii • strata záujmu mladších generácií o spoločnú históriu a kultúru a starnutie pamätníkov bez odovzdania informácií nástupníkom (zánik tradícií) • prestarlá infraštruktúra kultúrnych objektov a ich nedostatočná vybavenosť; • komplikované byrokratické podmienky pre ľudových umelcov, miestnych aktérov a producentov; • nedostatok kultúrnych akcií v mimosezónnom období; • nedostatok pracovníkov z dôvodu sezónnosti a nestability podmienok v oblasti kultúry a vysoká závislosť na dobrovoľníctve • komplikácie pri zadávaní cezhraničnej zákazky, vyplývajúce z platnej legislatívy, a s tým spojené obmedzenie prístupu menších lokálnych aktérov, ktorí nemajú administratívne kapacity a znalosti k verejným zákazkám; • nekonceptná informovanosť o realizovaných akciách v regióne; • finančná i vedomostná bariéra zavádzania
--	---

	moderných nástrojov a SMART riešení v oblasti kultúry.
Príležitosti: - využitie potenciálu menovania krajského mesta Trenčín Európskym hlavným mestom kultúry 2026; - vznik nového správneho orgánu s názvom Kreatívny Inštitút Trenčín, zodpovedného za prípravu a realizáciu kultúrnych projektov; - obnova a rozvoj infraštruktúry pre realizáciu kultúrnych aktivít a akcií i za podmienok zvýšených požiadavok na ochranu zdravia a bezpečnosti; - kvalitná celoročná ponuka kultúrnych akcií a voľnočasových aktivít zvyšujúcich atraktivitu územia - vybudovanie spoločnej komplexnej kultúrnej informačnej siete, prepájanie informácií; - podpora občianskych združení, súborov a iných telies či miestnych aktérov; - budovanie a prehľbovanie tradičnej ľudovej kultúry a remesiel, ale i podpora rozvoja novej ponuky produktov, akcií a služieb; - podpora vzniku publikácií a produktov so zameraním na miestne historicko-kultúrne dedičstvo, - zjednodušenie administratívnej náročnosti prevádzky/realizácie a financovania kultúrnych atraktivít a akcií - obnova historických a kultúrnych pamiatok a kompletná podpora ich využitia (vrátane obdobia organizovania kultúrnych aktivít); - využitie netradičných a prírodných miest na realizáciu koncertov, výstav, verejných diskusií apod.; - rozširovanie portfólia služieb v existujúcich kultúrnych centrách s cieľom zamerať sa na rôzne skupiny potencionálnych návštevníkov; - prepojiť kultúrne produkty s cestovným ruchom; - využitie prostriedkov z fondov a podpora získavania a využívania ďalších externých zdrojov financovania.	Ohrozenia: - zhoršenie ekonomickej situácie a kúpyschopnosti obyvateľstva a s tým spojený pokles návštevníkov v kultúrnej sfére; - zhoršenie ekonomických podmienok pre subjekty organizujúce kultúrne akcie a na činnosť umeleckých a kultúrnych telies a pre jednotlivých remeslníkov ľudovej tvorivosti; - nedostatok pracovníkov v oblasti (z dôvodu sezónnosti a nestability podmienok) kultúry - nedostatočná údržba technického stavu existujúcich kultúrnych objektov; - zastaralé materiálno-technické vybavenie organizátorov kultúrnych akcií; - prírodné katastrofy a pandémie; - nedostatečné finančné ohodnotenie pracovníkov kultúry; - vandalizmus; - postupný zánik niektorých kultúrnych tradícií alebo ich transformácia; - strata záujmu o návštevu regiónu - vojenské konflikty či iné neočakávané udalosti s negatívnym ekonomickým a ekologickým dopadom.

Prioritní oblast 4 – Fond malých projektů

SWOT analýza pro tuto oblast je kombinací SWOT analýz prioritních os 1–3, protože se jedná o průřezovou oblast Strategie.

4 NÁVRHOVÁ ČÁST

4.1 Střednědobá strategie přeshraniční spolupráce (2021 – 2027)

Stěžejní fakt ověřený všemi roky, kdy existuje přeshraniční spolupráce na česko-slovenské hranici, je ten, že základní hodnoty i cíle, na nichž je přeshraniční spolupráce v ER BBK postavena, jsou stále

platné. Celá společnost však aktuálně prochází vývojem daným celkovou situací v Evropě, na který je třeba pružně reagovat tak, aby Euroregion byl stále zajímavou a dostatečně silnou základnou v území i nadále.

Jeden ze záměrů Euroregionu je opět podpořit přeshraniční spolupráci tam, kde jsou i po 30 letech od rozdělení republiky rezervy a tyto opomíjené oblasti posílit. Proto je nutné podporovat přeshraniční spolupráci s ohledem na postupný udržitelný rozvoj území. Tomu odpovídá i pojetí Strategie, která cíleně směřuje právě do oblasti trvale udržitelného rozvoje.

Bude také navázáno na tradici Správcovství FMP vykonávaného Regionem Bílé Karpaty pro celou hranici od roku 2004 dosud, v čemž bude pokračovat v novém plánovacím období již jako ER BBK.

Aktéři přeshraniční spolupráce

Rozvoj spolupráce z pohledu institucionálního dlouhodobě tvoří stálá partnerství mezi samosprávami, neziskovými organizacemi a podnikateli. Spolupráce těchto tří sektorů by měla být příležitostí k dalšímu rozvoji.

Samosprávné kraje na obou stranách za více než 20 let své existence posílily své pozice v rámci států i z pohledu přeshraniční spolupráce. Jsou vnímáni jako jedni z předních leadrů v této oblasti, zejména z pohledu budování infrastruktury. Kraje sice částečně převzaly některé z původních úloh Euroregionu, nicméně pevnou koncepci přeshraniční spolupráce ustavenou nemají, byť mají navázány vzájemné vztahy na velmi vysoké úrovni. Od roku 2021 je Trenčianský samosprávný kraj členem RBK SR a Zlínský kraj je dlouhodobě stálým hostem ve Správní radě RBK ČR. Tímto oba kraje podpořily svůj vliv na přeshraniční spolupráci v území Euroregionu díky užšímu propojení těchto tří organizací. Tímto ustavením také vzniká pozoruhodná základna pro úzkou spolupráci obou krajů a Euroregionu, a to i v kontextu zpracované Strategie ER BBK. Jejich vzájemné působení lze díky společné koordinované účasti vnímat i v rámci působení v Česko-slovenské mezivládní komisi přeshraniční spolupráce, ve Společném monitorovacím výboru, Regionálních výborech FMP a podobných orgánech.

Na úrovni obcí, jejich svazků a neziskových organizací je realizována přeshraniční spolupráce zejména v oblasti měkkých aktivit typu lidé lidem a drobných infrastrukturních projektů. Významným zdrojem pro podporu realizace těchto aktivit v přeshraničním kontextu je Fond malých projektů, který je v území realizován již od plánovacího období 2004 - 2006.

Celkově ale v rámci institucí a jejich spolupráce stále chybí větší vzájemná provázanost, byť i v tomto ohledu byl v posledních letech udělán pozitivní posun. Jedním z úsilí partnerů ve střednědobém horizontu bude užší propojení subjektů samospráv, neziskových organizací, ale i podnikatelských subjektů tak, aby byli dostatečně motivováni realizovat přeshraniční spolupráci. Jednou z hlavních forem této motivace je poskytování efektivního servisu v oblasti přeshraniční spolupráce pro území Zlínského a Trenčínského kraje v kooperaci s oběma kraji a její aktivní propagace.

Udržitelný rozvoj území

Základem finanční podpory pro realizaci přeshraniční spolupráce jsou obecně dlouhodobé specifické programy přeshraniční spolupráce. V ER BBK bude v současném období realizován Program přeshraniční spolupráce Interreg Slovensko-Česko 2021-2027. Tento bude základem pro soustavný rozvoj území a podpora z něj bude přispívat ke zvýšení konkurenceschopnosti příhraniční oblasti. Euroregion společně s partnery se pravidelně podílí na jeho přípravě.

Nová podoba kohezní politiky pro roky 2021+ byla ovlivněna geopolitickým a finančním vývojem (vystoupení Velké Británie z EU a s tím související tlak na prohlubování evropské integrace jakožto její protiklad), ale i nutností řešit migrační a bezpečnostní otázky. Evropská komise v této souvislosti deklarovala, že chce modernizovat politiku soudržnosti, jejíž cílem má být růst hospodářské a sociální konvergence a pomoc regionům, přičemž k zásadnějším změnám by docházet nemělo. Hlavním cílem je tedy snížit rozdíly napříč EU, zjednodušit tuto politiku a připravit ji na nové výzvy. Jedenáct tematických cílů, které jsou uplatňovány v rámci programového období 2014–2020, bylo přetransformováno do pěti politických cílů. Hlavní oblasti zájmu nicméně zůstaly zachovány.

Evropská územní spolupráce (EÚS) je cílem politiky soudržnosti vytvořeným tak, aby řešil problém překračující státní hranice a vyžadující jednotné řešení, stejně tak aby byl společně rozvíjen potenciál různých území. V programovém období 2014–2020 bylo poprvé v rámci politiky soudržnosti přijato nařízení, které pokrývá evropské činnosti v oblasti územní spolupráce za podpory Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Tato praxe bude pokračovat i v období 2021–2027.

Snahou Euroregionu bude ve spolupráci s příslušnými ministerstvy a územními samosprávami zachování stávajících principů evropské územní spolupráce. Usilovat bude také o zachování možnosti financování infrastruktur v příhraničním území a dále zachování osvědčeného formátu Fondu malých projektů, resp. jiné formy podpory menších přeshraničních projektů spravovaných regionálními strukturami, Euroregiony, přímo v území.

Po delší odmlce způsobené celosvětovou pandemií nemoci Covid19 by měla být také obnovena činnost česko-slovenské mezivládní komise. Její úlohou opět bude přispívat k řešení problémů příhraničí z úrovně vyšší instance.

V souladu s dlouhodobým směřováním Euroregionu a stejně tak i s programy rozvoje Zlínského a Trenčianského kraje bude i v dalším období zdůrazněna podpora rozvoje území v definovaných oblastech, které se stále ukazují jako platné a pro území nezbytné. Vycházejí z minulého období, nicméně reflektují aktuální a možné budoucí překážky, které je třeba společně přeshraničně řešit:

- 1. Rozvoj lidského potenciálu a podnikání,**
- 2. Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy,**
- 3. Rozvoj cestovního ruchu a kultury.**

Je třeba tyto realizovat tak, aby území Euroregionu bylo konkurenceschopné a vytvářelo příznivé podmínky pro život obyvatel.

Důležitým a zásadním prvkem je dodržování principů trvale udržitelného rozvoje ve všech třech vydefinovaných oblastech. Klíčové bude pro nositele přeshraničních projektů omezit formálnost a proklamativnost přeshraniční spolupráce a zaměřit se na konkrétní výstupy s preferencí realizovatelných a trvale udržitelných výstupů. Nutné je také se při realizaci projektů podílet na součinnosti propojování jednotlivých odvětví národních hospodářství. Tím bude podpořeno vytvoření prostoru pro zachování/naplnění cílů Strategie.

Globální vizí pro rozvoj příhraničního území je realizace společných projektů směřujících k vyrovnanému rozvoji ve všech oblastech a stejně tak zachováním hodnot jedinečného území přispět k posílení regionální identity a sounáležitosti území.

V souvislosti s definovanou vizí také přetrvává stále platná zásada - cílem je do území peníze přinášet, nikoliv je z něj odčerpávat.

4.1.1 Prioritní oblast 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání

Základné hodnoty a ciele, na ktorých bola cezhraničná spolupráca v Euroregióně Bílé–Biele Karpaty založená, zostávajú vďaka prvej kvalitatívnej stratégii v platnosti i do budúcnosti, najmä v prioritie riešajúcej ľudský potenciál, sociálnu starostlivosť, vzdelávanie, vedu a výskum a podnikanie. Rýchlo sa meniaci spoločenský a technologický vývoj však neustále prináša nové smery, na ktoré je treba flexibilne reagovať práve pri rozvoji ľudského potenciálu, ekonomickej a sociálnej stability územia. K tomu je nevyhnutná dynamicky sa rozvíjajúca inštitucionálna cezhraničná spolupráca samospráv, akademického, neziskového a podnikateľského sektora, v partnerstve so špecializovanými štátnymi inštitúciami.

Tak, ako doteraz, Euroregión vždy kládol najväčší dôraz na rozvoj ľudského potenciálu. V tejto oblasti nastal posun nárokov od zvyšovania kvalifikačnej štruktúry obyvateľstva k cieľovému vzdelávaniu, vrátane celoživotného i komunitného, pre potreby trhu práce a elimináciu problematiky nedostatku špecializovaných pracovných síl. Pokračujúci pokles obyvateľstva v predproduktívnom veku, odliv obyvateľov v produktívnom veku a zvýšenie podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku prináša nové výzvy rovnako v oblasti zamestnanosti, ako v oblasti nedostatkových a v súčasnosti nevyhovujúcich systémov sociálnych a ďalších nadväzujúcich služieb. Ďalším zo závažných problémov je získanie a stabilizácia kvalifikovanej pracovnej sily. Podnikatelia vidia čiastočné riešenie v doškolovacích zariadeniach, ako súčasť technologických a inovačných centier a samozrejme v ďalšom rozvíjaní programov duálneho vzdelávania. Stále však zostáva vážnym problémom, že po vyučení a zaškolení vo firme, noví zamestnanci odchádzajú do zahraničia aj pri nadštandardnej mzdovej úrovni. Podnikatelia považujú skvalitnenie života v regióne budovaním sociálnej infraštruktúry za veľmi dôležité. Práve pri rozhodovaní vyučených a zaškolených zamestnancov o zotrvaní vo firme, či v regióne môže kvalita života zohrať najdôležitejšiu úlohu.

Na strategické a projektové riešenie pomenovaných problémov sa môže Euroregión ešte aj dnes spoliehať na pevnú väzbu obyvateľstva na územie a záujem o jeho rozvoj, na adaptabilnú a kvalifikovanú pracovnú silu, dostatočnú sieť základných škôl, na reštrukturalizované stredné školstvo a vysoké školy s novými študijnými odbormi s nadregionálnym významom. No najviac sa i v budúcnosti môže spoliehať na tradičnú inštitucionálnu a pokračujúcu novšiu (najmä vďaka predchádzajúcim programom INTERREG) spoluprácu samosprávneho i štátneho sektora, podnikateľského, akademického a neziskového sektora, výsledky ktorej prinášajú zlepšenie kvality života obyvateľov územia.

V ďalšom období je potrebné v cezhraničnej spolupráci v území Euroregiónu rozvíjať cieľovú špecializáciu vzdelávania, výmenu vedomostí a tvorbu vzdelávacích programov, duálneho vzdelávania, výmenu skúseností a odborných znalostí medzi vzdelávacími inštitúciami všetkých troch stupňov; podporovať aplikovanú vedu a výskum nielen pre potreby regionálneho podnikateľského sektora. V podnikateľskej sfére v rámci cezhraničnej spolupráce naďalej zostáva hlavnou výzvou podpora a zachovanie niektorých tradičných odvetví, ako napr. sklárstvo, gumárstvo atď., zvýšenie podielu finalizácie výrobkov, inovačné aktivity, modernizáciu priemyslu, skvalitnenie IKT infraštruktúry a zavádzanie SMART agendy v území ER BBK. Euroregión sa v tejto oblasti môže oprieť o vybudovanú vedecko-výskumnú základňu, zdroje surovín – najmä stavebných hmôt a dreva, voľné a nevyužívané plochy a priestory, podpornú infraštruktúru pre inovačné podnikanie a tiež o výhodnú tranzitnú polohu regiónu.

Najpálčivejším problémom nielen v strednodobom horizonte je aktívne a dôsledné riešenie populačných zmien a s tým súvisiacich sociálnych a zdravotníckych služieb. Nejde tu len o ich prispôsobovanie súčasnej dobe, ale najmä o ich dlhodobú udržateľnosť. Práve Euroregión by mohol byť tým modelovým riešením nielen pre slovensko-českú hranicu na prepájanie a využívanie sociálnych a zdravotníckych služieb na oboch stranách hranice - tak, ako je to bežné v západnejších krajinách ES. To však bude vyžadovať systematickú dlhodobú prácu na zosúladení súvisiacich legislatív SR a ČR; vytipovanie oblastí sociálnych služieb s najmenšími prekážkami a najžiadanejšími službami, resp. najviac šetriacimi finančné a ľudské zdroje; spracovanie stratégií ich rozvoja a v dlhodobom horizonte praktických manažmentov realizácie. Potrebné je začať čo najskôr.

4.1.1.1 Priorita 1.1 – Rozvoj ľudského potenciálu a vzdelávania

Specifický cieľ 1.1.1 – **Vytváranie podmienok modernizácie vzdelávania podľa potrieb trhu práce, rozvoj vedy a výskumu**

- Opatrení 1.1.1.1 – Monitorig cezhraničných potrieb trhu práce, strednodobé a dlhodobé koncepcie rozvoja trhu práce a ich aplikácia pri rozvoji regionálneho školstva
- Opatrení 1.1.1.2 - Systémy spoločného poradenstva, vzdelávania, investície a programy adaptácie školstva na nové technológie a certifikácie pre potreby trhu práce i potreby tradičných priemyselných odvetví v území ER BBK
- Opatrení 1.1.1.3 - Podpora a propagácia odborného a duálneho vzdelávania, programov celoživotného vzdelávania a regionálnych škôl v území ER BBK
- Opatrení 1.1.1.4 - Tvorba spoločných vedecko-výskumných programov pre aplikovaný výskum a podpora spoločných projektov malých a stredných podnikov s výskumno-vývojovými organizáciami

Specifický cieľ 1.1.2 – **Podpora rozvoja inštitucionálnej spolupráce**

- Opatrení 1.1.2.1 - Podpora programov spolupráce verejnej správy, súkromného a neziskového sektoru na cielené a koncepčné riešenia zlepšenia kvality života občanov v území ER BBK, vrátane využitia SMART prístupu a inovácií v rámci oblasti krízového riadenia
- Opatrení 1.1.2.2.- Vzájomná spolupráca úradov práce, hospodárskych, sociálnych partnerov a regionálnych vzdelávacích inštitúcií všetkých stupňov podľa potrieb trhu práce
- Opatrení 1.1.2.3 – Inštitucionálna spolupráca na dlhodobom legislatívnom, strategickom a aplikačnom riešení cezhraničného prepojenia sociálnych a zdravotníckych služieb
- Opatrení 1.1.2.4 – Vytváranie spolupracujúcich sietí súkromnej a verejnej sféry v rôznych oblastiach

4.1.1.2 priorita 1.2 – Rozvoj podnikaní

Specifický cieľ 1.2.1 – **Podpora rozvoja spolupráce a konkurenceschopnosti podnikateľského sektora**

- Opatrení 1.2.1.1 – Zavádzanie spoločných programov rozvoja podnikania, inovačných a IKT aktivít
- Opatrení 1.2.1.2 - Podpora rozvoja učňovských a technických odborov
- Opatrení 1.2.1.3 - Podpora stabilizácie podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov v poľnohospodárstve
- Opatrení 1.2.1.4 - Podpora programov spolupráce výskumných a vývojových inštitúcií s podnikateľským sektorom, najmä v oblasti tradičného priemyslu v regióne

4.1.1.3 Priorita 1.3 – Rozvoj sociálnych a zdravotníckych služieb

Specifický cieľ 1.3.1 – **Programy riešenia spoločných sociálnych a zdravotníckych problémov**

- Opatření 1.3.1.1 - Programy riešiace problematiku spôsobenú postupným starnutím obyvateľstva v pohraničí ER BBK
- Opatření 1.3.1.2 - Výchovné aktivity so zameraním na prevenciu sociálne patologických javov
- Opatření 1.3.1.3 - Inovácie v oblasti poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb podľa aktuálnych potrieb klientov a aktuálnych zmien vonkajších podmienok (napr. pandémie, karanténa ap.)
- Opatření 1.3.1.4 - Podpora vytvárania podmienok na riešenie cezhraničných legislatívnych rozdielov podmienok poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb

4.1.2 Prioritní oblast 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy

Prioritní oblast Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy bude také ve velké míře navazovat na aktivity minulého období. Tato prioritní oblast si i nadále bude vyžadovat vysoké nároky na finanční prostředky určené pro rozvoj dané tematické oblasti. Rozvoj zahrnutých problematických okruhů, lze řešit prostřednictvím národních zdrojů financování, ale pokud jsou v mnohých případech společné pro obě strany hranice, je nutná při jejich řešení přeshraniční spolupráce. Euroregion je vyšší formou přeshraniční spolupráce a představuje efektivní cestu trvale udržitelného rozvoje příhraničních regionů.

Území Euroregionu se vyznačuje relativně vysokou kvalitou přírodního prostředí v pohraničním horském a podhorském pásmu se zachovalými lesními porosty a s dostatečnou kapacitou vodních zdrojů, výskytem minerálních vod a léčivých pramenů. Z tohoto důvodu je zde vysoký podíl území s velkoplošnou ochranou krajiny a vodních zdrojů a ostatních chráněných území. Tento stav do určité míry determinuje možnosti dalšího rozvoje území a vyžaduje důraznější přístup k ochraně životního prostředí, zlepšení monitoringu, zavedení globálního informačního systému a intenzifikaci environmentální výchovy obyvatelstva. V kontextu uchování kvalitního životního prostředí se jeví i do budoucího období příhodná také spolupráce při nakládání s odpady, prevence jejich vzniku a zlepšení systému sběru biologických odpadů. Dalším ovlivňujícím faktorem je všeobecný nárůst spotřeby elektrické energie, přičemž území daných krajů je schopno poskytnout dostatečné zdroje na využití obnovitelných zdrojů. Další z možných výzev je též zajištění alespoň částečné potravinové soběstačnosti území s využitím regionálních a tradičních produktů.

Z dopravního hlediska území obou krajů vykazuje poměrně nízkou úroveň dopravní infrastruktury vyššího řádu a perifernost, dále technickou zanedbanost pozemních komunikací. Území je pokryto územně plánovací dokumentací, která stabilizuje návrh dopravní infrastruktury zajišťující podmínky pro dopravní dostupnost a propustnost území zahrnutou i do transevropské dopravní sítě TEN-T, s potenciálem zvýšení konkurenceschopnosti obou příhraničních regionů. Významným dopravním prvkem je také bezmotorová doprava. Přetrvávají jisté problémy s nedostatečnou dopravní dostupností venkova v některých částech euroregionu. Zejména na slovenské straně chybí parkoviště typu P+R či K+R, která umožňují vhodně kombinovat individuální a veřejnou dopravu. Na celém území lze konstatovat nedostatečnou konkurenceschopnost veřejné hromadné dopravy vůči individuální automobilové dopravě.

4.1.2.1 Priorita 2.1 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí

Specifický cíl 2.1.1 – **Ochrana a obnova biodiverzity**

- Opatření 2.1.1.1 - Vytváření informačních systémů a monitoringu biotopů a druhů
- Opatření 2.1.1.2 - Podpora inovací pro hospodaření zaměřeného na údržbu a zachování krajiny (ochrana biodiverzity a klimatu, krajinotvorba)
- Opatření 2.1.1.3 - Společné programy systémového řešení rozvoje venkovských oblastí, spolupráce při ochraně půdního fondu ve vztahu k parciálním ekonomickým zájmům
- Opatření 2.1.1.4 - Podpora využívání regionálních a tradičních produktů směrem k potravinové soběstačnosti území vč. podpory a propagace drobných zemědělců a regionálních producentů

Specifický cíl 2.1.2 – **Adaptace na změny klimatu a posílení energetické bezpečnosti území**

- Opatření 2.1.2.1 - Spolupráce při nakládání s odpady, v předcházení vzniku odpadů a zlepšení systému sběru biologicky rozložitelných odpadů
- Opatření 2.1.2.2 - Vybudování systémů sledování a vyhodnocování vlivu klimatických změn, příprava společných adaptačních strategií na změnu klimatu a přizpůsobování ekosystémů na klimatické změny
- Opatření 2.1.2.3 - Rozvoj SMART řešení v oblasti životního prostředí a energetiky
- Opatření 2.1.2.4 - Společné vzdělávací aktivity v oblasti environmentální výchovy
- Opatření 2.1.2.5 – Podpora integrovaných záchranných systémů na ochranu obyvatelstva a životního prostředí

4.1.2.2 Priorita 2.2 – **Rozvoj dopravy**

Specifický cíl 2.2.1 – **Zlepšení dopravní obslužnosti a propustnosti území**

- Opatření 2.2.1.1 - Napojení regionu na evropskou dopravní síť TEN-T
- Opatření 2.2.1.2 - Podpora aktivit ke zvýšení propustnosti státní hranice
- Opatření 2.2.1.3 - Zvýšení kvality silnic II. a III. třídy a bezpečnosti silničního provozu zejména na silnicích II. a III. třídy

Specifický cíl 2.2.2 – **Podpora využívání ekologických forem dopravy**

- Opatření 2.2.2.1 - Výstavba, rekonstrukce a modernizace cyklistické infrastruktury
- Opatření 2.2.2.2 - Podpora rozvoje ostatních udržitelných a ekologicky šetrných forem dopravy (např. autobusy na alternativní paliva)
- Opatření 2.2.2.3 - Podpora integrovaných systémů a spolupráce za účelem zkvalitnění dopravní obslužnosti území (aktivity zaměřené na zvýšení kvality veřejné dopravy z hlediska technického i organizačního)

4.1.3 Prioritní oblast 3 – **Rozvoj cestovního ruchu a kultury**

Cestovní ruch, kultura, zábava nebo šport patří do terciálního sektoru ekonomiky a sú považované skôr za doplnkové oblasti, napriek tomu je ich význam nezanedbateľný. Ich fungovanie má na ekonomiku štátu, ako aj jednotlivých regiónov podstatný vplyv a sú hlavnými prvkami vytvárajúcimi ráz regiónov a atmosféru života v nich. Okrem kvalitatívnych (pocitových) faktorov sú s nimi spojené i ukazovatele kvantitatívne s priamym dopadom na dané územie, najmä zamestnanosť, príjmy do regiónu apod. Sú to teda oblasti, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Cieľom v tejto oblasti je udržateľný kultúrny a cestovní ruch, do ktorého je zapájaná miestna komunita a ktorý dodržiava osvedčené postupy ochrany regionálneho bohatstva s podporou miestneho hospodárstva a zároveň reaguje na nové výzvy a požiadavky, vďaka ktorým sú dané oblasti schopné fungovať i v dobe rôznych obmedzení, ako tomu bolo napr. v dobe pandémie ochorenia COVID-19, teda vytvorenie tzv. „smart“ destinácií s využitím digitalizácie, elektronizácie, virtuálnej reality a ďalších moderných prístupov a technológií.

4.1.3.1 Priorita 3.1 – **Rozvoj cestovního ruchu**

Specifický cíl 3.1.1 – **Zajištění návštěvnícké dostupnosti a přístupnosti regionu**

- Opatření 3.1.1.1 – Obnova a rozvoj kompletní návštěvnícké infrastruktury, včetně doplňkové infrastruktury a souvisejícího zařízení a vybavení
- Opatření 3.1.1.2 – Obnova, aktualizace a rozvoj informačních systémů, materiálů a vybavení pro zlepšení orientace v regionu

Specifický cíl 3.1.2 – **Zvýšení atraktivity regionu**

- Opatření 3.1.2.1 – Tvorba a rozvoj marketingových atraktivit a produktů CR
- Opatření 3.1.2.2 – Zachování tradičních, ale i plánování a rozvoj nových propagačních aktivit a akcí v CR

Specifický cíl 3.1.3 – **Modernizace a zvýšení udržitelnosti CR**

- Opatření 3.1.3.1 – Zavádění a rozvoj SMART řešení se zaměřením na udržitelný rozvoj cestovního ruchu
- Opatření 3.1.3.2 – Zavádění inovativních nástrojů pro návštěvníky regionu

4.1.3.2 Priorita 3.2 – Rozvoj kultury

Specifický cíl 3.2.1 – **Obnova a rozvoj přírodního a kulturního bohatství a kompletního zázemí pro zprostředkování těchto společných hodnot**

- Opatření 3.2.1.1 – Obnova a rozvoj infrastruktury, včetně doplňkové infrastruktury
- Opatření 3.2.1.2 – Pořízení zařízení a vybavení k podpoře plného využití kulturních hodnot regionu
- Opatření 3.2.1.3 – Využití smart řešení k podpoře udržitelného užívání kulturně-historického bohatství

Specifický cíl 3.2.2 – **Podpora a další rozvoj tradiční i moderní kultury a využití v regionu**

- Opatření 3.2.2.1 – Podpora aktivit a akcí se zaměřením na společnou regionální kulturu a její hodnoty
- Opatření 3.2.2.2 - Marketingová propagace a zvýšení povědomí o kulturně-historické stránce regionu

4.1.4 Prioritní oblast 4 – Fond malých projektů

Tato prioritní oblast se svým zaměřením prolíná všemi třemi výše stanovenými prioritními oblastmi Strategie. Jde o specificky stanovenou oblast zaměřenou jen na aktivity, které lze realizovat a podpořit z Fondu malých projektů Programu přeshraniční spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021 - 2027.

Je uváděna v souladu s dokumentací FMP, která bude dopracována v průběhu roku 2023 a bude vycházet ze základních podmínek velkého programu s odchylkami specifickými právě pro malé projekty.

4.1.4.1 Priorita 4.1 – Kultura a cestovní ruch (FMP)

Specifický cíl 4.1.1 – **Posilnění úlohy kultury a udržitelného cestovního ruchu v oblasti hospodářského rozvoje, sociálního začlenění a sociální inovace**

- Opatření 4.1.1.1 – Zachování a obnova kulturního a přírodního dědictví
- Opatření 4.1.1.2 - Spolupráce a výměna zkušeností při vytváření, propagaci kompletních produktů cestovního ruchu

4.1.4.2 Priorita 4.2 – Rozvoj místních iniciativ (FMP)

Specifický cíl 4.2.1 – **Budování vzájemné důvěry, zejména propagací akcí typu „lidé lidem“**

- Opatření 4.2.1.1 – Vytváření nových a upevňování existujících partnerství, sítí a přeshraničních struktur včetně činností zaměřených na volnočasové a zájmové aktivity

4.2 Dlouhodobá strategie přeshraniční spolupráce (2028+)

Vzhľadom na plánované zmeny v systéme fondov EÚ i vo fonde Európskej územnej spolupráce po roku 2027 bude potrebné pripravovať najneskôr od roku 2025 pokračovanie cezhraničnej spolupráce nezávislým financovaním z národných zdrojov a pokračovať tak v ďalšej spolupráci vo všetkých prioritných oblastiach tohto dokumentu.

4.2.1 Prioritná oblasť 1 – Rozvoj ľudského potenciálu a podnikaní

V tejto prioritnej osi sa to konkrétne týka pokračovania spolupráce v oblastiach vzdelávania na všetkých stupňoch, rozvoja vedy a aplikovaného výskumu, inštitucionálnych partnerstiev všetkých troch sektorov, hospodárskej i poľnohospodárskej udržateľnosti územia Euroregiónu, ale najmä v pokračovaní cezhraničného prepájania poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb obyvateľstvu. Iba tak môžeme dlhodobo udržať kvalitu života obyvateľov a prispieť k zastaveniu úbytku obyvateľstva nielen prihraničného, ale aj celého územia Euroregiónu Bíle-Biele Karpaty.

4.2.2 Prioritná oblasť 2 – Rozvoj infraštruktúry životného prostredia a dopravy

Do budúcnosti lze očakávať narúšajúci vliv klimatických zmien, ktoré sa prejavia na úrovni národnej i lokálnej. Pilierom stávajúcich preshraničných spolupráci sú predovšetkým dobré vzťahy na úrovni samospráv. Vyššiu formu preshraničnej spolupráce založenou na občanských iniciatívach a kompetenciách samospráv predstavujú euroregiony. Z tohoto dôvodu bude z dlhodobého hľadiska vhodné rozvíjať takúto formu preshraničnej spolupráce medzi Českou a Slovenskou republikou a to predovšetkým v oblastiach, ktoré boli identifikované ako kľúčové i v Programu preshraničnej spolupráce Interreg Slovensko - Česko 2021 - 2027. Ide najmä o tieto témy:

- pokračovanie v prechode hospodárstva na nulové emisie oxidu uhličitého,
- prispôbovanie ekosystémov na klimatické zmeny,
- management katastrof (prevencia riadenia rizika).

4.2.3 Prioritná oblasť 3 – Rozvoj cestovného ruchu a kultúry

V dlhodobom horizonte má spoločný Euroregion pozostávajúci zo Zlínskeho kraja a Trenčianskeho kraja potenciál stať sa konkurencieschopným ostatným domácim i zahraničným regiónom, so stále rastúcim počtom návštevníkov, a to vďaka postupnému obnovovaniu pôvodnej infraštruktúry v súlade s budovaním infraštruktúry novej modernej tak, aby ponuka regiónu zodpovedala požiadavkám všetkých skupín návštevníkov a bola maximálne využívaná jedinečnosť tohto územia, ale aj jej odlišnosť, to všetko však za maximálneho využitia „smart“ riešení k zabezpečeniu udržateľnosti takéhoto rozvoja územia. To všetko naďalej s dôrazom na pokračovanie vzájomnej výmeny skúseností a na rozvoj spolupráce v oblasti cestovného ruchu a kultúry.

4.2.4 Prioritná oblasť 4 – Fond malých projektov

Z dlhodobého hľadiska aktuálne nelze presne predikovať, či bude Fond malých projektov súčasťou i ďalšieho programového obdobia ako časť programu preshraničnej spolupráce. Nicméně základy Fondu byly v oblasti česko-slovenského příhraničí položeny v minulých obdobích a můžeme konstatovat, že je na co navazovat. Fond za dobu své existence prokázal, že v příhraniční oblasti má své opodstatnění a území podobné zaměření je schopno využít k podpoře nejrozličnějších drobných aktivit.

Do budoucna je ale třeba se zaměřit na co největší možnou míru zjednodušení systému administrace Fondu a co největší pružnost jeho fungování. Otázkou také zůstává, zda se osvědčí současný model jednoho přeshraničního Správce. Dotčené instituce by měly usilovat o jeho zachování, byť i v modifikované podobě, i v období 2028+.

5 ZÁVĚR

Zpracovaná strategie ER BBK pro roky 2021-2027 vytyčila 3 základní oblasti, které budou sledovány po určené období z hlediska rozvoje území a realizované česko-slovenské přeshraniční spolupráce mezi subjekty. Do hodnocení Strategie po ukončení období budou následně zahrnuty veškeré projekty realizované v území ER BBK týkající se přeshraniční spolupráce.

Euroregion bude pokračovat v přeshraniční činnosti a naváže na výstupy Strategie zpracováním stručného aplikačního dokumentu týkající se mimo jiné projektů, které bude chtít realizovat vzhledem k vytyčeným cílům. Současně bude ER BBK v období 2021-2027 Správcem Fondem malých projektů, což představuje cílenou podporu malých přeshraničních projektů v území a logicky navazuje na Strategii. Euroregion bude také dále aktivně poskytovat informační servis a podporovat tak celé území z obou stran hranice.

5.1 Management projektů

V rámci přeshraniční spolupráce mohou být realizovány projekty s investičními záměry i projekty měkkého charakteru – tzv. lidé lidem. Programy přeshraniční spolupráce podporují projekty s různým zaměřením, vždy v souladu s pravidly daného programu.

Všechny projekty podporované z evropských fondů mají jasná pravidla pro zapojení partnerů do projektu, zejména účelnost a přínos projektu do území, prokázání intenzity přeshraniční spolupráce a přeshraničních dopadů.

Předpokládá se, že velká část projektů hodnocená touto Strategií bude realizována z Programu přeshraniční spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021-2027, kde i nadále bude zachován systém lead partnera, nebo z Fondu malých projektů spadající pod stejný program.

Projekty předkládané v rámci přeshraniční spolupráce musejí splňovat některé důležité aspekty:

- Přeshraničnost – aktivní spolupráce z obou stran hranice a významný dopad do území
- Řešit aktuální přeshraniční potřeby a smysluplné problémy
- Mít přínos pro životní úroveň v území, kdy výstupem je reálná přidaná hodnota vyplývající z realizace
- Fungovat na bázi partnerství
- Být finančně stabilním projektem včetně jeho výstupů
- Udržitelnost – přínosné výsledky projektu i po jeho realizaci včetně finančního zajištění provozní fáze projektu

Typy žadatelů, kteří mohou projekty realizovat:

- Místní a regionální samosprávy
- Orgány státní správy
- Neziskové organizace
- Vzdělávací instituce
- Podnikatelské subjekty

5.2 Financování

Následující tabulka zobrazuje plán předpokládaného čerpání finančních prostředků za všechny subjekty z území ER BBK z různých dostupných programů a finančních zdrojů určených na projekty

přeshraniční spolupráce v území ER BBK. Rozdělení je provedeno podle priorit vytyčených touto Strategii. Předpokládá se, že největším zdrojem finančních prostředků bude Program přeshraniční spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021- 2027.

Tabulka č. 43: Finanční plán v MEur

Priorita	OPPS SR-ČR*	FMP (tj. PO4)*	Ostatní zdroje**
1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání	4,27	1,02	2,50
2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy	16,50	0,70	2,00
3 – Rozvoj cestovního ruchu a kultury	7,66	2,56	1,55
Celkem	28,43	4,28	6,05
	38,76		

*výše jednotlivých položek byla stanovena na základě zkušeností s čerpáním za území ZLK a TSK v programovém období 2007-2013 a 2014-2020. Položky jsou uvedeny z ERDF v EUR.

**Zlínský kraj, Trenčianský samosprávny kraj, International Visegrad Fund, Interreg Danube, Interreg Central Europe, Interreg Europe, Interact IV, státní rozpočet ČR a SR, nadace, atp.

5.3 Vazba na programy EU

Európska únia prostredníctvom Programov cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce dlhodobo podporuje rozvoj prihraničného územia. Na roky 2021-2027 sú definované nasledovné:

5.3.1 Programy přeshraniční spolupráce

Interreg Slovenská republika – Česká republika 2021-2027

Najrelevantnejším a tematicky najbližším programom pre riešenie horeuvedených oblastí s napíňaním cezhraničného rozmeru je program Interreg Slovenská republika - Česká republika. Pre nové programovacie obdobie je stanovená výška finančného príspevku EFRR v sume 85 323 597,00 EUR a finančný príspevok bude poskytovaný do výšky 80 % z oprávnených výdavkov. Podpora zo štátneho rozpočtu SR bude 12 %, v ČR podľa typu subjektu prijímateľa v rozsahu 5 % - 20 %. Spolufinancovanie prijímateľa SR teda bude vo výške 8 % a prijímateľa ČR podľa typu subjektu v rozsahu 0 % - 15 %. Z celkovej sumy EFRR pre Interreg bude 10 % alokovaných pre Fond malých projektov.

V rámci programu Interreg budú podporované oblasti, ktoré tematicky nadväzujú na socioekonomickú analýzu a návrhovú časť prioritných oblastí Stratégie ER BBK a teda Interreg je kľúčovým pre implementáciu cezhraničnej spolupráce dotknutého územia.

Bližšie informácie sú publikované na link: www.sk-cz.eu.

Oblasti podpory a priority programu sú rozdelené nasledovne:

PRIORITA – 1.1. Životné prostredie

v rámci ktorého sa budú naplňovať nasledovné špecifické ciele:

1. Špecifický cieľ: RSO2.4. Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy

V rámci tejto priority budú financované investičné aj neinvestičné aktivity.

Typy akcií:

- zber a výmena dát, informácií a skúseností
- realizácia spoločných stratégií a akčných plánov
- zvyšovanie povedomia o zmierňovaní a prispôbovaní sa zmene klímy

Celkom príspevok EFRR pre tento špecifický cieľ predstavuje sumu 10 366 418,00 EUR.

2. Špecifický cieľ: RSO2.7. Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia

Typy akcií:

- zber a výmena dát, informácií a skúseností
- realizácia spoločných stratégií a akčných plánov
- osvetové aktivity o potrebe zachovania biodiverzity

Celkom príspevok EFRR pre tento špecifický cieľ predstavuje sumu 9 569 002,00 EUR.

PRIORITA – 2.1. Vzdelávanie

v rámci ktorej sa bude naplňať:

Špecifický cieľ RSO4.2. Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu

Celkom príspevok EFRR pre tento špecifický cieľ predstavuje sumu 7 176 751,00 EUR.

PRIORITA - 2.2. Kultúra a cestovný ruch

v rámci ktorej sa bude naplňať:

Špecifický cieľ: RSO4.6. Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie

V rámci tejto priority budú financované investičné aj neinvestičné aktivity.

Jej súčasťou bude aj [Fond malých projektov zameraný na menšie investície do infraštruktúry s podporou EFRR 3 189 667 EUR.](#)

Typy akcií:

- zachovanie a obnova kultúrneho a prírodného dedičstva
- spolupráca a výmena skúseností pri vytváraní a propagácii komplexných produktov cestovného ruchu

Celkom príspevok EFRR pre tento špecifický cieľ predstavuje sumu 43 060 507,00 EUR.

PRIORITA - 3.1. Inštitucionálna spolupráca

v rámci ktorej sa bude naplňať:

Špecifický cieľ: Lepšia správa spolupráce

ISO6.2. Zvyšovanie efektivity verejnej správy podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s ohľadom na riešenie právnych a iných prekážok v pohraničných regiónoch

Celkom príspevok EFRR pre tento špecifický cieľ predstavuje sumu 4 784 501,00 EUR.

PRIORITA - 3.2. Miestne iniciatívy – [Fond malých projektov](#)

v rámci ktorej sa bude naplňať:

Špecifický cieľ 6. Program Interreg: Lepšia správa spolupráce

ISO6.3. Budovanie vzájomnej dôvery, najmä propagáciou akcií typu „ľudia ľuďom“

Miestne iniciatívy cezhraničnej spolupráce sú zamerané predovšetkým na vzájomné spoznávanie sa obyvateľov prihraničných regiónov a budovanie dôvery medzi nimi. Aktivity sa budú realizovať prostredníctvom nástroja people-to-people v rámci **Fondu malých projektov**.

Typ akcie:

Vytváranie nových a upevňovanie existujúcich partnerstiev, sietí a cezhraničných štruktúr vrátane činností zameraných na voľnočasové a záujmové aktivity:

Priorita s alokáciou 4 784 501 EUR.

5.3.2 Programy nadnárodné a meziregionálne spolupráce

Interact IV 2021 – 2027

Bližšie informácie: www.bratislavskykraj.sk , www.interact.eu, www.dotaceeu.cz

Hlavným cieľom je podpora a skvalitnenie programov Interreg.

Program Interact je zameraný na posilnenie efektívnosti a skvalitnenia aktivít územnej spolupráce. Cieľom je najmä na šírenie znalostí, skúseností a ďalších výstupov z programov cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce, a to prostredníctvom budovania kapacít, poskytovaním poradenstva a odborných znalostí, inovatívnych prístupov, riešení slabých miest implementácie, zviditeľnenie programov Interreg.

Interreg Europe 2021 – 2027

Bližšie informácie: www.interregeurope.eu, www.dotaceeu.cz

Interreg Európa je program medziregionálnej spolupráce, pričom Európska únia sa snaží znižovať rozdiely v úrovni rozvoja, rastu a kvality života v regiónoch Európy a medzi nimi. Rozpočet Programu je vo výške 379 MEUR so financovaním do 80 % oprávnených výdavkov (súkromný sektor 70 %) a má pomôcť miestnym, regionálnym a národným vládam v celej Európe rozvíjať a zabezpečovať lepšiu politiku. Vytvára prostredie a príležitosti na zdieľanie riešení otázok regionálneho rozvoja. Podporuje výmenu osvedčených postupov, vzdelávanie o politike medzi európskymi regiónmi v 29 krajinách – EÚ-27, Nórsku a Švajčiarsku. Témy sú riešené naprieč všetkými politickými cieľmi na obdobie 2021-2027 (Inteligentnejšia Európa, Ekologickejšia Európa, Prepojenejšia Európa, Sociálnejšia Európa, Európa bližšie k občanom). Partnerstvo je možné získať prostredníctvom platformy.

Ide o mäkké projekty zamerané na posilňovanie kapacít, výmenu skúseností, prenos dobrej praxe a inovatívnych riešení, ktorých sa musia zúčastniť partneri, aspoň z 3 štátov. Dĺžka trvania projektov je zvyčajne 4 roky.

Interreg Central Europe 2021-2027

Bližšie informácie: www.interreg-central.eu

Program podporí spoluprácu partnerov z verejných inštitúcií, súkromného sektora a občianskej spoločnosti z viacerých štátov, ktorí svojim projektom vyvinú a zrealizujú nové riešenia potrebné pre udržanie atraktivity a pripravenosti na zmeny v stredoeurópskom regióne.

Podporovaným územím je Rakúsko, Chorvátsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovensko, Slovinsko a vybrané regióny Nemecka a Talianska.

Základ programu tvoria priority a špecifické ciele z oblasti inovácií, zelených energií, klimatických zmien, obehového hospodárstva, ochrany životného prostredia, ekologizácia mestskej mobility, posilnenie správy pre integrovaný územný rozvoj; a zlepšenie dopravných spojení. Z výstupov aktivít budú dominovať „mäkké výstupy“ - stratégie, akčné plány, nástroje, školenia, štruktúry napr. klastre, hodnotové reťazce, apod.), ale počíta sa taktiež s uskutočňovaním pilotných aktivít.

Miera spolufinancovania z EFRR by mala dosahovať 80 % oprávnených výdavkov.

Interreg DANUBE 2021-2027

Bližšie informácie: www.interreg-danube.eu

Program podporí spoluprácu verejných inštitúcií a súkromného sektora vo veľmi heterogénnom regióne 14 štátov. Výsledkom projektov budú tzv. „mäkké výstupy“ ako je riešenie spoločných výziev a potrieb v konkrétnych oblastiach. Stanovené boli nasledovné priority a ciele: posilňovanie výskumných a inovačných kapacít, rozvoj zručností pre smart špecializáciu a priemyselných transformácií; podpora obnoviteľnej energie, biologická rozmanitosť, udržateľný vodný manažment, prispôsobenie sa zmenám klímy; prístup ku kvalitným službám a vzdelávaniu, rozvoj sociálnej infraštruktúry, posilnenie úlohy kultúry a cestovného ruchu v hospodárskom rozvoji; posilnenie inštitucionálnej kapacity verejných orgánov a stakeholderov k realizácii makroregionálnych stratégií.

V členských štátoch EÚ zahŕňa oblasť programu Rakúsko, Bulharsko, Chorvátsko, Českú republiku, Nemecko, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko. Susednými krajinami, ktoré patria do programovej oblasti, sú Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Čierna Hora, Srbsko a Ukrajina.

Program je spolufinancovaný až do výšky 80 %. Nie je stanovený maximálny limit pre rozpočet projektu. Každý projekt musí zahŕňať najmenej 3 partnerov z 3 rôznych krajín programovej oblasti Dunajského regiónu, pričom najmenej jeden partner je z členského štátu EÚ v programovej oblasti.

5.3.3 Medzinárodný Vyšehradský fond

Bližšie informácie: <http://visegradfund.org/>

Poslaním Fondu je podporovanie rozvoja užšej spolupráce medzi Slovenskom, Českom, Maďarskom a Poľskom a posilňovanie vzájomných väzieb medzi týmito štátmi. Fond sa sústreďí na podporu regionálnej spolupráce medzi Vyšehradskými krajinami rozvíjaním štvorstranných kultúrnych, vedeckých, výskumných, vzdelávacích projektov, výmeny mladých ľudí, podpory turizmu a cezhraničnej spolupráce. Vyšehradský fond sa pomocou grantov snaží rozvíjať inovatívne nápady, ktoré sa zameriavajú na spoločné výzvy a to prostredníctvom vysoko kvalitných projektov regionálnej spolupráce. Vyšehradský fond poskytuje tri druhy grantov – Vyšehradské granty, Vyšehradské granty+ a Strategické granty. Pre každý z troch grantových programov platia osobitné podmienky. Z týchto grantov si môže akákoľvek právnická osoba za určitých podmienok požiadať až o 100 % financovania projektu. Ročný rozpočet fondu je 10 miliónov EUR.

Vyšehradské granty

Projekty musia rozvíjať zmysluplnú spoluprácu a aktívnu účasť organizácií z najmenej 3 krajín V4

Maximálna doba realizácie projektu je 18 mesiacov.

Granty môžu pokryť až 100 % rozpočtu projektu a 15 % na režijné náklady

Projekty musia riešiť aspoň jeden z cieľov siedmich oblastí zamerania grantového programu.

Bilaterálna cezhraničná spolupráca je podtypom Vyšehradských grantov, do ktorej sú zapojené minimálne 2 organizácie z dvoch susedných krajín V4. Tu pravidlo "3xV4" neplatí; Projekt sa môže realizovať s iným partnerom z druhej strany hranice, ak sa návrh zaoberá konkrétnou geografickou oblasťou a miestnym problémom/problémom.

Vyšehradské granty+

Projekty musia rozvíjať zmysluplnú spoluprácu a zabezpečiť aktívne zapojenie minimálne 3 krajín V4 a 1 subjektu z regiónu Východného partnerstva alebo krajín západného Balkánu (minimálne) bez ohľadu na žiadateľa.

Maximálna doba realizácie projektu je 18 mesiacov.

Granty pokrývajú až 100 % rozpočtu projektu, maximálne 15 % požadovanej sumy za režijné náklady

Projekty musia jasne riešiť jeden z cieľov siedmich oblastí zamerania programu a musia sa realizovať v regióne Východného partnerstva EÚ alebo na západnom Balkáne.

Strategické granty

Projekty musia rozvíjať zmysluplnú spoluprácu a zabezpečiť aktívnu účasť organizácií zo všetkých krajín V4.

Maximálna doba trvania projektov je 36 mesiacov, minimálna je 12 mesiacov.

Granty pokrývajú až 100 % rozpočtu projektu a 15 % na režijné náklady.

Projekty musia jednoznačne riešiť jednu z výročných strategických priorít Vyšehradskej skupiny.

5.3.4 Erasmus+ 2021-2027

Bližšie informácie: www.erasmus-plus.ec.europa.eu, www.erasmusplus.sk, www.naerasmusplus.cz

V rámci medzinárodnej spolupráce, ktorá podporuje školstvo, mládež a vzdelávanie je veľmi populárnym program Erasmus+. V novom období nadväzuje na predchádzajúci program a jeho hlavné nástroje implementácie vo veľkej miere zostávajú a je teda zachovaná jeho kontinuita.

Jeho cieľom je prispieť k zavádzaniu nových postupov zlepšujúcich kvalitu a relevantnosť systémov vzdelávania, odbornej prípravy a mládeže na národnej, regionálnej, ale aj miestnej úrovni. Pre programové obdobie 2021–2027 predstavuje rozpočet Programu čiastku 28,4 miliardy eur. Program dáva príležitosť študentom, žiakom, pedagogickým a odborným zamestnancom, dospelým učiacim sa, pracovníkom s mládežou a dobrovoľníkom stráviť obdobie v zahraničí a zlepšiť tak svoje poznatky, zručnosti a zamestnateľnosť. Program podporuje organizácie, ktoré sa môžu zapájať do projektovej spolupráce a v rámci partnerstiev zdieľať inovácie vo vzdelávaní, odbornej príprave a v oblasti mládeže.

5.3.5 Národné programy na podporu regionálneho rozvoja

Národné programy sú zamerané na podporu regiónov na národnej úrovni členských krajín. Sú nosnými aj pre riešenie tém na miestnej a regionálnej úrovni, pričom cezhraničná spolupráca je nadstavbovou a má dopĺňať národné programy v zmysle potierania a vyrovnávania rozdielov medzi krajinami v prihraničnom území, a tak prispievať k rozvoju pohraničia. Tými najrelevantnejšími v rámci územia ERBBK budú na obdobie 2021-2027:

IROP ČR – Integrovaný regionálny operačný program (IROP) v období 2021-2027 nadväzuje na program IROP v období 2014-2020. Prioritou programu je vyvážený rozvoj území, skvalitnenie infraštruktúry, zlepšenie verejných služieb a verejnej správy a zabezpečenie udržateľného rozvoja v obciach, mestách a regiónoch.

Bližšie informácie: www.irop@mmr.cz

Operačný program Slovensko – v rámci tohto programu sú oblasti riešené na regionálnej úrovni, ktoré nadväzujú na IROP 2014-2020. Pod hlavičkou jednotného Operačného programu Slovensko sú oblasti podpory definované s ohľadom na regionálne potreby na základe IUS.

Bližšie informácie: www.eurofondy.gov.sk

5.4 Hodnocení aplikace strategie a ukazatele plnění

5.4.1 Implementace programu a monitorování dosažených cílů programu

Na implementáciu, monitorovanie a vyhodnocovanie *Stratégie Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty na roky 2021-2027* (ďalej len *Stratégie*) po jej schválení, bude vytvorená štruktúra zo zástupcov Euroregiónu, Zlínskeho kraja, Trenčianskeho samosprávneho kraja a regionálnych odborníkov v zmysle jej priorít najneskôr do júna 2023.

Počas implementácie *Stratégie Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty na roky 2021-2027* zostáva naďalej napĺňanie týchto základných cieľov:

1. Dlhodobou budovať povedomie a spolupatričnosť k územiu ER BBK – k administratívnejmu územiu Zlínskeho a Trenčianskeho samosprávneho kraja.
2. Poskytovať podporu projektom a inštitúciám v súlade s prioritami a opatreniami *Stratégie*.
3. Presadzovať efektívnu finančnú podporu a získavanie zdrojov pre cezhraničnú spoluprácu nielen zo zdrojov *Operačného programu Interreg VI-A SK-CZ 2021-2027*.
4. Monitorovať a hodnotiť efektívne využívanie zdrojov podľa priorít a opatrení *Stratégie*.

Na kvalitné a efektívne naplnenie týchto cieľov je potrebné, aby Euroregión a jeho partneri v súčinnosti s ďalšími inštitúciami na národných a európskej úrovni:

- organizovali informačné, pracovné a prezentačné fóra v rámci implementácie Stratégie ER BBK a *Operačného programu Interreg VI-A SK-CZ 2021-2027* pre oprávnené územie,
- snažili sa o znovupresadenie legislatívnej podpory najmä z pohľadu financovania (projekty na podporu regionálneho rozvoja – ako v minulosti),
- vybudovali dlhodobu udržateľnú profesionálny poradenský a školiaci servis pre cezhraničnú spoluprácu,
- úzko spolupracovali v rámci previazanosti cezhraničného a regionálneho rozvoja s kompetentnými orgánmi a inštitúciami na úrovni NUTS III a NUTS II.

5.4.1.1 Harmonogram implementácie a monitorování Strategie

Po schválení *Stratégie Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty na roky 2021-2027* relevantnými orgánmi oboch krajov (zastupiteľstvami, Radami, výbormi) a Valným zhromaždením ER BBK, je časový plán jeho implementácie nasledovný:

1. Verejná prezentácia a vydanie Stratégie ER BBK 2021-2027	do 04.2023
2. Aktualizácia Stratégie ER BBK na základe ročného intervalu monitorovania	do 12.2025
3. Propagácia a implementácia Stratégie ER BBK 2021-2027	od 04.2023
4. Príprava Stratégie na roky 2028-2034	2027-2028
5. Monitoring a hodnotenie plnenia Stratégie ER BBK 2021-2027	priebežne
6. Vyhodnotenie plnenia Stratégie ER BBK 2021-2027	do 06.2028
7. Verejná prezentácia a vydanie Programu 2028-2034	do 12.2028

5.4.1.2 Hodnocení Strategie

Priebežné a konečné hodnotenie *Stratégie Euroregiónu Bílé-Biele Karpaty na roky 2021-2027* bude vychádzať z realizovaných projektov v území Euroregiónu rôznymi subjektmi a z rôznych zdrojov podľa priorít a opatrení, podľa príslušnej metódy:

- výber hodnotiacich kritérií kvalitatívnych a kvantitatívnych,
- metodika hodnotenia pre jednotlivé kritériá,
- opravné opatrenia – odstránenie nezhôd medzi programom a realitou,
- prezentácia a presadzovanie výsledkov hodnotenia.

5.4.1.3 Harmonogram hodnocení Strategie

Do roku 2028 bude napĺňanie priorít a opatrení monitorované a vyhodnocované ročne Základným tímom Stratégie ER BBK 2021-2027 podľa nasledovného časového plánu:

do r. 2028	- forma priebežného a konečného hodnotenia plnenia Stratégie
r. 2028, 2029	- hodnotenie ex ante pre Stratégie ER BBK 2028-2034
r. 2025-2026	- priebežné hodnotenie, aktualizácia Stratégie
r. 2027	- konečné hodnotenie pre krátkodobé projekty
r. 2027, 2028	- porovnávacía forma Stratégie a príprava novej
r. 2028, 2029	- ex post hodnotenie Stratégie ER BBK 2021-2027 a príprava novej formy

5.4.1.4 Ukazateľ hodnocení Strategie podle priorit

Navrhnuté ukazovatele hodnotenia sú ilustratívne, rešpektujú stanovené ukazovatele Európskej územnej spolupráce, no nevyčerpávajú všetky možnosti, ktoré zo špecifik cezhraničnej spolupráce vyplynú a sú v súlade s prioritami a opatreniami tejto Stratégie:

Priorita 1:

- Počet projektov zameraných na uplatniteľnosť absolventov na trhu práce - opatrenia 1.1.1.1-1.1.1.2
- Počet škôl (ZŠ, SŠ a VŠ) zapojených do spoločných projektov v opatreniach 1.1.1.1-1.1.1.3
- Počet vedecko-výskumných projektov a programov, počet podnikov spolupracujúcich s podporovanými inštitúciami - opatrenia 1.1.1.4 a 1.2.1.4
- Počet projektov a zúčastnených inštitúcií rozvíjajúcich inštitucionálnu spoluprácu – opatrenia 1.1.2.1-1.1.2.3
- Počet vytvorených spolupracujúcich sietí súkromnej a verejnej sféry - opatrenie 1.1.2.4
- Počet projektov zvyšujúcich konkurencieschopnosť územia ER BBK v opatreniach 1.2.1.1. až 1.2.1.3
- Počet programov a projektov riešiacich problematiku starnutia obyvateľstva v pohraničí ER BBK, sociálnej súdržnosti, poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb v opatreniach 1.3.1.1 až 1.3.1.4

Priorita 2:

- Počet projektov riešiacich špecifické ciele 2.1.1 a 2.1.2 a ich opatrenia v ochrane a obnove biodiverzity
- Počet projektov k adaptácii na zmeny klímy a posilnenia energetickej bezpečnosti územia – opatrenia 2.1.2.1 – 2.1.2.3
- Počet spoločných projektov a programov v oblasti environmentálnej výchovy v opatrení 2.1.2.4
- Počet projektov na zvýšenie priepustnosti spoločnej hranice v opatreniach 2.2.1.1-2.2.1.3
- Počet projektov a partnerov na riešenie využívania ekologických foriem dopravy a integrovaných systémov – opatrenia 2.2.2.2 – 2.2.2.3
- Počet km zrekonštruovaných a novovybudovaných cyklotrás a počet osadených prvkov infraštruktúry cyklotrás v opatrení 2.2.2.1

Priorita 3:

- Vybudovaná nová alebo rekonštruovaná infraštruktúra cestovného ruchu, vrátane informačných systémov (počet, plocha, km ap.) – opatrenia 3.1.1.1 a 3.1.1.2
- Zvýšenie atraktivity územia ER BBK realizáciou opatrení 3.1.2.1 až 3.1.3.2
- Počet spoločných programov cestovného ruchu – opatrenie 3.1.2.2
- Počet projektov spájajúcich kultúrne aktivity s programami cestovného ruchu v špecifických cieľoch 3.1.1 – 3.2.2
- Počet projektov na obnovu a zachovanie prejavov tradičnej ľudovej kultúry, vrátane vzdelávacích, výskumných a publikačných aktivít v opatreniach 3.2.1.2-3.2.2.2

Priorita 4:

- Počet realizovaných projektov na území ER BBK – rozvoj miestnych iniciatív
- Objem finančných prostriedkov EFRR poskytnutých územiu ER BBK – rozvoj miestnych iniciatív
- Počet realizovaných projektov na území ER BBK – kultúra a cestovný ruch
- Objem finančných prostriedkov EFRR poskytnutých územiu ER BBK – kultúra a cestovný ruch

Priority 1 – 4:

- Počet spracovaných stratégií, programov a štúdií uskutočniteľnosti
- Počet podaných a schválených projektov v jednotlivých prioritách a spolu
- Hodnota realizovaných projektov a podiel jednotlivých sektorov (samospráva, školy, špecializované inštitúcie; podnikateľský sektor a neziskové organizácie)
- Počet schválených projektov a ich hodnota v Stratégii v porovnaní s PDPS 2014-2020
- Počet sprostredkovaných (nových) partnerstiev

- Objem získaných finančných prostriedkov pre jednotlivé priority

6 PŘÍLOHY

6.1 Seznam zkratek

AMN	absolventská míra nezaměstnanosti
CBC	přeshraniční spolupráce
CR	cestovní ruch
CZ (ČR)	Česká republika
CZK	označení měny české koruny (kód ISO)
ČOV	čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
EFRR (ERDF)	Evropský fond pro regionální rozvoj
Ehmk	evropské hlavní město kultury
ESÚS/EZÚS	Evropské seskupení územní spolupráce/Evropské zoskupení územnej spolupráce
ER BBK	Euroregion Bílé-Bílé Karpaty
Eur	označení měny euro (kód ISO)
EÚS	Evropská územní spolupráce
FMP	Fond malých projektů
HDP	hrubý domácí produkt
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHVO	chráněná vodní oblast
CHVÚ	chránené vtáčie územia
IAD	individuální automobilová doprava
IUS	integrovaná územní strategie
IDS JMK	integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje
IKT	informační a komunikační technologie
IROP ČR	Integrovaný operační program České republiky
KOCR	Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región
K+R	parkoviště kiss and ride
MAS	místní akční skupina
MHD	městská hromadná doprava
MFF	mezinárodní folklorní festival
MVO	mimovládní organizace
NA	nezaměstnaných absolventů

NATURA 2000	soustava chráněných území členských zemí Evropské unie
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NNO	nestátní nezisková organizace
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
OPPS/OPCS spolupráce	Operační program přeshraniční spolupráce/Operační program cezhraničnej spolupráce
PAD	příměstská autobusová doprava
PDPS	Programový dokument přeshraniční spolupráce
PHSR TSK	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja
PKS	parita kupní síly
POH SR	Program odpadového hospodárstva SR
P+R	parkoviště park and ride
RBK ČR	Region Bílé Karpaty (Česká republika)
RBK SR	Región Biele Karpaty (Slovenská republika)
SMV	Společný monitorovací výbor
SHMU	Slovenský hydrometeorologický ústav
SODB/SLDB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov/Sčítání lidu, domů a bytů
SPD	Společný programový dokument
SK (SR)	Slovenská republika
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení
TEN-T	transevropské dopravní síť
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
TTSK	Trnavský samosprávny kraj
VaV	věda a výzkum
VÚC	vyšší územní celek
VŠ	vysoká škola
VZ/VS ER BBK	Valné shromáždění Euroregionu Bílé-Biele Karpaty
V4	Vyšehradská skupina
ZLK	Zlínský kraj
ZMO	Združenie miest a obcí
ZŠ	základní škola
ŽP	životní prostředí
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj